

12 | rodna gruda

december 1970

revija za Slovence po svetu

V. MAGYAR
1011968

Srečno 1971 * Srečno 1971 * Srečno 1971 * Srečno 1971 * Srečno 1971

rodna gruda 12

IZ VSEBINE

Miran Ogrin: Široka obzorja Jugoslavije
Kakšno proizvodnjo imamo
Drago Kralj: Kako bogati so na Javorjah
Boro Borovič: V Turnišču živijo s tovarno
Slovenska ohcet na Krasu
Vera Valenci: Kje je moj mili dom
Ivan Virnik: V Ljubljani svetovno prvenstvo v telovadbi

Filatelija

Vaš kotiček

I. English Section

Naša beseda

Boris Urbančič: Tudi besede se stara-
jo in umirajo

Ivan Cankar: Hlapec Jernej (odlomek)

Partie française

Página español

II. ZAČASNO NA TUJEM

Naši po svetu

Vprašanja in odgovori

Naši pomenki

Azra Kristančič: Družba in družabnost

Ina: Kako bomo praznovali

Kulturni razgledi

Peter Breščak: Magyarove nenavadne po-
krajine

Stane Lenardič: Uspešen »upor črvov«

Peter Breščak: Kraljevih sedemdeset let

Stane Lenardič: Špela Rozin: Kako uspe-
ti v tujini

Otroci berite

Jana Milčinski: Nočna zgodba

Marija Mijot: Ubožec kos

France Bevk: Počasi

Zdravko Omerza: Zimska zgodba

Marjan Kozina: Kako je treba potovati

Slike na ovitku:

*Naslovna stran barvna: Viktor Magyar:
Zimski motiv iz naših krajev*

*2. stran: Domačija pod Pasjo ravanjo nad
Poljansko dolino*

3. stran: Zimski motiv

Foto: Ančka Tomšič

izdaja Slovenska izseljenska matica

leto sedemnajsto

urejajo Božo Kovač (glavni urednik)
Jože Prešeren (odgovorni urednik)
Ina Slokan (urednica)

uredniški odbor Tone Gošnik, Mile Klopčič,
Stane Lenardič, Ernest Petrin,
Zdenko Roter, Aca Stanovnik
Franc Šebjanič, Franc Šetinc

prevajalci Milena Milojevič (za angleščino),
Viktor Jesenik (za francoščino),
Albert Gregorič (za španščino),

uredništvo Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 23-102

uprava Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 21-234

naročnina letna naročnina za posamezne države
znaša: Anglija 1,5,0 Lstg, Avstrija
80,00 Schl, Belgija 150,00 Bfr, Danska
21,00 Dkr, Finska 10,00 Fm,
Francija 15,00 FF, Grčija 90,00 Dr,
Holandija 11,00 Hfl, Italija 1.900,00 Lit,
Jugoslavija 37,50 din, Nemčija 12,00 DM,
Norveška 22,00 Nkr, Švedska 15,00 Skr,
Švica 13,00 Sfr, ZDA, Kanada in vse
ostale prekmorske države 5 US dolarjev

vplačila za dinarska vplačila: 501-8-51
za devize: 501-620-2-32002-10-3796
JUGOBANKA LJUBLJANA
ali po mednarodni poštni nakaznici

izhaja mesečno — v poletnem času izideta dve
številki skupno

rokopisi rokopisov uredništvo ne vrača

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1971

je že izšel!

Veseli boste lepih barvnih in črnbelih slik
in zanimivega branja

Pohitite z naročili!

tisk tiskarna »Kočevski tisk«, Kočevje

Slovenski izseljenski koledar za leto 1971

Koledar stane 37,50 din ali 3,00 US\$. oziroma enakovrednost v drugih valutah.

Pišite nemudoma SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI v Ljubljani ali svojim ZASTOPNIKOM.

ROJAKI V ZDA IN KANADI,

koledar 1971 boste najhitreje prejeli, če ga boste naročili pri:

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1971

je že izšel!

Veseli boste lepih barvnih in črnobelih slik in zanimivega branja

Pohitite z naročili!

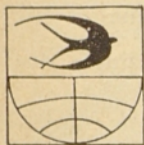
PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, Illinois 60632 USA

ali pri:

TIVOLI Enterprises, Inc.
6419 St. Clair Avenue
CLEVELAND, Ohio 44103
USA

Odreži!

**SLOVENSKA
IZSELJENSKA
MATICA**

Ljubljana, Cankarjeva 1/II

Naročam

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1971

..... izvodov

Naslov:

.....

.....

.....

Knjižna zbirka Knjižna zbirka

Naša beseda

Založbe Mladinska knjiga

V 90 knjigah zbirke bodo predstavljeni najpomembnejši slovenski pesniki in pisatelji z izborom najboljših del. NAŠA BESEDA bo zajela slovensko književnost od njenega začetka do današnjih dni in je prirejena za trajno rabo v slovenski družini. Knjige so skrbno natisnjene na izbranem papirju in vezane v umetno rdeče usnje.

Cena kompletu 90 knjig je 2.250 din, ki jo naročniki lahko poravnajo v 45 mesečnih obrokih po 50 din.

Na voljo so tudi posamezni letniki. Doslej so izšli že štirje letniki.

1. letnik — 12 knjig — cena 300 din
2. letnik — 14 knjig — cena 350 din
- 3., 4. in 5. letnik po 18 knjig — po 450 din
6. letnik — 10 knjig — cena 250 din

Knjige lahko naročite pri založbi MLADINSKA KNJIGA, Izvozni oddelek, Ljubljana, Titova 3.

DRAGI ROJAKI!

Ali ne bi bilo lepo, ko bi vas vsak teden obiskal prijatelj iz domovine in vam povedal, kaj je novega, kakšne uspehe so dosegli delovni ljudje in kaj jih tare? Vse to in še mnogo drugega zanimivega boste izvedeli, če vpišete svoje ime in naslov v spodnjo naročilnico in jo pošljete na naslov slovenske ilustrirane revije »Tovariš«, Ljubljana, Tomšičeva 3. V kratkem bo prišel vsak teden k vam na obisk.

NAROČAM

ilustrirano
revijo

TOVARIŠ

Ime:

»Tovariš«

Ulica:

Ljubljana

Mesto:

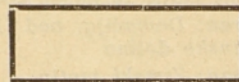
Tomšičeva 3

Država:

Jugoslavija

Letna naročnina je 14,5 USA dolarjev, trimesečna 3,6 USA dolarjev, plačljivo vnaprej na Kreditno banko, Ljubljana, Šubičeva 1, tek. rač. 501-620-7-32000-160 s pripisom »Za revijo Tovariš«.

Podpis:

Čitljivo izpolni in odpošlji v pismu

DRAGI ROJAKI!

Že dolgo si prizadevamo, da bi našli stik z Vami, ki živite in delate v tujini in ki prav gotovo pogrešate žive slovenske besede.

Veseli nas, da Vam lahko ponudimo izbor slovenskih časopisov in revij, za katere verjamemo, da Vam lahko ne le približajo domovino in dogajanja v njej, temveč Vam tudi pomagajo pri odločitvah o vrnitvi, nastanitvi ali večjem nakupu, saj Vas kar najbolj neposredno seznanjajo z vsemi pogoji in možnostmi, ki Vas zanimajo.

DELO

DELO je osrednji in največji dnevnik, ki s svojimi številnimi dopisniki pokriva prav vsak slovenski kraj in poroča o vseh pomembnejših in zanimivejših dogodkih doma in po svetu. Redno objavlja pregledne prostih delovnih mest, razpise in natečaje, oglase za prodajo ali nakup zemlje, stanovanj, hiš ipd. Ažurno obvešča o vseh spremembah deviznih, carinskih, davčnih in drugih predpisov.

DELO Vam ne bo le olajšalo bivanja v tujini, pomagalo Vam bo tudi pri povratku!

TT — TEDENSKA TRIBUNA je najstarejši in najpopularnejši slovenski tednik. Vsak teden ga težko pričakuje staro in mlado, saj prinaša razvedrila in zanimivega branja za vsakogar. Tu so zanimivosti s celega sveta, zanimive reportaže o življenju doma in v tujini, kritične polemike o najboljčutljivejših problemih, ki nas tarejo, obilica humorja, praktični nasveti z vseh področij našega življenja in še marsikaj. TT je torej pregled dogodkov celega tedna in še mnogo več.

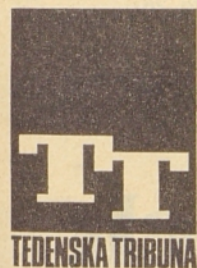
tovariš

TOVARIŠ je slovenska družinska revija, ki vsak teden prihaja v več kot 60.000 slovenskih družin. Tovariš, to je osemdeset strani zanimivega branja, velikih barvnih reportaž, romanov v nadaljevanjih, mode, gospodinjskih rubrik, za razvedrilo posebna ugankarska priloga, pa potrošniški testi gospodinjskih potrebščin in pripomočkov — skratka zabavno, koristno in zanimivo branje, ki ga boste vsak teden z veseljem vzeli v roke.

TOVARIŠ, to je košček domovine.

AVTO

AVTO, največjo jugoslovansko avtomobilistično revijo še posebej priporočamo vsem tistim, ki si nameravate nabaviti novo vozilo. AVTO Vam bo najobjektivnejše in najstrokovnejše svetloval, kateri avto je najboljši za Vaš denar, za Vaše potrebe. Redno objavlja pregled cen, dajatev in pogojev za nakup avtomobilov, ki jih je moč kupiti ali uvoziti pri nas. AVTO je zares nepogrešljiv za vsakega lastnika, za vsakega bodočega lastnika.

To je le ozek izbor časnikov, ki Vam jih priporočamo, ker smatramo, da Vas bodo najbolj zanimali. Morda pa se boste razvedrili ob branju napetih zgodb v ZVITOREPCU ali ZVITOREPČEVIH STRIP romanih, napeti kriminalni zgodbi v zvezkih NN romanov. Nekatero bo morda pritegnila naša najmlajša revija STOP, druge pa štirinanjstidnevnik NAŠI RAZGLEDI, ki je zares ogledalo slovenskega gospodarskega, kulturnega in političnega življenja.

Kakorkoli. Prepričani smo, da boste v navedenem izboru našli časopis ali revijo, ki Vam bo prav gotovo krajšala ure v tujini, ki Vas bo spominjala in Vam približevala domovino.

Zadostuje, da izpolnite spodnjo naročilnico in jo odpošljete na naslov: ČGP DELO — prodajna služba, Ljubljana, Titova 57, Jugoslavija in v najkrajšem času Vam bomo začeli pošiljati izbran časnik ali revijo. Ne oklevajte!

Letne naročnine:

DELO	33,60 \$
TT	7,70 \$
TOVARIŠ	19,20 \$
AVTO	8,00 \$
STOP	11,60 \$
NAŠI RAZGLEDI	6,00 \$
NN ROMANI	6,00 \$
STRIP romani	9,60 \$

Naročnino nam nakažete lahko na poštni nakaznici na naš naslov. Ne pozabite označiti lista, za katerega plačujete.

ČGP »DELO«, naročninski oddelek, Ljubljana, Titova 57, Jugoslavija

Naročilnica

Naročam naslednje revije oz. časopise

Pošiljajte mi ga (jih) na naslov: ime in priimek

..... naslov

Naročnino za prve tri mesece Vam bom nakazal s pošno položnico.

Datum Podpis

Skupščina občine Škofja Loka

in pripravljalni odbor za organizacijo izseljenskega piknika v Škofji Loki

voščita vsem izseljencem in našim rojakom po svetu srečno, veselo in uspešno NOVO LETO 1971 z željo, da se ponovno srečamo v Škofji Loki na 16. tradicionalnem izseljenskem pikniku 4. julija 1971.

Državna založba Slovenije

vam nudi veliko izbiro slovarjev:

- Avsec O.: Esperantsko-slovenski slovar**
(200 str., cena: pl. 10 din)
- Bradač F.: Češko-slovenski slovar**
(740 str., cena: pl. 55 din)
- Bradač F.: Latinsko-slovenski slovar**
(612 str., cena: pl. 30 din)
- Bradač F.: Slovensko-latinski slovar**
(348 str., cena: pl. 30 din)
- Grad-Škerlj-Vitorovič: Angleško-slovenski slovar**
(1120 str., cena: pl. 65 din)
- Grad A.: Špansko-slovenski slovar**
(1006 str., cena: pl. 78 din)
- Kotnik J.: Slovensko-angleški slovar**
(832 str., cena: pl. 52 din)
- Kotnik J.: Slovensko-italijanski slovar**
(788 str., cena: pl. 50 din)
- Kotnik J.: Slovensko-ruski slovar**
(820 str., cena: pl. 38 din)
- Kotnik J.: Slovensko-francoski slovar**
(684 str., cena: pl. 68 din)
- Pretnar J.: Rusko-slovenski slovar**
(1000 str., cena: pl. 36 din)
- Pretnar J.: Francosko-slovenski slovar**
(836 str., cena: pl. 55 din)
- Šebjanič F.: Madžarsko-slovenski slovar**
(180 str., cena: pl. 7,50 din)
- Tomšič F.: Nemško-slovenski slovar**
(992 str., cena: pl. 70 din)
- Tomšič F.: Slovensko-nemški slovar**
(768 str., cena: pl. 42 din)

Šebjanič F.: Slovensko-madžarski slovar
(192 str., cena: pl. 28 din)

Pavlica J.: Frazeološki slovar v petih jezikih
(688 str., cena: pl. 19,50 din)

Slovenski pravopis (Sestavili: A. Bajec, R. Kolarič, L. Legiša, J. Moder, M. Rupel, A. Sovrè, M. Šmalc, J. Šolar, F. Tomšič —
1056 str., cena: pus. 52 din)

Knjige dobite v vseh slovenskih knjigarnah. Naročila sprejema tudi uprava

Državne založbe Slovenije
Ljubljana, Mestni trg 26

svetovno znana firma

robert bosch

stuttgart

vam nudi iz svojih konsignacijskih skladišč

- bosch** — hladilnike
- bosch** — skrinje za globoko zmrzovanje
- bosch** — avtomate za pranje perila
- bosch** — avtomate za pomivanje posode
- bosch** — stroje za likanje perila
- bosch** — klima naprave
- bosch** — male električne gospodinjske aparate

vse informacije dobite pri

avtotehna
Ljubljana, na titovi 25, tele-
fon 312-022

Spet je leto naokrog. Pri nas v uredništvu smo ga zaključili že s to, dvanajsto številko Rodne grude, ki smo jo dali v tiskarno v prvih dneh novembra, da bi jo vsi pravočasno prejeli. Upamo, da je prav tako tudi vam, saj je ta revija še bolj vaša kot naša.

Ob koncu leta se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste tako vneto spremljali naše delo, tako pazljivo prebirali članke v naši reviji ter nam sproti pomagali in svetovali pri našem delu. Posebna zahvala velja tudi vam, ki ste nam pisali, pošiljali prispevke o življenju Slovencev v vaših krajih ali nas le opozarjali na posamezne zanimivosti. Želimo in upamo, da boste tudi v prihodnje ostali naši tako zvesti prijatelji in sodelavci.

V novem letu 1971 želimo vsem našim bralcem in naročnikom ter vsem Slovincem po svetu in doma veliko sreče, uspehov in dobre volje!

Uredništvo Rodne grude

Prišli so in spet odšli visoko nad oblake

Vsem želim povedati, kako srečni smo bili, da smo imeli v svoji sredi ansambel, ki je v domovini in tudi po Evropi že zelo znan, zdaj pa smo ga spoznali še v naši slovenski Ameriki. Ne vem, kako so se imeli drugod, moram pa reči, da je naš Slovenski narodni dom zadel terno, ko je leto nazaj prevzel pokroviteljstvo nad prireditvijo Slakovega ansambla. Kako lepo so peli »Fantje iz Praprotna«, Lojze, Franca in Niko so pa imenitno igrali. Seveda pa ne smem pozabiti Jane z njeno humoristično nagajivo besedo.

Zdaj me pa dolžnost veže, da se vsem prav lepo zahvalim: mojim zvestim kolegom in kolegicam, ki so mi pomagali pri napor-nem in odgovornem delu. Naše prave slovenske duše z dobrim srcem, ki so mi pomagale prodajati vstopnice, da smo napolnili dvorano s 1400 sedeži. Vidi Ponikvar (Free Press) za nadvse izvrstno reklamo in večini uradnikov Doma. Srčno rad bi imenoval po imenu vsakega, ki je pomagal, pa bi vzelo preveč prostora.

Čast tudi naselbini Eveleth, Gilbert, Aurora, Buhl, nekoliko tudi Hibbingu. Ob priliki povrnemo. Pa Tower je bil tudi zraven in nekoliko Ely. Zahvaliti se moram tudi vsem tistim, ki so gostom nudili pre-nočišče in hrano, dali avto za prevoz in pa prispevali petkovo večerjo, katero so izvrstno pripravile naše kuharice. Iz dna srca hvala vsem, ki ste poslušali program (vem, da ste uživali vsako sekundo).

Vam pa, dragi poslanci dobre volje iz domovine, naj se izpolnijo vaše želje kjer koli hodite. Še kdaj se vrnite in obiščite naše naselbine.

**Frank L. Tekautz,
Chisholm, Minnesota**

(Zaradi pomanjkanja prostora smo morali poročilo precej skrajšati. Uredništvo.)

Zahvala Matici

Na zadnji seji vseh zastopnikov Federacije Slovenskih narodnih domov v Clevelandu in okolici, dne 15. septembra letos, smo razpravljali o uspehih ansambla Lojzeta Slaka pri nas. To gostovanje je pri clevelandskih Slovencih, posebej še pri naši tukajšnji mladini pustilo nepozaben vtis. Uspehov nastopov te skupine se ne da opisati. Da je ansambel razveselil toliko naših ljudi v Clevelandu, se imamo v prvi

vrsti zahvaliti vam pri Slovenski izseljen-ski matici, ki ste organizirali in pripravili to gostovanje. Za to se Federacija Slov-en-skih narodnih domov prav iskreno zahva-ljuje vsem pri Matici, ki ste kakor koli pripomogli k temu gostovanju.

Upamo, da boste tudi v prihodnje organi-zirali podobna gostovanja vaših slovenskih skupin pri nas v Ameriki.

Lepo vas pozdravljamo in kličemo: Naj še dolgo, dolgo živi Slovenska izseljenska matica!

S prijateljskim pozdravom
za

**Federacijo Slovenskih narodnih domov
Josie Zakrajšek,
zapisnikarica**

Nekaj besed v zahvalo

Napisati hočem nekaj besed v zahvalo Sla-kovemu ansamblu, ki je gostoval pri nas v Ameriki. Najprej se želim zahvaliti Slo-venski izseljenski matici, ki je turnejo organizirala, potem pa Slakovim fantom, ki so prišli k nam igrati in prepevat ter nam tako prinesli košček domovine.

Že dvajset let živim v Ameriki in sem že marsikaj doživela, a kar odkrito povem, da še ob nobeni prireditvi nisem tako uživala kakor ob Slakovih koncertih. Imela sem srečo, da sem jih slišala kar trikrat. Naneslo je, da sem bila v Cleve-landu, ko so imeli tam nastop, potem sem jih poslušala doma v Chicagu ter zatem v bližnjem Waukeganu. Še bi jih šla poslušat, a na žalost so odšli predaleč.

Ob poslušanju prelepih melodij sem po-zabila, da sem daleč od svoje ljube do-movine, od svojih dragih domačih. Misli so hitele tja k hišici na hribčku, kjer sta nas čakala ata in mama — res kakor nji-hove pesmi pojo. Pričarale so mi spomine mladosti in srce je bilo polno radosti, oči pa so polnile solze.

Hvala vam, nasmejani veseli pevci in vsem članom ansambla za užitek, ki se ne da opisati — treba ga je doživeti. Želim, da se še kdaj povrnete med nas s prelepo slovensko pesmijo, ali pa vsaj upam, da vas kdaj slišim v domovini, kamor si želim priti vsaj na obisk.

Dragi prijatelji pri Rodni grudi! Napisala sem vam nekaj besed, ki jih pošiljam iz daljnje Amerike. Doma sem iz revnih, a prelepih Haloz. Moje skromno pisanje naj vam bo v zahvalo za Slakov obisk, ki nam je prinesel našo lepo slovensko pesem prek

»luže« v Ameriko, ki jo tukaj zelo pogre-šamo. Slovenščina je tukaj začela počasi umirati. Mlajši rod se je poamerikanil, sta-rejši pa umirajo.

Upam, da so bili tudi fantje zadovoljni pri nas in da se še kdaj vidimo in da jih bom morda slišala v Sloveniji ko pridem poleti na obisk.

**Anica Tašner,
Chicago**

Plošče in knjige

Želim naročiti veliko ploščo z narodnimi pesmimi »Rože na vrtu je pela« in dru-gimi, pa knjižici Rdeča kapica in Snegulj-čica. Pošiljam sliko dvojčkov Borisa in Mirice in če jo boste objavili, napišite pod njo: Slovenski otroci v tujini, ne pozabite materinega jezika! Še nekaj: pred krat-

kim sem poslala sestri paket rabljene obleke in bila zelo razočarana zaradi tako velike carine. Ali se bo to kdaj izboljšalo?

**J. C.,
Berlin, Nemčija**

Ploščo in knjižici vam bomo poslali v naj-krajšem času. Ob tej priliki objavljamo tudi fotografijo, ki ste jo priložili. Ali sta dvojčka vaša? Lepo ju pozdravite v ime-nu uredništva Rodne grude, knjižici, ki ste ju želeli pa jima poklanjamo.

Glede carine pa: že večkrat smo pisali, da se stare obleke ne spleča pošiljati, ker je zanjo carina previsoka (okrog 20,00 N din od kilograma). Carinska uprava pripravlja nekatere spremembe, ne vemo pa, če bo kaj drugače tudi glede uvoza stare obleke.

Slovenščina na generalni skupščini

Jugoslovansko delegacijo na zadnjem zasedanju generalne skupščine Združenih narodov je vodil predsednik zveznega izvršnega sveta Mitja Ribičič. V svojem slavnostnem govoru je poudaril, da se bo Jugoslavija še naprej borila za univerzalnost svetovne organizacije. Posebno pozornost je Ribičičev govor vzbudil tudi zaradi tega, ker je bil v slovenščini. Tako je bil to prvi govor v slovenščini v veliki dvorani generalne skupščine.

Mitja Ribičič se je med bivanjem v New Yorku sestal tudi s predstavniki jugoslovanskih izseljencev.

Stabilizacija gospodarstva

Po sklepu zveznega izvršnega sveta velja od začetka novembra v Jugoslaviji obsežni stabilizacijski ukrepi, ki naj razbremenijo gospodarstvo in utrdijo tržišče. Občani čutijo te ukrepe največ v tem, da so omejeni potrošniški krediti največ do vsote 6.000 din.

Jedrsko elektrarna

V Krškem je bil podpisan dokončen sporazum med Slovenijo in Hrvaško o skupni graditvi jedrske elektrarne. Sporazum sta podpisala predsednika obeh izvršnih svetov Dragutin Haramija in Stane Kavčič. Prvo jedrsko elektrarno v Jugoslaviji bomo zgradili v bližini Krškega. Graditi bomo začeli v prvi polovici leta 1972, elektrarna pa naj bi bila dograjena najkasneje do srede leta 1977.

Spomenik generalu Maistru

V Kamniku so konec oktobra odkrili spomenik slovenskemu pesniku in generalu Rudolfu Maistru-Vojanovu, slavnemu borcu za našo severno mejo. Odkritja se je udeležila množica domačinov in tudi veliko borcev za severno mejo.

Nov generalni konzul v Trstu

Za novega jugoslovanskega generalnega konzula v Trstu je bil imenovan Boris Trampuž. Med drugim je bil pred tem skoraj šest let naš generalni konzul v Celovcu.

Koroški Slovenci zahtevajo

Ob petdesetletnici plebiscita, po katerem je Koroška pripadla Avstriji, je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem poslala avstrijski zvezni vladi ter koroškemu deželnemu glavarju resolucijo, s katero ponovno zahtevajo rešitev odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. V resoluciji tudi posebej poudarjajo, da izražajo svojo zvestobo do avstrijske domovine hkrati pa hočejo ostati zvesti svojemu narodu in svojemu jeziku.

350 let železarne

Koroški jeklarji so proslavili 350-letnico fužinarstva na Koroškem. Leta 1620 so namreč v Črni postavili prva dva plavža. Danes ravenska železarna proizvaja 27 odstotkov celotne realizacije Združenega podjetja slovenskih železarn, letos pa bodo izvozili tudi za 6 milijonov dolarjev. Na tuja tržišča prodajo polovico svoje proizvodnje, izvažajo v Zvezno republiko Nemčijo in celo na Kitajsko.

Novi slovenski filmi

V teh dneh vrtijo v slovenskih kinematografih dva nova slovenska filma »Onkraj« in »Oxygen«, pred zaključkom je film »Maškarada«, v Ptujju in okolici pa snemajo film po romanu Ivana Potrča »Na kmetih«. V začetku prihodnjega leta bodo začeli snemati še več novih slovenskih filmov.

Slovenski izseljenski koledar 1971

Slovenski izseljenski koledar za leto 1971 je že izšel in je bil tudi že poslan z letalsko pošto v ZDA in Kanado. V ostale prekmorske dežele in po evropskih državah pa smo ga razposlali posameznim naročnikom z navadno pošto. Letošnji je še posebej zanimiv, saj prinaša razen zanimivih člankov iz življenja v Sloveniji in Jugoslaviji tudi vrsto prispevkov iz življenja Slovencev v drugih deželah, v koledarskem delu pa so prvokrat tudi barvne fotografije slovenskih krajev. Na naslovni strani je barvna fotografija Cella, to področje pa opisuje tudi glavna reportaža. Letos se je uredništvo še posebej potrudilo, da bi bil Koledar zanimiv tudi za naše rojake, ki so začasno zaposleni v nekaterih zahodnoevropskih državah. Naklada Slovenskega izseljenskega koledarja je omejena, zato si ga zagotovite pravočasno.

Slovenski impresionisti

Državna založba Slovenije je izdala reprezentativno knjigo »Slovenski impresionisti«. Tako smo dobili prvo umetniško izdajo o našem impresionizmu, ki predstavlja vrh slovenske likovne umetnosti. V knjigi so objavljene barvne reprodukcije najpomembnejših slovenskih slikarjev.

Želijo slovensko šolo

Med svojim nedavnim obiskom v Belgiji se je predsednik Tito sestal tudi s predstavniki Jugoslovčanov, ki stalno ali začasno živijo v tej deželi. Predsednik je z zanimanjem poslušal njihova pripovedovanja, posebej je bil vesel ob poročilih o jugoslovanski šoli v Serraingu, kjer dobijo otroci Jugoslovčanov dopolnilno izobrazbo in se seznanjajo z jugoslovansko folkloro in kulturo. Predstavniki slovenskih izseljencev iz Eisdena, Limburg, je predsedniku Titu izrazil željo, da bi imeli v njihovem kraju slovensko šolo. Predsednik pa je začudeno dejal po slovensko: »Ali je še nimate?« Začeti bo torej treba.

Kakšno proizvodnjo imamo

Proizvodnja ima vrsto dejavnosti, med njimi pa povsem prevladuje industrija, ki je zato nekak barometer gospodarske dejavnosti. To velja za Slovenijo še bolj kot za vso državo, kajti v jugoslovanskem merilu je precej močno tudi kmetijstvo. Delež posameznih vrst proizvodnje v narodnem dohodku je bil po zadnjih izračunih, ki veljajo za leto 1968, za SFRJ in za Slovenijo (v odstotkih):

Proizvodne dejavnosti	SFRJ	Slovenija
Industrija	34,0	40,9
Kmetijstvo	22,7	11,8
Gozdarstvo	1,1	1,3
Gradbeništvo	8,9	8,7
Proizvodna obrt	5,8	6,4
Proizvodni del komunalne dejavnosti	0,8	0,7

Ostali del narodnega dohodka oziroma družbenega proizvoda odpade na promet ter trgovino z gostinstvom. V Sloveniji je trgovina na drugem mestu, v SFRJ na tretjem.

Iz tega prikaza je videti, kako je močan delež industrije v naši proizvodnji, v vsem našem gospodarstvu. To se vidi tudi iz strukture naše zunanje trgovine, kjer še bolj izrazito izstopa industrija. V prvih devetih mesecih leta 1970 je izvoz iz države in iz Slovenije takole razdeljen (v odstotkih):

Področje dejavnosti	SFRJ	Slovenija
Skupaj	100	100
Industrija	85,8	90,3
Kmetijstvo	13,0	7,7
Gozdarstvo	1,2	2,0

Še bolj je delež industrije poudarjen v našem uvozu; za leto 1970 veljajo te ugotovitve (v odstotkih):

Porazdelitev uvoza po področjih dejavnosti

Področje dejavnosti	SFRJ	Slovenija
Skupaj	100	100
Industrija	91,9	95,8
Kmetijstvo	7,4	3,0
Gozdarstvo	0,7	1,2

Industrija tvori torej našo daleč najmočnejšo proizvodno dejavnost in je njen delež posebnost velik v zunanji trgovini.

V zadnjih dveh letih je po vsem svetu zelo narasla industrijska proizvodnja. Normalna stopnja porasta 4 do 5 % se je leta 1968 povečala na 6 %, leta 1969 na 7 in pol odstotka in tudi letos je približno tako visoka. Znaki popuščenja se kažejo le v ZDA in Veliki Britaniji. Tako ugodna konjunktura v industriji se je pokazala tudi pri nas, in sicer še v večji meri. V času reforme je nastala notranja sprememba pri sredstvih za doseganje večje proizvodnje, namesto ekstenzivnega gospodarjenja v industriji je reforma zahtevala bolj intenzivno gospodarstvo, to se pravi, večja proizvodnja naj ne bo posledica večanja števila delavcev, ampak povečanja produktivnosti. Zato se je v prvih letih po reformi število zaposlenih celo malo zmanjšalo in industrija se še ni dobro prilagodila spremenjenim pogojem dela; industrijska proizvodnja se je najprej malo zmanjšala (v SFRJ) ali stagnirala (v Sloveniji), nato pa se je začela dvigati in je v lanskem letu dosegla zelo močno povečanje obsega svoje proizvodnje. V letih po reformi se je iz leta v leto gibala industrijska proizvodnja, pokazano v verižnih indeksih, kjer je obseg proizvodnje v vsakem prejšnjem letu vzet kot baza 100 za prihodnje leto:

Leto	SFRJ	Slovenija
1966	104,2	104,0
1967	99,6	101,2
1968	106,4	108,0
1969 (I—IX)	111,2	114,1
1970 (I—IX)	108,3	108,9

V zadnjih dveh letih je tudi naše gospodarstvo, ki ga glede proizvodnje predstavlja industrija, doživelo enak vzpon kot drugod po svetu, v letošnjem letu pa je že umiritev te velike dinamike in se približujemo svetovnemu poprečju v letni stopnji povečanja industrijske proizvodnje. V letih 1967 do 1969, to je v času stagniranja naše industrijske proizvodnje in njemu sledečega dviganja je slovenska industrija z dinamiko večanja proizvodnje presegala jugoslovansko poprečje, letos pa je v okviru tega poprečja.

Letos torej vidimo zmanjšanje proizvodne dinamike, kakor smo jo imeli lansko leto. S tem seveda ni rečeno, da se proizvodnja manjša. Nikakor ne! Veča se še vedno, in sicer močno več, toda to večanje je v manjši meri, kot je bilo lansko leto: jugoslovanska industrija je lani za 11 % presegla proizvodnjo v prejšnjem letu, letos za 8 %. Slovenska industrija je lani presegla proizvodnjo iz leta 1968 za 14 %, letos pa presega lansko le še za 9 %, torej je zmanjšana dinamika za tretjino. To manjšanje se kaže od meseca do meseca; če primerjamo po mesecih z računanjem od začetka leta, za koliko letošnja proizvodnja presega lansko, tedaj vidimo te višine kumulativnih indeksov nivoja, ki pokažejo letošnje povečanje v primerjavi s proizvodnimi dosežki v lanskem letu, ki jih vzamemo kot vrednost 100:

Razdobje	Indeks nivoja proizvodnje
Januar	110,9
Januar-februar	112,4
Januar-marec	111,2
Januar-april	110,4
Januar-maj	109,9
Januar-junij	109,9
Januar-julij	109,0
Januar-avgust	108,8
Januar-september	108,9

Vidi se upadanje od februarja dalje, septembra pa se je to upadanje zaustavilo, kajti september je bil poleg junija mesec z največjo proizvodnjo v letošnjem letu. Industrijska proizvodnja ima vsako leto rahlo sezonsko nihanje, namreč daje januarja najnižja, nato se dviga do junija, v poletnih mesecih se spet močno zmanjša in se nato spet večja do oktobra, ki pomeni nekak višek, kulminacijo proizvodnje, ki nato rahlo oslabi do konca leta. Po treh četrtinah leta moremo za letos že ugotoviti, da bo dosežek naše industrije nekako za 9 % boljši kot lani in to je stopnja, ki je precej enaka večanju industrijske proizvodnje drugod po svetu. Na-

Široka obzorja Jugoslavije

Leta 1970 so se obzorja Jugoslavije še povečala: mnogo bolj smo se tudi zavedli, da smo del Evrope in da so naši interesi na tej celini. Živimo v prostoru, ki nam ga je določila zgodovina.

Jugoslavija je po drugi svetovni vojni vzdrževala stike predvsem z azijskimi in afriškimi državami. Naše možnosti v smeri Azije in Afrike dosegajo svoj vrh.

Evropske rezerve so še neizkoriščene. V Evropi se nudijo Jugoslaviji še velike možnosti ekonomskega in političnega sodelovanja. S svojo trgovinsko orientacijo, s kooperacijami, z vključevanjem naše delovne sile v veliki proces mednarodne delitve dela prodiramo leto za letom globlje na veliko areno Evrope.

Naše ime se vse pogosteje omenja v svetovnem tisku. Poleti sta Jugoslavija in Vatikan ponovno vzpostavila diplomatske odnose. Septembra je Jugoslavija sodelovala na tretji konferenci neuvrčenih držav v Lusaki. Brez pretiravanja lahko rečemo, da te konference ne bi bilo brez prizadevanja predsednika Tita.

Normalizirali smo odnose s Kitajsko in odprli naši trgovini vrata v to veliko deželo na vzhodu Azije. Naše ladje spet redno pristajajo v kitajskih pristaniščih, kar je za nas velikega pomena.

Konec septembra je ameriški predsednik Nixon obiskal Jugoslavijo. Nixon je bil prvi državnik tako visokega ranga, ki je obiskal tudi Kumrovec, rojstno vas predsednika Tita. Ogle dal si je hišo, ki je spremenjena v muzej. Tito mu je osebno razkazal svoj nekdanji dom.

Londonski Times je že pred prihodom Nixona v Evropo zapisal, da bo Jugoslavija najvažnejša etapa Nixonove poti po Evropi. Morda je malo pretiraval, Nixonov obisk je bil političen. Naključje

zgodovine je, da je prav dva dni pred Nixonovim prihodom v Jugoslavijo umrl predsednik Gamal Abdel Naser. Nixon je zvedel za smrt egiptovskega voditelja na ameriški poveljniški ladji Saratoga. Takoj je ukazal, naj črtajo s programa pomorske manevre. Nixon je imel s predsednikom Titom daljši razgovor kot z voditelji vseh ostalih štirih državnikov, ki jih je ob tej priliki obiskal.

Program preteklega leta je bil zelo obširen. Predsednik Tito je obiskal vseh šest dežel evropske gospodarske skupnosti. To dovolj zgovorno dokazuje, da se Jugoslavija polagoma vrača v Evropo in da išče svoje mesto na evropskem političnem zemljevidu. Današnja Evropa ni več tista, kar je bila nekdanj. Že zdaj je jasno, da bo pojem Vzhod-Zahod postal čez dobro generacijo zgodovina, naši zanamci ga morda ne bodo več razumeli. Bil je rezultat »hladne vojne«, ki je v tem pomenu ne omenjamo več.

Jugoslavija želi sodelovati z vsemi, ki niso proti nam in so za mir. Naši prijatelji so po vsem svetu, vendar se zavedamo, da moramo živeti v dobrih odnosih tudi z našimi sosedi. V tem okviru je pomembna tudi skromna vest, da je naša soseda Albanija spet odprla meje in da vabi v svojo deželo tudi turiste iz »kapitalistične« Evrope. Med univerzama v Prištini in Tirani je zdaj živo sodelovanje. Jugoslavija za albanska ušesa ni več agent Zahoda, marveč država, ki se lepo razvija. Jugoslavija, takšna kakršna je, je najbolj zanimiva za ves svet — Vzhod in Zahod.

Naše ime v svetu stalno raste. Vključujemo se v veliki proces svetovnega razvoja.

dr. Živko Šifrer

Ko zapade sneg,
imajo pod Javorjem
dovolj dela
s čiščenjem
ceste.
Avtobus
mora priti
do Loke
Foto: Edi Šelhaus

Drago Kralj

Kako bogati so na Javorjah?

Sprehod v zlato kraljestvo jesenskega Blegoša

Jesenski zapis je pred vami, pa čeprav ga boste brali že sredi prave zime. Naše slike so bile posnete lani prav tam, kamor nas zdaj vodi pot. Jesen je, že pozna; dnevi pa so mali kar se da. Vsak dan so manjši.

Kar peš jo mahnem iz Poljan na Javorje. Resda vozi avtobus, a moral bi čakati celo uro. Tako lepo sije sonce in v njegovi sveži dopoldanski luči se svetijo bela selišča, raztresena po grapah in slemenih pod Blegošem.

Ko še ne mineta dva kilometra, saj jih noge še ne čutijo, je že Volča. Prva podjavorska vas. Na Volči so doma trdni kmetje, gozd jih drži gor, če se lahko sploh še reče, da hosta koga kam drži. Če jih kaj, potem so to fabrike, kamor

se mlajši vozarijo vsak dan. Mnogi so se že nehali voziti (ker so siti zgodnje ure in avtobusa) ter so se naselili kar v Loki. Za koga pa naj bi tam okrog občine raslo toliko velikih in malih hiš, če ne prav za Volčane in sosede v pogorju.

Malo za Volčo plane na desno in navkreber, pod še trdne žugavce zvita pot — a tudi za avto — do Loma in Zakobiljeka. Nikoli nisem bil še tam, a fant, ki se mi pridruži v Volči, hvali koše, ki jih še pletejo Zakobiljarji, ko jim pozimi zaradi strmih in snega postane dolgčas. Fant pravi, da se jim preveč ne ljubi; pletejo bolj za dom, lahko pa bi delali celo za Ameriko. Kdo ve?

Kolikor je od Poljan do Volče, približno toliko je od Volče do prvih podobenskih

domacij. Tudi tu, kakor drugje, si ljudje napravljajo denar tako, da se vozijo v fabriko. Saj to ni težko uganiti, saj se kar vidi: na poljih je sama starina. Tudi otročadi ni, ker je vse po šolah. Tudi drobiž se prav po gosposko vozi z avtobusom v šolo. Kdo pa sploh še hodi peš?

Lepo je v tem Podobenu, posebno lepo tam v prisojeh pod zaraslimi strminami Gabrške gore, ki se vzpenja sprva položno, potem pa kar naenkrat strmo plane k vrhu.

Nekaj korakov za Podobenim se cesta nenadoma razcepi. Ob razcepu — na Krajcah — stoji majhna lesena lopa, kjer Delničani čakajo loški avtobus; do sem morajo spešiti skoraj cel kilometer. Pred letom sem bil pri njih, prijetna in pridna

vasica; ozka bela cesta se zvije do nje in še nad njo, precej visoko, skoraj do blegoške vojaške ceste seže. Med zadnjo vojno so avstrijski žandarji, ki so sedeli na Javorjih rekli Delnicam kar Moskva, ker so se jim zdeli ljudje precej bolj rdeči, kakor v drugih krajih tod okoli.

Pa je kar res, da so bile Delnice vnete za partizane, saj je šla skozi vas sila važna kurirska pot in prav v vasi so imeli skrito postajo. Več domačij so Nemci požgali, kakih trideset vaščanov pa je vojna spravila pod rušo (kar četrтина vseh prebivalcev). Sredi vasi, v kateri nikoli ni bilo velikih gruntov, stoji danes majhen marmornat spomenik, na katerem je izklesano kamnito — kurirsko — pismo. Javorška cesta pa na Krajcah zavije kar ostro na desno in se začne pri prič vzpenjati. Ni se mi ljubilo riniti počez skozi hosto za daljnovodom, morda bi prišel prej, morda pa tudi ne. Že za prvo rido je pripeljal za menoj avto, ustavil se je in

Kipar in slikar Peter Jovanovič iz Spodnje Žetine je znan tudi že zunaj meja Slovenije. Njegova kipa slovenskega para sta tudi v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu

Foto: E. Šelhaus

možak me je vprašal, če bi prisedel. Pa sem odkimal in se zahvalil.

Ni mi ostal dolžan (ustaviti je moral na klancu):

»Blagor vam, ki imate čas. Saj, saj. Danes je že tako, da so gospodje tisti, ki gredo peš...« Zaloputnil je vrata (ne jezno), pokimal in se odpeljal. Kasneje sem videl, kako je rinil s svojim »folkijem« iz Javorja proti Četeni ravni.

Ko se dokopljem Dolenšč (uradno so jih spačili v Dolenčice), je konec tegob strme in zavite poti, tudi ni več tesnega gozda ob cesti, razgledi kar počijo na vse strani po pogorju. Tu so Dolenšče, malo na levo bi moral stopiti, da bi prišel v sredo vasice. Komaj petnajst hiš je zbranih in med njimi ena, ki je celo slavna. No, hiša ravno ne, a možak (bil je bolj nizke postave), ki se je v njej rodil, je bil znamenit.

Če bi imel čas in bi našel pravega sogovornika, kar se mi je že pred leti tu pripetilo, bi spet in spet slišal zgodbo o stricu Tonetu, ki je v Nemcih postal velik gospod in »kinstler«. V vasi še vedo, da je bil zadnjič doma pri bratu takrat, ko mu je ob odhodu kupil vžgalice za celo leto. Zamerilo se mu je, ker je bratova žena rekla otrokom, ko je šla na polje, naj stricu Tonetu kar povedo, naj si svoje prekleto viržinke prižiga samo s svojimi vžgalicami.

No, to je bilo že davno, danes tudi najbolj skoporiti ne varčujejo na tako vižo, vsaj z vžgalicami ne.

In ta stric Tone je bil v Monakovem znamenit gospod, tako velik, da je bolje govoril nemško kakor po loško, a je kljub vsemu v svojem imenu zadržal tisti »ž«. Nemci so mu rekli Azbe, Angleži pa Ešbi, on pa je rad posedal v umetnjakarski krčmi, ki se je imenovala »Simplicissimus«; prav srčno rad ga je srknil, tako da mu je celo škodilo. Pa tudi slikal je, a v vasi vedo še danes povedati, da ga je raje srkal kakor slikal.

Kljub temu so v Dolenščah ponosni nanj, vsaj na tihem. In če boste hoteli kaj pograjati čezenj, boste takoj dobili na vrat Sternena, Jakopiča, Groharja in Jamo (pa še tisto Srbijanko Nadeždo za povrh), katere je stric Tone v svoji »viteški« šoli učil »malarije« in jih takorekoč za roko vodil po Monakovem. In tudi to vedo, da je stric Tone vedno rad dejal in prabil: »Le čvrsto«, seveda po nemško, ker se je slišalo še bolj trdo.

Nasvidenje Dolenci! Še korak, pa dva ali tri in navsezadnje res ne zdržim več na cesti. Spodaj slišim hropenje avtobusa, ki se sili kvišku. Kar naravnost po lazju se stegnem do javorškega zvonika, ki štrli na pomolu nad potjo. Svetemu Tilnu je zaupana ta slikovita cerkvena in kakor malokatera na tem koncu se razgleduje daleč, daleč naokoli po gorah. Razgled, da bi kar sedel in sedel, pa še malo in gorje, če bi prišel še kdo iz vasi posedet z menoj, potem bi bil pečen za uro ali dve. Kak javorški staruh bi mi natresel starih dogodb, da bi se mi kar tema dela-

Nadaljevanje na 12. str.

Cerkvica sv. Brikcija nad Četeno ravnjo hrani stenske podobe Jerneja iz Loke

Foto: Drago Kralj

Nadaljevanje z 11. str.

la pred očmi. Tistih prav starih, katerih še Tavčar ni utegnil vseh postrgati, pa tistih novih, partizanskih. Vse so enako napete, a vsakdanje hkrati in vse imajo svojo, recimo ji kar, blegoško barvo in priokus.

Lepo, prav lepo je pri Tilnu, in upam si pribiti, da je posebno lepo zdaj na jesen, ko se po grapah in slemenih, po pobočjih in vrhovih prepleta črna zelenina smrečja z rjavo ter rdečkasto barvitostjo vsega kar odмира in odpada.

Javorje je ljubka in ne prerevna vas, bi dejal. Bili bi hudi, če bi trdil, da so bogati. Pa so vendarle, čeprav ne toliko po razsežnosti gruntov (kakor kdo), ampak po legi. Ta lega je eno samo bogastvo, ki ga ne bodo mogli nikoli odmoliti, pa četudi bi še danes tako hodili v cerkev kakor nekoč. Bog jih je resda obdaroval s takimi prisojami, da je malo takih pri nas. Polja na pomolih in krompir na njih. Nekateri ga imajo kar za biser slovenskega »krompirjeslovja« in ga hodijo sem iskat za seme.

Prisoje take, da je še pozimi vedno toplo in sneg kopni prej kakor kjerkoli v Loškem pogorju. Tu sever nikoli ne razgraja, le jug rad zabuči in to prav korenjaško. Tavčar je menda hodil sem gor poslušat mogočno bučanje juga, ko ponoči kar odmeva med Blegošem in Starim vrhom... »Jug bo prišel, pozdravljali ga bodo gozdovi, podil bo krdela oblakov...« V javorški gostilni je vse živo. Polno je

Četencev, Muravcev, Žetincev in Podvršanov, ki še niso krenili domov, morajo se pogovoriti, kajti vožnja z avtobusom iz Loke ali od Poljan je bila prekratka za vse novice. Štajerka naliva pivo in žganje; nekomu, ta ni domačin, pa reže salamo.

Možaki pa marnjajo, kam kdo od njih sinov zahaja na delo; ta je v Nemčiji, oni pa je v Württembergu. No pa je res vseeno, če je to tudi v Nemčiji, a je tudi svoja država. In še to se menijo (kaj pa drugega), kako gre krompir v jurje in koliko bo pravega češnjevca. Tistega katerega bolj neradi prodajajo komurkoli, ki se priklati iz doline navidez na izlet, pa je prišel le nakupovat. Tudi takega so že ulovili, Ločana, ki je hodil zaradi narave, tako je pravil, v resnici pa je poceni nakupljeni češnjavec potem v Loki in Ljubljani dražje prodajal; pa kdo ve, če ni še vode ali kaj drugega notri mešal.

In o politiki so udarili, o vsem tem, kar časopisje piše, a je tako zavito, da moraš dobro kresniti po možganih, da se ti posveti kam kak politik taco moli. Nič več ni na Javorjih, pa tudi kje višje nad njimi ne, da bi živeli takisto, da gre le čas naprej. Ej, časi so se spremenili, ne gre več, da bi najel gnojnarje in bi ti s koši na ramah rinili po rebrih navpik. Traktor moraš imeti, tisti mali in dobro moraš vedeti, kdaj boš ti zadrugo okoli prinesel in kdaj bo ona tebe. Da bosta bot.

In toliko so prisedali in posedali, da so le vprašali, po kaj sem prišel. Vprašal sem, kdo gre naprej do Žetine, da mu bom delal družbo. In so uganili:

»K Petru greste, Na Spodnjo. Kar, kar. Kdo bi si mislil, da bo tako slaven postal. Kar naprej nekaj razstavlja in tudi prodaja. Hišo si »glajštra«. Kakšna beračija je bila nekoč. Pa so se zlizali. Trde členke ima ta fant, kar nerodno mi je, ko ga srečam, pa se spomnim, ko mi je hodil na dnino. Naredil se je«.

Zgodba o Petru pa je že druga zgodba. Fantič žetinski je zrasel v umetnika samouka; riše risbe in dolbe kipe iz lipe in hrastovine. Prav tisti Peter Jovanović je to, ki je naredil velik kip Mojcej in ga postavil na Koroško pred dom starega skladatelja Kernjaka, ki je zložil tisto lepo pesem.

Trije smo se potem zaleteli mimo zadnjih javorških uljnjakov po poti, katero do zime zmore tudi avtomobil, vedno višje, višje v zlato kraljestvo jesenskega Blegošsa.

Kažipot vrh slemena med Četeno ravnjo in Zavalom

Srečanje preteklosti in sedanosti v Turnišču

Del starega in novega v Turnišču

Boro Borović

V Turnišču živijo s tovarno

Mladi rod v Turnišču, veliki ravninski vasi nedaleč od Lendave, komaj še razume tožbe svojih očetov in dedov, ki so dolga desetletja smolili dreto in tovorili obutev za male denarje na sejme blizu in daleč. Danes je velika kolonija turniških čevljarjev dobila novo streho v sodobnem tovarniškem poslopju, ki ga je neposredno ob novi šoli uredil industrijski kombinat Planika iz Kranja.

Tovarna čevljev, kjer dela blizu stopetdeset domačinov, zvečine mlajših ljudi, je pomagala v zadnjih letih kraju krepko na noge, zato se v Turnišču zlepa nihče več ne odloči za delo v tujini. Tudi stari mojstri drete strežejo danes sodobnim strojem, s pomočjo katerih izdelajo na tekočem traku dnevno devetsto parov odličnih moških in ženskih čevljev, v sodelovanju z znano nemško tvrdko Adidas pa so zasloveli po športni obutvi, ki jo pošiljajo domala v vse evropske dežele. Turniška tovarna čevljev namreč osemdeset odstotkov svojih izdelkov izvažata.

»Vsa vas živi danes s to tovarno, ki jo bomo kmalu razširili in zaposlili nove ljudi«, ponosno pripoveduje Ignac Horvat, nekdanji član obubožane kolonije turniških čevljarjev. »Naša mladina se danes brezplačno šola v posebni strokovni šoli za ta poklic, ki zahteva vse več znanja, saj je tudi v Jugoslaviji med tovarnami čevljev čedalje večja konkurenca«, pribije Horvat, ki mu iztekajo zadnji delovni dnevi pred upokojitvijo.

Med vriščem otrok, ki so dobili pred dvema letoma novo osnovno šolo, pripovedujejo mladi delavci in delavke, da so za-

dovoljni z zaslužkom, matično podjetje v Kranju pa jim nudi tudi brezobrestna posojila za graditev hiš za dobo petindvajsetih let.

Kdo bi se tedaj čudil, da rastejo nova stanovanjska poslopja tudi v Turnišču kot gobe po dežju. Nizke hiše, v katerih so njega dni domačini premlevali revščino, se bodo kmalu povsem umaknile novim domovom pridnih vaščanov, ki tudi z lepimi dohodki v kmetijstvu dopolnjujejo zaslužek v turniški tovarni čevljev.

Tako se po zaslugi boljših časov za kmete, odloča vse več mladine za delo na zemlji. Traktorji in drugi stroji so pač nekaj drugega, kot kravja vprega in zastarelo orodje, pravijo najmlajši prebivalci Turnišča, ki pa zaradi tega ne zane-marjajo učenja. Na svetlem hodniku nove

šole v stekleni omarici skrbno varujejo zlata in srebrna odličja, ki so jih dobili v zadnjih letih od republiške in zvezne organizacije prijateljev mladine za dober uspeh v šoli in za delo v pionirski organizaciji.

»Asfalt, edino še asfalt nestrpno pričakujemo, da bomo imeli boljše zveze proti Lendavi in Murski Soboti«, pravi Franc Mlinarič, upravitelj osnovne šole.

Tudi ta dan ni več daleč. Z lendavske strani že hitijo graditelji z urejanjem sodobne ceste proti Dobrovniku, Turnišču in Moravskim toplicam, tako da bo potem ljudem v teh krajih še lepše.

Tudi vaščani Gomilic najdejo delo in kruh v Turnišču

Pisana svatovska povorka se je počasi pomikala od Repentabra proti Velikem Repnu

Slovenska ohcet na Krasu

Med našimi rojaki na italijanski strani, predvsem pa v tržaški okolici, je še posebej trdna želja, da bi ne izumrli njihovi lepi stari običaji. V povsem slovenski občini Repentabor so letos že drugič pod pokroviteljstvom zadruga ljubiteljev in privržencev Krasa »Naš Kras« pripravili »kraški teden«, v okviru katerega je bilo posvetovanje slovenskih in italijanskih strokovnjakov o Krasu in Kraševcih, v gostilnah so pripravljali stare kraševske posebnosti, višek prireditvev pa je bila kraška ohcet. S »fantovsko« in »dekliško« se je začela že v četrtek, končala pa v nedeljo ponoči in marsikomu šele v ponedeljek.

V nedeljo, 13. septembra, so se v Repen in na Col zgrinjale množice gostov iz bližnjih in oddaljenejših krajev. Mnogi so prišli, da bi videli ženina in nevesto, mnogi so prišli, da bi videli, kako bo potekala poročna slovesnost po starem kraškem običaju, da bi videli množico narodnih

noš in se poveselili v prijetnem domačem okolju. Vaščani Repna in Cola so postavili slavaloke, okrasili okna in pospravili po borjačih, gospodinje pa spekle potice. Svoj veliki dan sta imela 24-letna nevesta Mirjam Peršič iz Bazovice in 25-letni ženin Bogdan Kosmač iz Zatrežca, ki sta si v repentabrški cerkvi obljubila zvestobo. V nedeljskem jutru je ženin skupno s svojimi svati in harmonikarjem odšel s svojega »doma« (Kraška hiša) po nevesto, ki ga je čakala na svojem »domu« na Colu, pri »Ženčevih«. Ženina in svate so z velikim zadovoljstvom in gostoljubnostjo sprejela nevestin »veliki oče« Mihael Guštin (repentabrski župan) in »velika mati« Julija Guštin.

»Zdaj sem prišel zares. Vidite, da vas nisem imel za norca.«

»Sem zadovoljna, da jo vzameš in da se bosta rada imela.«

»Ahtej, kako boš ravnal z njo, da ne bo hodila domov jokati.«

Družica je pripela pušeljce svatom, oče in mati pa so jima ponudili terana in »štraube«. Potem so nevesto odpeljali. Na poti do cerkve so se jim seveda pridružili tudi številni gostje, ki so jih spremljali potem vso pot tudi do ženinega doma. Vhodna vrata v ženinov dom (Kraška hiša) so bila seveda trdno zaprta in potreben je bil še ves dobro znani narodni običaj, da so se vrata odprla. Na koncu so bili vsi zadovoljni: ženinov »veliki oče«, ko mu je nevesta izročila kolač in »velika mati«, ko ji je nevesta dala skromno darilo — svilen predpasnik. Tašča pa je vsem ponudila terana in flancatov.

Nevesta in ženin sta si nato ogledala hišo, svatje vriskali, pili in prepevali. Veselili so se vsi, saj so jim pomagali »Veseli planšarji«, folklorna skupina iz Rezije in drugi. Tudi letošnja kraška ohcet je bila nepozaben dogodek za mnoge, ki so se je lahko udeležili. Vendar pa, vsaka ohcet ima konec.

»Veliki oče« so postregli s teranom ..

Nevesta je dala »velikemu očetu« pogačo, »veliki materi« pa svilen predpasnik

»Veliki materi« so najprej predstavili starovaščanko, za tem pa zalo mlado dekle. Prva je bila prestara, druga premlada. Šele tretja je bila ta prava (zgoraj) Svatje pa so medtem nestržno čakali izid »pogajanj«

Na trgu v Velikem Repnu so zaigrali »veseli planšarji«, zaplesala je folklorna skupina iz Rezije, zavrteli pa so se tudi vsi, ki so jih srbele pete. Kako tudi ne, ko pa je bila nevesta tako luštna...

S turneje ansambla Lojzeta Slaka po ZDA in Kanadi

Kje je moj mili dom ...

Vera Valenci

Če vzamete zemljevid in svinčnik v roke, se boste prepričali, da je ansambel Lojzeta Slaka ponesel slovensko melodijo in pesem v letošnjem septembru in oktobru prek dvajset tisoč kilometrov daleč v svet — na ameriška in kanadska — tla — zahvaljujoč pobudniku in organizatorju — Slovenski izseljenski matici iz Ljubljane.

Obkrožimo na zemljevidu kraje, mesta, države — po vrsti, kakor smo jih obiskali: Enon Valley v Pennsylvaniji — Cleveland, Leroy Township, Euclid v Ohio — Pittsburgh, Herminie, Universal, Strabane, Sygan v Pennsylvaniji — Detroit v Michiganu — Chicago v Illinoisu — Indianapolis v Indiani — Waukegan v Illinoisu — Chisholm v Minnesoti — Denver v Coloradu — Rock Springs v Wyomingu — Aspen in Pueblo v Coloradu — San Francisco in Fontano v Kaliforniji.

Odtod smo poleteli v Kanado in sicer najprej v Vancouver, British Columbia — nato v Edmonton, Alberta — odtod v Thunder Bay, Ontario — pa v Toronto, Hamilton in Scarboro v Ontariu — in še v Montreal v kanadski provinci Quebec. Turnejo smo zaključili v prestolnici ZDA, v mestu Washington, D. C., od koder je srebrna ptica poletela domov. In to je bil naš najlepši polet, saj nas je, komaj zaznavno brnjenje letala nenehno, sedem ur,

spominjalo na doživetja in spoznanja nepopisno prostranega in zanimivega ameriškega kontinenta, na tisočera, nedopovedljivo prisrčna srečanja s Slovenci v Ameriki in Kanadi, in — sedem ur smo z

Kdo se po Slakovem koncertu ni odločil, da ne bo obiskal Slovenije? Mnogi so kar takoj naročili letalske vozovnice. Na koncertu v Montrealu pa je izžrebano prosto vozovnico Montreal—Ljubljana in obratno prejela mala Preradovičeva deklica. Izročila jo lastnik agencije Adria Travel g. Vladimir Urbanc

največjo nestrpnostjo čakali, da zagledamo domači kraj.

»Home, sweet home...« — »Dom, dragi dom...« je med svojimi recitacijami rekla na vsakem koncertu napovedovalka in povezovalka koncertnih programov, igralka Jana Osojnik-Drolc. Osvojila je srca vseh poslušalcev...

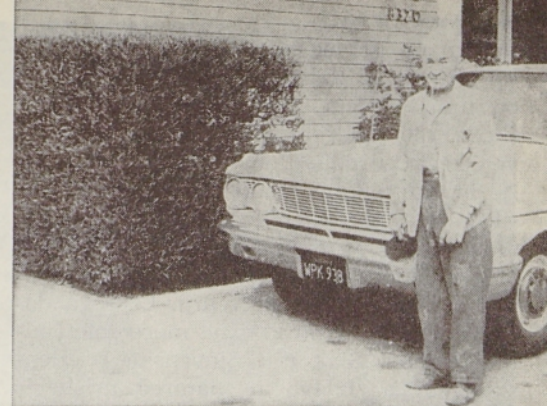
Našteli smo le kraje, ki smo jih obiskali. Prijatelji naši, kako naštetih ljudi, ki smo jih srečali, spoznali, vzljubili? Kako imenovati vas vse, ki ste našli čas za več kot odličen sprejem ambasadorjev slovenske pesmi, za nadvse uspešno, doslej največjo turnejo narodnega ansambla iz Jugoslavije.

Kako imenovati vse člane prireditvenih odborov »Slak Committeejev« po ZDA in Kanadi? In kako imenovati imena vseh tistih trideset ali štirideset tisočev naših rojakov, starih in mladih, po ZDA in po Kanadi, ki so ob pesmi »Kje je moj mili dom« in drugih, javno ali na skrivaj otirali solzne oči in nam ob končanih nastopih hvaležno stiskali roke?

Ne pozabite, rojaki, na »Rodni grudi« piše »revija za Slovence po svetu«. Zato povejmo tistim, ki jih še nismo mogli obiskati (Slovcem v Avstraliji, Argentini, Venezueli, Chileju, pa Slovcem po

Ansambel Slak so na farmo AMLA v Leroy, Ohio pripeljali s konji

Franc Milavec pred domom za ostarele v Fontani

nekaterih evropskih deželah, ki so pred mnogimi ali pred nekaj leti odšli v svet z upanjem na lažji zaslužek), kako lepo nam je bilo, ko nas je vse, prav vse, združila naša slovenska narodna pesem. Tudi tebi, Jože, pravim to, pa tebi Tony, pa Franku, Johnnyju, Ludviku, Jackyju, Štefanu, pa Mary, Tončki, Frances, Elsie, Minki... In tako naprej. Zares moram prenehati z naštevanjem, kajti »Rodna gruda« ima določeno število strani vsak mesec za Slovence vsega sveta. Vendar vem, da na tem mestu lahko Slovenska izseljenska matica in ansambel Lojzeta Slaka izrečeta toplo, prisrčno zahvalo predvsem članom »Slak Committeejev« po ZDA in Kanadi ter preko njih vsem slovenskim izseljenskim organizacijam, društvom, klubom in drugim ustanovam, ki so to pot, v hrepenenju po slovenski narodni glasbi, nastopale, kot en mož.

— — —

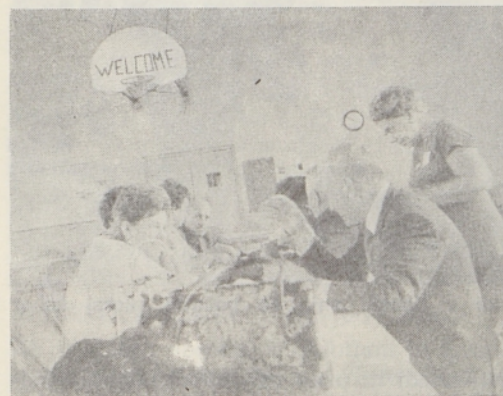
In zdaj: »Go, boys!« ali po Stanetovi navadi: »Gremo bojsi in punce«. Tudi takšna pristna govorica in odnos do skupine sta bila potrebna za poživitev in vzdržljivost na tej dolgi turneji. Speljali smo jo uspešno, zahvaljujoč lastni dobri volji in namenu in ne v majhni meri, zahvaljujoč prisebnosti, sposobnosti in aktivnosti vodje skupine Staneta Češarka, ki je sicer referent za kulturo in prosveto pri Slovenski izseljenski matici. Niso mu zastoj rekli po številnih krajih Amerike in Kanade »duša turneje«.

Besedica »Lucy« me je speljala na druge misli. Devtletni Ivan Kravanja iz Edmontona v Kanadi je rekel: »Zdaj bi pa res rad, da bi nas v šoli učili tudi o nastanku slovenskega naroda, naroda, iz katerega so izšli moji starši. Vem, kako je nastala Kanada, žal pa ne vem, kako je nastala Slovenija.« Najbrž je isto mislil dijak Ivan Stonič iz Puebla, Colorado v ZDA, ko mi je rekel: »Kako srečni ste, ko imate med Slovenci toliko prijateljev. Jaz pa

Nadaljevanje na 18. str.

Ansambel Slak je obiskal tudi grob Johna F. Kennedyja, kjer so fantje zapeli »Gozdič je že zelen...«

Sestanek pred koncertom v Ennon Valley

Ivan Stonič iz Puebla

Urška in Frank Tekautz iz Chisholma, Minn.

Skupina organizatorjev iz Pittsburgha, Pa.

ne znam slovensko. Pošljite mi kakšno knjigo...« In nikakor se ni mogel ločiti od naše skupine. Skratka: otroci slovenskega rodu želijo poznati zgodovino slovenskega naroda. Ponosni smo na te želje in skušali jim bomo ustreči čimprej.

»Tam je lepo, kjer je doma moja stara mama«, mi je zaupalo petletno dekletce, Irenka Peternel iz Hamiltona, ki je bila že na počitnicah v Sloveniji. Lepšega darila, kot je ta izjava, si ne more želeli niti ansambel Slak niti Slovenska izseljenska matica. Izjava je namreč prišla iz otroških ust na našem koncertu, ko je punčka nepremično zrla v Lojzetovo diatonično harmoniko, kakršno je že videla v vasi njene stare mame.

»Kjer fantje tako lepo pojo, so tudi dobri,« je z negotovo slovenščino povedala Pat iz Clevelanda in okorno ponavljala za Osojnikovo: »Muzikanta bom vzela, bom zmeraj vesela...« Fantje iz Praprotnapa so peli naprej, po vseh krajih in mestih, prav iz srca in potrjevali, da je dežela lepe pesmi, lepa dežela.

V Torontu je prišla k meni lepa mlada plavolaska. »Jaz sem Greta Sodin, rojena v Kanadi. Moji starši so prišli sem iz Avstrije, a mati je Slovenka.. Naročam zanjo »Rodno grudo«, »Slovenski izseljenski koledar«, zase pa, Učbenik slovenskega jezika, da se bom lahko pogovarjala z mamo v njenem rodnem jeziku.« »Jaz tudi,« je dodala Gretina hčerka, »želim govoriti, kot stara mama« in razumeti te vaše pevce, ko drugič spet pridejo.

Sicer pa: »Drugo leto na svidenje v Jugoslaviji«, so zatrjevali številni poslušalci naših koncertov, tako Slovenci kot prenekateri tujerodci, ki so obiskali naše prireditve.

Srečali smo tudi takšne, ki so dejali, da nimajo več kaj iskati v Sloveniji oziroma Jugoslaviji, da se čutijo prizadeti zaradi vojnih, povojnih ali ekonomskih razmer. Pa so vendarle prišli na Slakove večere, prišli so žejni in lačni slovenske besede, melodije in pesmi. In prav vsi so s koncertov odšli srečni, hvaležni, ker smo jim prinesli prgišče domače grude.

»Odkar smo v tujini, dvajset, trideset, štirideset in več let, ne pomnim, da bi se na kakršnikoli slovenski prireditvi zbralo toliko naših rojakov in njih potomcev«, so izjavljali starejši in mlajši, prav povsod po Ameriki in Kanadi ter nadaljevali: »To morate zapisati z zlatimi črkami v zgodovino slovenskega izseljenstva.«

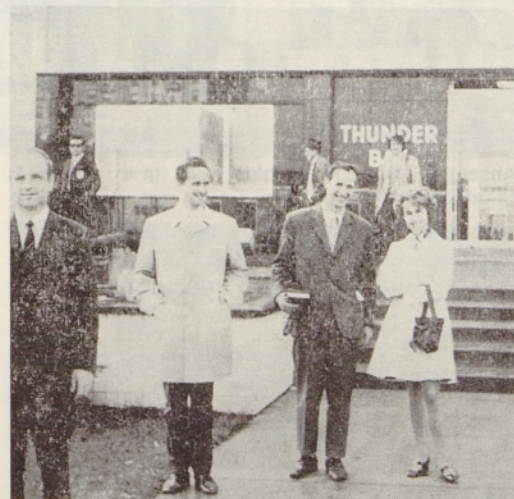
In res, v pripravljanih odborih za turnejo ansambla Lojzeta Slaka so sodelovale prav vse slovenske organizacije v ZDA

Upravnica Rodne grude Vera Valenci pred Belo hišo

Naš vodja skupine Stane Češarek v družbi s Frankom in Minko Aleš ter Jano Osojnik

Tudi v Kanadi smo se počutili skoraj kakor doma, v Torontu in Thunder Bay

in Kanadi in prav vsi rodovi, od najmlajših do najstarejših.

»Vse nas je združila — pesem«, se je razburil nekdo v Edmontonu, ko je slišal pionirje slovenskih izseljenskih društev. Povedali so, naši dragi stari izseljenci po Kanadi in Ameriki, kako so se trudili, da bi obdržali tudi na tujem slovenski jezik, kako so ustanavljali slovenska društva — povedali so z vsem svojim narodnostnim ponosom in z rahlim prizvokom, češ, mladi pa gledajo samo na dolar.

Pa ni res! Če kdaj, so to pot tudi mladi dokazali, tako po Ameriki kot v Kanadi, da so dobri, delovni državljani svoje nove domovine, da pa hočejo ostati vedno in povsod Slovenci!

Pa ne zamerite, številni stari in novi, prišrčni prijatelji, ponovno prosim, če ob koncu tega skromnega opisa Slakove turnee po ZDA in Kanadi, ne navedem vaših imen — čeprav ste, mnogi med vami, stebri društvenega kulturno-prosvetnega in družabnega življenja Slovencev po deželah, ki smo jih letos obiskali z iskreno željo, da bi se vsi, dragi rojaki, in vaši potomci, še in še srečavali s pesmijo domačo...

Srečanje z vami bodo še dolgo vodila naše spomine k vam in če bo dopuščal čas in prostor, jih bomo skušali opisovati v naslednjih številkah vaše revije »Rodne grude«.

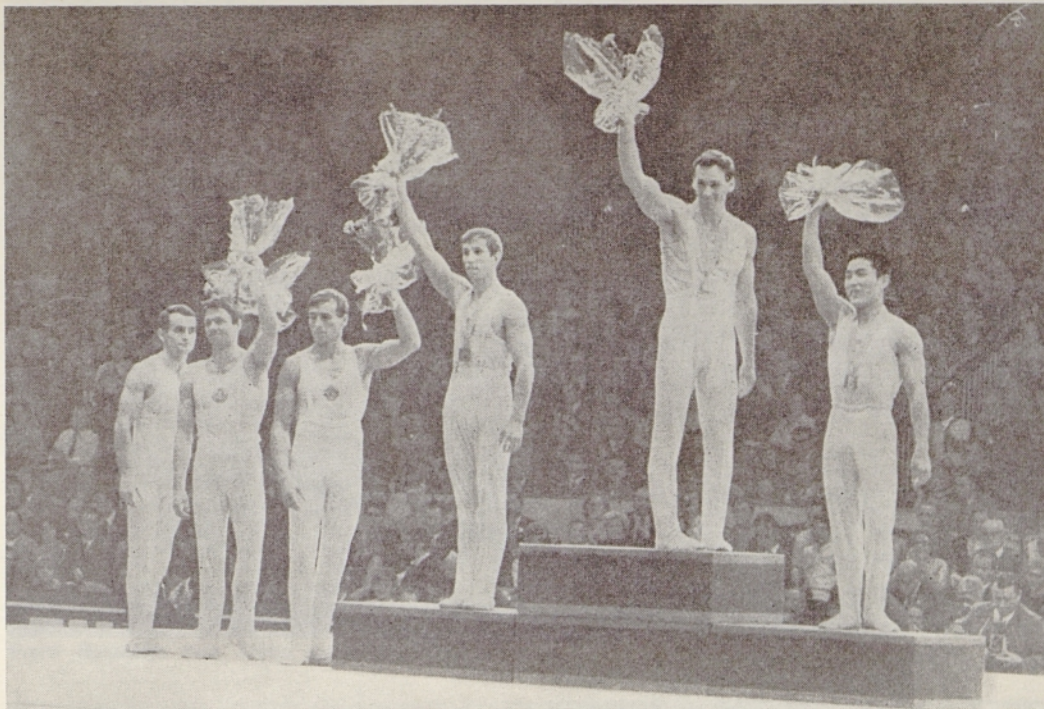
V Ljubljani svetovno prvenstvo v telovadbi

Novinarji so upravičeno zapisali, da je bilo ljubljansko svetovno prvenstvo v orodni telovadbi v vseh pogledih na visoki ravni. Velika revija na svetovnem vrhu orodne telovadbe je v drugi polovici oktobra navdušila tudi tisoče ljubiteljev tega športa, ki ima prav v Sloveniji že dolgoletno tradicijo. Slovenski telovadci, ki so predstavljali barve Jugoslavije, so se namreč prvič predstavili na svetovnih prvenstvih že leta 1907, ko so se v Pragi zbrali takrat najboljši telovadci z vsega sveta.

Elitna vrsta naše vrhunske telovadbe se je pozneje predstavila še v Torinu in Parizu, da bi l. 1922 dosegla v Ljubljani enega svojih največjih uspehov. Sloven-

Prekmurci, ki žive v Ljubljani, so Cerarju podarili lepo vazo; izdelana je iz raznih vrst lesa. Izdelal jo je ljudski umetnik Štefan Novak, iz Črenšovca, zgornji del pa lončar Franc Bauman iz Tešanovca

Za ljubljansko publiko je bila vrh svetovnega prvenstva podelitev medalj za vaje na konju z ročaji. Miro Cerar je v Ljubljani ponovno obranil naslov svetovnega prvaka na tem orodju. Razveseljiv je bil tudi uspeh njegovega »naslednika« — Miloš Vrtič (tretji z leve) je bil odlični četrti

Foto: E. Šelhaus

ska prestolnica je bila namreč to leto prizorišče svetovnega prvenstva, moštvo, ki so ga tiste čase sestavljali Šumi, Derganc, Štukelj, Vidmar, Hlastan in Simončič, pa je seglo celo po srebrni medalji! Toda, kot da nismo bili zadovoljni samo z vrsto, je za nameček Peter Šumi s češkoslovaškim predstavnikom Pechačekom osvojil povrh vsega še naslov svetovnega prvaka, Stane Derganc pa presentljivo tretje mesto. Šumi je svoj uspeh ponovil še čez štiri leta na svetovnem prvenstvu v Lyonu, vrsta pa je bila tudi med francoskimi gostitelji ponovno druga.

Za sijajnimi dosežki v Ljubljani in Lyonu so slovenski telovadci na svetovnem prvenstvu l. 1930 v Luksemburgu potrdili svoje visoko mesto v družbi najboljših telovadcev sveta. Bili so namreč tretji, to pa je bil brez dvoma zavidanja vreden uspeh, ki je našim fantom uspel pred vojno še edino l. 1938 na svetovnem prvenstvu v Pragi. Odtlej dalje so bili uspehi redkejši, saj je telovadba na moč napredovala v vseh svojih elementih. Zato smo lahko po zadnjem praškem »velikem metu« bili toliko bolj veseli četrtega mesta naše vrste na svetovnem prvenstvu v Ljubljani. V borbi z velesilama svetovne orodne telovadbe Japonske in Sovjetske zveze, je zablestelo tudi jugoslovansko moštvo. Cerar, Brodnik, Kersnič, Vrtič, Küssel in Šoštarčič so s skupnim seštev-

kom 549,45 točk zaostali le za nekaj več kot tri točke za Nemško demokratično republiko, ki ji je pripadla bronasta medalja. Toda, če naši predstavniki niso imeli sreče v ogorčeni borbi za medalje, so kljub temu uspeli premagati svoje večne tekmece Poljake, ki so se morali zadovoljiti s petim mestom.

Za izreden uspeh našega telovadnega moštva ima razen telovadcev največ zaslug sovjetski trener Semjon Karagjazjan in vodnik vrste Janez Šlibar, ki sta v družbi s trenerjem Marijanom Jemcem bdela nad našimi izbranci tako rekoč dan za dnevom in noč za nočjo. Toda, ko smo že pri zmagoslavju naše vrste, bi bilo krivično če tudi tokrat ne bi omenili uspeha najboljšega jugoslovanskega športnika vseh časov Mira Cerarja, ki je zlatima kolajnama s svetovnih prvenstev v Pragi in Dortmundu dodal še ljubljansko »zlatoto« v finalnem tekmovanju na konju z ročaji. Z zlato medaljo v dvorani Tivoli je postal Cerar doslej naš najuspešnejši telovadec, saj ima po srečanju velikanov svetovne telovadbe v Ljubljani v svojih vitrinah zdaj že nič manj kot 30 zlatih, srebrnih in bronastih odličij, ki so krona njegove nadvse uspešne športne poti in srečanj na evropskih in svetovnih prvenstvih ter olimpijskih igrah.

Ivan Virnik

Tolmin — foto: Janez Zrnec

IMV v Brežicah

Obrat novomeške Industrije motornih vozil v Brežicah bo po načrtih prerasel v tovarno avtomobilske notranje opreme. Tovarna bo imela v začetku 6000 kvadratnih metrov površine, zaposlila pa bo okrog 500 delavcev. Pred kratkim so že začeli z zemeljskimi deli.

Nova šola za slepe?

Center za rehabilitacijo in varstvo slepih ima svoje prostore v starem delu Škofje Loke, v gradu starem preko 700 let. Tu je tudi poklicna šola, ki jo obiskuje 53 mladih ljudi, med katerimi je 10 popolnoma slepih, ostali pa so tako slabovidni, da si ne morejo izbrati poklica, ki ga zdrav človek lahko opravlja. S poklicem postanejo ti mladi ljudje samostojni.

Sedanji šolski prostori so slabi, pretesni, nimajo telovadnice in ne kabinetov. Slepi in slabovidni bi potrebovali novo šolo. Denarja zanjo pa ni. Zdaj so priskočili na pomoč mladi člani Rdečega križa, ki so začeli na poseben način zbirati prispevke. Obvezali so se, da bodo zbrali 100.000 novih dinarjev. Pričakujejo tudi pomoč delovnih kolektivov, zbirajo prostovoljne prispevke. Če bi kdorkoli želel prispevati v sklad za gradnjo nove šole oziroma centra za rehabilitacijo in var-

stvo slepih, objavljamo številko računa sklada: 5151-740-204 — Center za rehabilitacijo in varstvo slepih, Škofja Loka.

Dvajset let »Matajurja«

Glasi Beneških Slovencev »Matajur« je slavilo dvajsetletnico. Ves čas dela v skrajno težavnih pogojih in se trudi, da bi domačo in mednarodno javnost opozoril na obstoj slovenskega življa v Benečiji (Italija) in mu izbojeval vsaj najosnovnejše narodne pravice. Ob jubileju je zapisal tržaški »Primorski dnevnik«: »Matajur je bil v vsem tem času tožnik ene izmed največjih krivic v civilizirani Evropi, to je raznarodovanja 50.000 Slovencev, ki kot strnjena narodnostna skupnost v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini nima niti šol v materinščini, kaj šele vse ostale pravice, ki ji pripadajo.« Sodelavcem in bralcem »Matajurja« ter vsem Beneškim Slovincem čestita ob tem jubileju tudi naše uredništvo!

Poštna številke tudi v Jugoslaviji

V Jugoslaviji so podobno kot že v številnih drugih državah uvedli poštna številke, ki so sestavni del naslova, napisati pa jo je treba pred imenom kraja oziroma

pošte. Jugoslovanske poštna številke imajo pet števil, najvažnejši sta prvi dve. Tako ima Ljubljana oznako 61000, Beograd 11000, Zagreb 41000, Sarajevo 71000, Skopje 91000, Split 58000 itd. Na paketnih pošiljkah je treba številke pisati že od 16. oktobra naprej, na pisemskih pa jih bo treba pisati po 1. januarju. Pošta seveda ne pričakuje, da bodo občani že že takoj dosledno pisali ob naslovu tudi poštne številke, seveda pa bo delo poštarjev ob popolnem naslovu precej olajšano, kar pomeni, da bodo tudi pošiljke odpremljene brez zamud.

Slovenski oktet skladatelju Kernjaku

Slovenski oktet se je letos ob svoji dvajsetletnici želel oddolžiti tudi skladateljem, katerih pesmi je na svojih številnih koncertih doma in po svetu največkrat pel in z njimi požel največ uspehov. Med temi je tudi znana pesem »Mojcej« koroškega ljudskega skladatelja Pavla Kernjaka. V zahvalo so člani Slovenskega okteta poklonili skladatelju Kernjaku dva metra visoko leseno skulpturo, ki predstavlja koroško deklo Mojcej. Skulpturo je izdelal kipar navec Peter Jovanovič, ki je izdelal tudi Ribničana katerega je dal Slovenski oktet postaviti v Šentvidu pri Stični v spomin našim izseljencem. Skulpturo koroške deklice so postavili na dvorišču skladateljeve domačije v Trebiji na Koroškem. Sloves-

Teharje — na željo Franka Verhovška iz Kanade

no odkritje je bilo v oktobru. Ob tej priliki je Slovenski oktet z našo pesmijo obiskal še nekaj krajev na Koroškem.

Martin je krstil mošt in Ormožane

V Ormožu, sredi naših lepih Slovenskih goric, so letos s posebnim sprevedom počastili Martinov god. Martin s tolsto gosko v naročju se je peljal v sprevedu na tovrnjaku, ki je predstavljal kar celo in pravo vinsko klet. Spremljali pa so ga pütarji in viničarji. Seveda tudi godbe ni manjkalo. Domači pevski zbor je slavljencu Martinu zapel nekaj pesmi, kronist pa je prebral šaljivo kroniko. Zatem pa je Martin, ki ga je poosebil hudomušni Franc Pučko, »krstil« novo vino tako, da je skozi rešeto pretočil sladek mošt.

Zdravljenje v Laškem tudi na kredit

Turistično društvo v Laškem, kjer je znano zdravilišče, je sklenilo, da se bodo odslej lahko manj premožni občani v tem zdravilišču zdravili tudi na kredit. Dolg bodo odplačali v desetih mesecih po končanem zdravljenju, odnosno letovanju v Laškem. To bo zlasti dobrodošlo upokojencem, pa tudi mnogi svojci bodo na ta način lahko najeli kredit za zdravljenje bolnih staršev ali drugih sorodnikov.

Naš delavec odlikovan na Dunaju

Dunajski župan je nedavno izročil jugoslovanskemu delavcu Ištvanu Bakosu v imenu mesta Dunaja medaljo v zahvalo, ker je rešil življenje 17 mesečnemu Andreju Nedwichu, ki je padel z okna v tretjem nadstropju neke stanovanjske hiše. Ištvan, ki je šel po cesti, je slučajno opazil otroka, ko se je vzpenjal skozi okno. In ko je padel, je pohitel čez cesto in ga v zadnjem trenutku prestregel v naročje. Dunajski župan je naglasil, da je rešitelj pokazal veliko prisebnost, ki je otroku rešila življenje in se mu je zahvalil v imenu celotne mestne uprave.

Zima na Gorenjskem

Stara domačija pod Trško goro na Dolenjskem

Foto: Ančka Tomšič

Svetovno prvenstvo v telovadbi in 25 let OZN

Velike mednarodne športne prireditve, ki so bile letos v Sloveniji, so se končale s XVII. svetovnim prvenstvom v telovadbi, ki je bilo v Ljubljani od 22. do 27. oktobra. 33 držav z vsega sveta in nad 500 telovadcev je tekmovalo in se borilo za svetovna odličja. To prvenstvo je bilo v dvorani Tivoli. Našo telovadno vrsto je vodil naš olimpijski zmagovalc na konju Miro Cerar.

Za to svetovno prvenstvo je bilo izdanih 400.000 posebnih znamk po 1,25 din, ki so izšle 22. oktobra, na dan slavnostne otvoritve tega tekmovanja. Na znamki je znak tega prvenstva, po zamisli ing. arhitekta Franca Popka, ki predstavlja stiliziranega telovadca. Za znamko je ta znak obdelal beograjski akademski slikar Andreja Milenković. Okoli telovadca pa je v vseh štirih jugoslovanskih jezikih napis te velike mednarodne prireditve. Znamke je natisnil beograjski zavod za bankovce v dvobarvnem črtnem tisku in v polah po devet znamk.

Na levem in desnem robu na polah je napis tega prvenstva prav tako v naših štirih narodnih jezikih. Pod srednjo znamko v spodnji vrsti je na belem robu napis »LJUBLJANA 1970 JUGOSLAVIJA. Znamka s tem priveskom ima svojo posebno pomembnost in vrednost. Pole s temi znamkami so tudi oštevilčene. Znamka je velika 30 × 37 mm, brez belega roba pa 26 × 33 mm.

Med tem svetovnim telovadnim prvenstvom sta glavna pošta v Ljubljani in njena izpostava v dvorani Tivoli uporabljali poseben spominski poštni žig s približno isto vsebino.

Pred 25 leti je 50 držav ustanovilo Organizacijo Združenih narodov. Njena ustanovna listina je bila ratificirana 24. oktobra 1945. Ta dan se vsako leto slavi kot dan Združenih narodov. Za letošnjo 25-letnico te svetovne organizacije je tudi pri nas izšla posebna priložnostna poštna

znamka za 1,25 din v nakladi 450.000. Na znamki je umetniško delo japonskega slikarja Macota iz slovenjegraške umetnostne galerije. Na njej, ki je po velikosti med našimi največjimi znamkami, je globoka kombinacija delovne roke z globom miru, med obrisi vrhov pa je grb Združenih narodov z letnicama 1945 in 1970. Za znamko jo je pripravil isti slikar in tudi natisnila jo je ista tiskarna kot znamko za XVII. svetovno prvenstvo v telovadbi. Tisk je tribarvni črtni in dvobarvni ofset. Izšla je tudi v polah po devet znamk. Na polah je na zgornjem in spodnjem belem robu nad prvo in zadnjo znamko v prvi vrsti ter pod prvo in zadnjo znamko v spodnji vrsti napis Organizacija Združenih narodov v naših štirih jezikih. Nad srednjo znamko zgoraj in pod srednjo znamko spodaj pa je grb Združenih narodov z letnico 1945 na levi strani in letnico 1970 na desni strani. Vsaka pola je tudi oštevilčena.

Te znamke so velike 39,9 × 57,9 mm, brez belega roba pa 35 × 53 mm. Obe znamki pa sta zobčani 12 1/2.

Pole z devetimi znamkami in njihovo oštevilčenje so pač modna muha naših letošnjih znamk.

vaš kotiček

V spomin!

Ob peti obletnici smrti moje ljube žene in dobre matere **Marije Narobé** iz Merlebacha se spominjamo nepozabne pokojnice z ljubeznijo in globoko hvaležnostjo.

Vsi njeni: mož Franc, sin Franc in hčerka Marija, Merlebach, Francija

Hvala vsem, ki ste pomagali!

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali, da zdaj prejemam po možu pokojnino iz Jugoslavije. Gizeli Pečnikovi, ki je zame posredovala pri naši ambasadi v Parizu, da se je njen predstavnik zavzel za mojo zadevo in pripomogel k ugodni rešitvi in končno topla zahvala vsem pri Zavodu za socialno zavarovanje.

Marija Dolinar, Sallaumines, Francija

Voščilo Emici v Torontu!

Draga naša Emica! Za tvoj najlepši dan ti želimo vse, vse najlepše, predvsem pa, draga hčerka in sestra, bi radi, da bi se kmalu vrnila v domači kraj! Z iskrenimi željami te pozdravljajo: atek, mama in sestra Zofka Kranjc iz Stuttgarta.

Želim si dopisovati!

Sem študentka iz Slovenije. S privatno korespondenco bi se želela izpolniti v znanju angleškega jezika. Upam, da se bo javil kakšen interesent iz angleško govoreče dežele, ki bi bil pripravljen dopisovati se z menoj.

Silva Šibila, Starše 86, p. Starše, Slovenija

Pozdrav in voščilo v Torontu!

Vili Vamplin iz Toronta, ki je na obisku na atovem domu v Iški vasi, lepo pozdravlja mamico, ata in bratca Danijela ter jim vošči srečno novo leto! Pozdravom se pridružujejo vsi atovi iz Iške vasi ter mamini starši in sorodniki iz Rakitne.

ZAČASNO NA TUJEM

Po reviji slovenskih ansamblov v Sindelfingnu

»Ponosna sem na to

slovensko prireditev...«

Razgovor z Metko Vrhunc

Metka Vrhunc je že nekaj let tajnica Jugoslovanskega kluba v Stuttgartu. Pri članih je priljubljena, saj vsakomur rada pomaga. Seznanjena je s številnimi problemi, s katerimi se srečujejo naši ljudje, ki so na delu v ZR Nemčiji in neredko prav njen nasvet pomaga pri reševanju perečih vprašanj. Metka Vrhunc, ki je zaposlena pri predstavništvu kranjske Iskre, je bila tudi predsednica pripravljalnega odbora za revijo slovenskih ansamblov v Sindelfingnu.

Pri organizaciji slovenske prireditve v Sindelfingnu ste imeli odgovorno delo. Ali ste imeli tudi veliko težav?

Jelkica Kranjc s prijateljico iz Sindelfingna

Pravzaprav ne. Res je, da je bilo treba opraviti celo vrsto drobnih opravkov od sklenitve najemniške pogodbe do dovoljenja za predvajanje glasbe, dovoljenja za prodajo pijač, organizirati je bilo treba službo prodaje kart, redarje itd. Prireditveni odbor je imel nekaj posvetovanj, kako bi to ali ono pripravili bolje. Vendar resničnih problemov, razen skrbi ali bo dvorana polna, ni bilo.

S kakšnimi občutki ste spremljali prireditev?

Ponosna sem na to prvo večjo slovensko prireditev za naše v ZR Nemčiji. Veseli me nadvse, da so naši Slovenci prišli v tako velikem številu, najbolj pa me veseli prepričanje, da je ta prireditev uspela, tako s stališča prireditelja kot gledalca. Prešernost, ki je odsevala z obrazov gledalcev mi je stokrat poplačala ves trud.

Že od ustanovitve sodelujete pri delu tukajšnjega jugoslovanskega kluba. Zakaj, mislite, da je v klubu sorazmerno malo Slovencev?

V pokrajini Baden Württemberg je skoraj 150.000 Jugoslovanov. Slovencev je okrog 30.000, torej ena petina. Od v klubu vpisanih članov je Slovencev največ ena desetina.

Vzrok za to je po mojem mnenju treba iskati v tem, da Klub Jugoslovanov ni imel prostorov in zadostnih finančnih sredstev, da bi določeni interesni skupini omogočil neko dejavnost. Torej Slovenci niso videli posebnega vzroka, da bi prihajali prav v Klub Jugoslovanov. Zbirali so se in se še zbirajo v nekaj slovenskih gostilnah. Odgovor bi bil torej: ker jim Klub ni veliko nudil.

Ali je res, da se boste kmalu preselili v nove prostore?

Metka Vrhunc

Drži. Vse kaže, da se bomo selili novembra. Iz starih klubskih prostorov so nas »iztožili«. Zaradi stalnih problemov okoli denarja smo najemnino plačevali zelo neredno. Lastnik prostorov v Tübinger Strasse nam je odpovedal in upravni odbor Kluba je bil brez sredstev in prostorov. Stal je pred vprašanjem, ali pod takimi pogoji, in tudi če dobi prostore toda brez denarja za dejavnost, sploh opravičuje svoj obstoj. Predsednik Kluba je povabil na sestanek predstavnike nemških družbenih in karitativnih organizacij ter naših organov v ZRN, na katerem je mesto Stuttgart sprejelo obvezo, da najame za Klub Jugoslovanov štirinadstropno stavbo v Weissburgerstr. 14, jo renovira na svoje stroške in plačuje mesečno najemnino v višini DM 3.000. Prostori so lepi in dovolj veliki, da bo v njih našla prostor poleg Kluba Jugoslovanov tudi poslovalnica Arbeiterwohlfahrt za jugoslovanske delavce v Stuttgartu, mogoče pa tudi nekatere zainteresirane.

Nadaljevanje na 22. strani

sirane jugoslovanske banke in morda celo vrtec za otroke naših delavcev in dopolnilna šola. Seveda se za prihodnje delo Kluba še vedno postavlja vprašanje financ za financiranje osnovne dejavnosti. Upravni odbor Kluba vodi ta čas razgovore z Generalturistom iz Zagreba, kjer se je pokazala določena možnost financiranja. Jaz mislim, da bi bilo potrebno vprašanje financ rešiti drugače, na način kot ga je nakazal tov. Barborič na razgovorih v Sindelfingnu, to je s finansiranjem iz domovine. Baje so na voljo določena sredstva. Upamo, da se kmalu najdejo tudi pota, da pridejo do klubov.

Ali bo možno v okviru kluba ustanoviti tudi kako slovensko kulturno sekcijo?

Ko bodo prostori, bo to seveda mogoče. Po mojem mnenju pa bo treba najprej usmeriti vse napore v razvoj osnovnih dejavnosti, ki bodo služile vsem Jugoslovanom na našem področju. Ko bomo zagotovili to osnovno dejavnost, bomo lahko začeli tudi z ustanavljanjem nacionalnih sekcij. Slej ko prej mislim, da bodo naši ljudje prihajali v Klub in v njem delali, če jim bo Klub lahko nekaj nudil. Torej so prostori in finančna podpora vseh dejavnosti osnova dela, ki ga po drugi strani s tem tudi zdravo usmerjamo.

V zadnjem času se stvari na splošno premikajo na bolje. Tudi glede šolanja za otroke jugoslovanskih delavcev v ZRN...

Znano je, da so v ZR Nemčijo že prišli prvi učitelji za dopolnilni pouk v materinščini. Pokazalo se je, da je odziv v teh šolah precej nizek. Kaže, da je problem večjezičnosti Jugoslovanov le nekoliko težji kot je bil npr. za Italijane, ko so reševali ta vprašanja. V Stuttgartu zaenkrat dopolnilne šole za jugoslovanske otroke še ni, čeprav so priprave za to že končane.

Bralci Rodne grude pa tudi drugi delavci na tujem morda največ negodujejo zaradi visokih carin, ki jih morajo plačati ob vrnitvi v Jugoslavijo. Katere stvari, mislite, bi bilo treba oprostiti carinskih dajatev?

Predvsem vse predmete za gospodinjsko rabo, v drugi vrsti pa obrtne stroje za tiste, ki bi v domovini odprli obrt.

Mislite, da je carina glavna ovira, da se naši ljudje iz Nemčije ne vračajo v večjem številu.

Ne. Glavni vzrok bo po mojem ta, da je realna plača v Jugoslaviji še vedno občutno nižja kot tu. Delni vzrok bo, da je za

tiste, ki bi se v največjem številu radi vrnili, v Jugoslaviji še vedno težko dobiti primerno delovno mesto. Carina pa je glavna ovira za tiste, ki bi v Jugoslaviji radi odprli obrt.

V Sloveniji se je v zadnjem času začela velika akcija za vračanje slovenskih delavcev iz tujine. Kaj mislite, kdo nam lahko v tem pogledu v ZRN največ pomaga?

Če je po sporazumu med Jugoslavijo in ZR Nemčijo dogovorjeno, da jugoslovanski zavodi za zaposlovanje posredujejo delavce v Nemčijo, bi morali nemški zavodi za zaposlovanje prevzeti tudi posredovanje povratnikov. Mislim, da bi bilo treba iskati možnosti v okviru tega sporazuma. Učinek bi lahko imeli tudi oglasi v časopisju, ki je namenjeno našim v tujini, vendar bi bila pot prek urada boljša, ker bi urad lahko povratniku garantiral določene pogoje dela v domovini.

Za dopolnilno šolanje naših otrok v Švici

Generalni konzulat SFRJ v Zürichu raziskuje možnosti za organizacijo dopolnilnega šolanja jugoslovanskih državljanov, ki živijo na območju njihovega konzulata (kantoni: ZH, LU, UR, SZ, OW, NW, GL, ZG, SO, BL, SH, AR, IR, SG, GR, AG, BS). Kot prvi korak v tej akciji so začeli zbirati podatke o otrocih, ki že obiskujejo redne šole v Švici. Takoj potem, ko bodo zbrani potrebni podatki bodo začeli s pripravami na dopolnilni pouk v krajih, kjer živi največ naših otrok. Dopolnilni pouk bo zajemal tako imenovane nacionalne predmete: materinski jezik, nacionalna zgodovina, zemljepis idr. Konzulat prosi vse starše, ki živijo na njihovem območju, da pošljejo za svoje otroke naslednje podatke:

Podatki za starše:

1. Priimek in ime
2. Naslov v Švici

Podatki za otroke:

1. Priimek in ime
2. Rojstno leto
3. Kateri razred obiskuje

Prosimo, da pošljete podatke vsaj do 31. decembra 1970 na naslov: KONSULAT GENERAL DER SFR JUGOSLAWIEN Eidmattstrasse 33 8032 ZÜRICH

300 tisoč potnikov?

Jugoslovanske, nemške in avstrijske železnice so se že lotile priprav za prevoz kakih 300 tisoč Jugoslovanov, ki bodo potovali v domovino v času novoletnih praznikov. Seveda pa bo na vlakih tiste dni tudi veliko potnikov za Grčijo, Turčijo in drugih, zato se bodo morale železnice res dobro pripraviti, da bi ne prihajalo do nepredvidenih zastojev.

Na tako množičen obisk naših ljudi se pripravljajo tudi razne organizacije, ki bodo v nekaterih krajih sklicale sestanke z rojaki, podjetja bodo skušala prav v teh dneh ljudi opozoriti na prosta delovna mesta. Podjetja, ki nujno potrebujejo delavce določenih poklicev, bodo v tem času na voljo tudi za razne dodatne informacije glede delovnih mest, višine osebnih dohodkov, možnosti za stanovanja in drugo.

Carinskim organom je bilo priporočeno, da bi čimbolj skrajšali in poenostavili postopek pri vstopu v domovino. Vsi naši ljudje pa bodo tudi že na vlaku dobili tiskano informacijo o tem, kam naj se obrnejo za informacije.

Z veseljem vam bo pri vaših skrbeh priskočila na pomoč tudi Slovenska izseljenska matica. Radi vam bomo pomagali z nasveti, priporočili in se seveda skupno pogovorili o vaših problemih. Vabimo vas, da se oglasite na našem uredništvu v Ljubljani na Cankarjevi cesti 1/II (v isti zgradbi kot veletrgovina Nama).

Domače radijske oddaje

Radijska vez z našimi rojaki na tujem postaja vedno zanimivejša. Pri tem je velika zasluga prizadevnih ljubljanskih radijskih delavcev, ki žele Slovence po raznih evropskih državah obveščati čim hitreje, poljudneje ter jim seveda nuditi tudi prijetno razvedrilo ob domači glasbi. Plod njihovih prizadevanj je tudi slovenski del oddaje za jugoslovanske delavce v ZR Nemčiji pri radiu Köln.

Najbolj se je med našimi v Evropi do slej priljubila sobotna oddaja »Za naše izseljence«, ki je na sporedu že dvajset let, ves čas pa jo ureja Ernest Petrin. Se-

veda ta oddaja ni namenjena samo izveščanjem, saj je v njej precej zanimivega tudi za naše ljudi, ki so samo začasno zaposleni v tujini. Začetek oddaje je vsako soboto ob 22.10.

Komaj dobro leto je na sporedu, kljub temu pa je dosegla že velik odziv tudi petkova (22.10) oddaja »Besede in zvoki iz logov domačih«. Njen glavni namen je naše ljudi na tujem seznanjati z dogodki doma in z njimi navezovati kar najbolj pristržne stike.

Redni dnevni stik s poslušalci na tujem predstavlja rubrika »Našim rojakom na tujem«, ki je na sporedu vsak večer razen sobote in nedelje po poročilih ob 22. uri. V njej obravnavajo predvsem strokovna vprašanja s področja socialno-zdravstvenih predpisov, carine, zaposlovanja ipd. Poslušalci tudi sami sodelujejo pri pripravi tega programa, saj se redno oglašajo s številnim vprašanji. V tej oddaji so objavljena tudi razna obvestila o prireditvah ipd.

Že precej časa je na radiu Köln v Zvezni republiki Nemčiji redna dnevna 45 minutna oddaja za naše delavce v tej deželi. Mnogi naši rojaki so se pritoževali, ker v njej ni bilo novic v slovenščini. Po dolgotrajnih pogovorih je radio Ljubljana uspel pridobiti nekaj časa v tej oddaji tudi za novice iz Slovenije. V začetku oktobra so začeli iz Ljubljane pošiljati v Köln posebne prispevke za to oddajo. Pošiljajo poročila o aktualnih dogodkih v Sloveniji, priložnostne reportaže in strokoven sestavek s področja socialnega zavarovanja in delovnega prava. Slovenski del na radiu Köln zdaj znaša na teden okrog 45 minut.

Na radiu Ljubljana so prepričani, da bodo ta njihova prizadevanja tudi v prihodnje pomagala ohranjati živo vez med domovino in našimi ljudmi na tujem.

Nov Schwarzenbachov predlog

Pred nekaj meseci smo že poročali o predlogu švicarskega poslanca Jamesa Schwarzenbacha za omejitev tuje delovne sile v Švici. Njegov predlog so Švicarji na referendumu zavrnili, čeprav ne z veliko večino. Zdaj je Schwarzenbach pripravil predlog o zaostritvi davčnega pritiska za podjetnike, ki zaposlujejo tuje delavce. Vsi industrijski obrati, razne tr-

govske družbe in sploh podjetja bi morala po njegovem predlogu plačati posebno takso za vsakega tujega delavca, ki ga sprejmejo v službo. S takim zakonom bi bila podjetja prisiljena zaposlovati čim manj tujcev, seveda pa bi se lahko zgodilo, da bi podjetja tujih delavcev ne prijavljala, kar bi tudi pomenilo, da bi jih tudi socialno in bolniško ne zavarovala. Za zdaj še ni znano, če je Schwarzenbach uspel s svojim predlogom.

Podaljšano jugoslovansko zavarovanje v ZR Nemčiji

V času zaposlitve v Zvezni republiki Nemčiji sem pet let plačeval prispevke jugoslovanskemu zavodu za socialno zavarovanje, da bi si ohranil pravice iz jugoslovanskega invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Lansko leto pa je bila sklenjena pogodba o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo, po kateri se doba, prebita v rentnem zavarovanju Zvezne republike Nemčije, šteje tudi za pravice iz jugoslovanskega zavarovanja (in seveda obratno). Z ozirom na to me zanima, kaj bo s prispevkom, ki sem ga vplačal v jugoslovansko invalidsko in pokojninsko zavarovanje v času, ko sem bil zavarovan v Zvezni republiki Nemčiji. Ali se bo morda štela v tem primeru dvojno tista doba, ko sem plačeval prispevke v dve zavarovanji? Na našem konzulatu nisem mogel o tem ničesar zvedeti, zato prosim o tem pojasnilo.

C. B. Stuttgart

Doba, prebita v obveznem zavarovanju ene države, ne more v nobenem primeru šteti tudi v zavarovanju druge države — sopedpisnice konvencije o socialnem zavarovanju. Štela se bo tista doba v državi, kjer ste dejansko delali (za vas torej doba v Zvezni republiki Nemčiji), ne pa doba, za katero ste plačevali prispevke v jugoslovanskem zavarovanju). Zato bi bilo torej pošteno, da vam jugoslovansko zavarovanje vrne prispevke, ki ste jih brez haska plačevali v to zavarovanje, iz katerega ne boste imeli za to obdobje nobenih pravic. V tem smislu so tudi že pripravljene jugoslovanske predpi-

si, ki bodo vsak čas začeli veljati in o katerih bomo naše bralce pravočasno obvestili. Že zdaj pa svetujemo, naj tisti naši rojaki, ki so plačevali v času zaposlitve v Zvezni republiki Nemčiji prispevke tudi v jugoslovansko (t. i. podaljšano) invalidsko-pokojninsko zavarovanje, vložijo pri jugoslovanskem komunalnem zavodu, ki so mu plačevali te prispevke, zahtevo za povrnitev vplačanih prispevkov. Tako bo njihova zadeva prišla čimprej na vrsto, ko se bodo pričeli ti prispevki vračati.

Pozor pred tatvinami

Zgodilo se je 24. avgusta, ko sem spremil svojega brata in svakinjo na železniško postajo v Stuttgart. Vstopili smo v vagon ekspresa in šele, ko smo bili v vagonu, smo ugotovili da imata brat in svakinja rezervacijo v drugem vagonu. Morala sta torej presesti. Jaz sem z dvema kovčkoma srečno prišel skozi gručo ljudi, ki so se prerivali mimo nas, mojega brata pa niso spustili mimo. Prerivali so ga sem in tja in mu izmuznili denarnico z okrog 600 markami in dokumenti razen potnega lista, ki ga je imel v istem žepu. To je brat ugotovil takoj, ko je stopil z vagona. Prijel se je za suknjič, segel po denarnici, te pa ni bilo več.

Edino, kar lahko rečemo o tej skupini, ki ga je obdajala, je to, da so govorili srbohrvaško. Do odhoda vlaka je manjkalo le nekaj minut, zato tudi postajna policija, ki sem jo takoj obvestil, ni mogla ničesar ukreniti... Rekli so mi le, da se to pogosto dogaja in da neredko komu ukradejo ves zasluzek.

Torej, rojaki, pozor pred tatvinami. Še posebej pazite ob potovanjih na novoletne dopuste.

Alojz Medle,
Karlsruhe-Rintheim, Nemčija

Sprememba naslova

Klub Jugoslovancev v Stuttgartu nam je sporočil, da je moral zaradi finančnih težav zapustiti nekdanje prostore in da je zdaj nov naslov kluba: 7 Stuttgart, Weisenburgstrasse 14.

Nedeljsko popoldne pred ulmsko katedralo

ljudi po enem letu odide, vendar pa pravijo, da je to v mejah normalnosti.

»Ali so v tovarni kake razlike, glede dohodkov in drugega, med tujimi delavci in domačini?«

»Po enem letu, ko že vemo, kdo bo ostal, imamo analitično oceno delovnih mest. Ocenjeno je delovno mesto, ne človek in taki so tudi prejemki. Tu ni nobenih razlik med tujci in domačini. Tujci so tudi delovno-pravno povsem izenačeni.«

In nadaljujejo: »Naš odnos do zaposlenih je urejen z zakonom o ureditvi podjetja. Pomembno vlogo pri vodenju podjetja imajo obratni sveti, kamor lahko volijo po treh letih dela v tovarni tudi tuji delavci. V posameznih obratih so izvoljeni še delavski zaupniki, ki probleme posredujejo svetu podjetja. Če delavec ni za-

Delodajalci zadovoljni, delavci ne

Ulmska tovarna Humboldt-Deutz je v domovini bolj znana kot kooperant Tovarne avtomobilov v Mariboru, ki je sprva izdelovala le kamione po njihovi licenci, v zadnjem času pa sta se obe tovarni dogovorile glede »delitve dela«. V Mariboru zdaj za ulmsko tovarno med drugim izdelujejo določene vrste motorjev, seveda pa še naprej tudi tovrnjake lastne izdelave. Manj je znano, da je v ulmski tovarni zaposlenih tudi preko 1200 jugoslovanskih delavcev, med katerimi je tudi okrog 400 Slovencev. Ob našem nedavnem obisku ulmske tovarne Humboldt-Deutz smo se pri predstavnikih firme predvsem zanimali za delo in življenje naših ljudi.

Slovinci prihajajo na delo v to tovarno večinoma prek zavodov za zaposlovanje, zato najdemo tu rojake z vseh koncev naše dežele, iz Ljubljane, Kopra, Celja, Novega mesta oziroma iz krajev v njih okolici. Večina izmed njih je kvalificiranih, saj take v tovarni predvsem iščejo in potrebujejo. V zadnjem času pa je v Sloveniji, pravijo, vse težje dobiti kvalificirane delavce. Seveda, potrebujemo jih tudi doma, še posebno kvalificirane delavce kovinske stroke.

S posebnim poudarkom so nam predstavniki firme pripovedovali, da imajo v Donautalu svoj obrat III, ki je najmodernejši v Evropi in ga pokažejo ugled-

nim tujim obiskovalcem, tu pa so pri strojih večinoma Jugoslovani.

Naši ljudje, ki prihajajo delat v to tovarno prek zavodov za zaposlovanje, so večinoma vezani s pogodbo za eno leto. Po preteku teh obveznosti se vsakdo lahko sam odloči, ali bo tu ostal za nedoločen čas, ali pa odšel drugam. Fluktuacija je tu precej visoka, 30—40 odstotkov

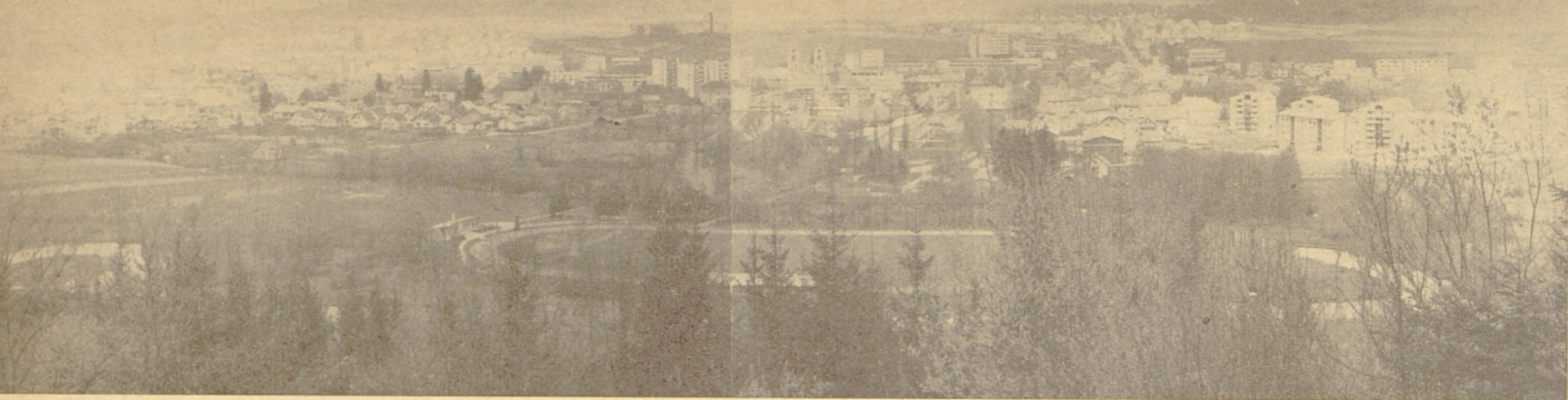
dovoljen s plačo, lahko prek obratnega sveta sproži delovni spor.«

»Ali je kak Jugoslovan član obratnega sveta?«

»Med Jugoslovani imamo zdaj že zaupnike, v obratem svetu pa še ni nikogar. Volitve pa imamo spomladi prihodnje leto. Teoretične možnosti za izvolitev so, praktično pa ni veliko možnosti.«

Barake, kjer stanujejo naši delavci pri Magirus-Deutz

Panorama Kočevja — mesto se širi največ po zaslugi zasebnih hiš

Slovenec zida hišo

Pismo o tem, kje in kako graditi lastno hišo, kar je — v to smo prepričani — želja večine izmed vas.

Dragi Jože,

pišem ti z zamudo. Vendar so bila vprašanja v tvojem pismu takšna, da sem moral temeljito premisliti, kaj naj ti odgovorim. Štiri leta si že tam gori v Nemčiji, poročil si se z dekletom, ki je naše gore list. Oba skupaj pridno delata in varčujeta in mislita na dan, ko se bosta vrnila domov. Otrok je že na poti, mi pišeš, in zelo resno razmišljata o tem, da bi si doma zgradila hišo. Najprej sta že mislila na to, da bi si kupila stanovanje v bloku ali stolpnici, na koncu pa je le zmagala želja po lastni hišici. Rada bi imela zatočišče, kjer bi bila sama gospodarja in kjer bi bila varna pred hrupom zunanjega sveta, rada bi imela kos vrta, kjer bi se otroci naletali po mili volji, želite si zeleno trato, pa teraso ali balkon, pa zelnik, da ne bo treba po vsako solato na trg. In zdaj me sprašuješ, ali je pametno, da sta se odločila za lastno hišo, sprašuješ me, kje bi jo lahko postavila, kakšno lahko postavita in kakšne dokumente potrebujeta za to.

Vprašanj več ko preveč. Poskušal vama bom odgovoriti lepo po vrsti. Če sta se odločila za lastno hišo, bi bilo seveda nespametno, da bi vama sedaj popisoval prednosti stanovanj v blokkih. Nekateri veliki urbanisti so sicer zapisali, da je prihodnost mestnih naselij v velikih stanovanjskih gmotah. Ljudje pa, kot je razvidno tudi iz statističnih podatkov, se iz

leta v leto bolj zatekajo k individualnim hišam.

Med njimi je največ takšnih, kakršen si ti, Jože. Osnovali so si družino, morda so odšli na delo v tujino prav s sanjami o svojem domu in nimajo preveč denarja. Vem, da si priden delavec in da znaš ravnati z denarjem nadvse skrbno. Prav zato je vredno dvakrat premisliti, kaj potrebuješ. Tisti, ki živijo v majhnih, utesnjenih stanovanjih, si navadno žele nadvse velika stanovanja. Ljudje, ki so do včeraj živeli v podstrešni sobici, sanjajo o dnevni sobi s petdesetimi kvadratnimi metri, o hiši s sedmimi, osmimi sobami. Navadno pa je tako, da njihove denarne zmogljivosti niso v sorazmerju z njihovimi željami. Poznam nekaj takšnih graditeljev, ki zidajo svoje palače že leta in leta, pa jih še niso dokončali. Misliti pa je treba tudi naprej. Večje stanovanje zahteva pozimi več toplote, več premoga ali nafte, dražje je vzdrževanje, višji so najrazličnejši prispevki. Mnogi se odločijo graditi dvostanovanjsko hišo — drugo stanovanje naj bi bilo za otroke. Treba je premisliti, ali je naša generacija zares dolžna reševati stanovanjsko vprašanje tudi za potomce, vprašanje pa je tudi, ali je najbolj pametno, da žive otroci v isti hiši kot starši. Vsakdanje življenje kaže drugače. Mislim, dragi Jože, da sva si oba na jasnem, kako so hiše-palače le za ljudi z izrednimi dohodki. Neumno je vložiti ves težko prigrarani denar v beton, v zidove. Mislim, da je treba tudi na to, da bo treba hišo opremiti tako, da bo zares udobna. Nespametno bi bilo, da bi gradil hišo velikanskih dimenzij, zraven pa stradal.

Takole mislim, da kakih sedemdeset, osemdeset metrov stanovanjskega prostora v hiši zadošča za družino. Prostor v individualni hiši je mogoče smotrneje uporabiti kot v bloku, saj lahko okna vgradimo tja, kamor želimo. Poleg tega je okrog hiše vrt, ki je sestavni del stanovanja. Spomladi, poleti in jeseni preživimo del svojega prostega časa zunaj, na vrtu. Sprašuješ me, kakšen tip hiše lahko postaviš pri nas. Lahko postaviš kakršenkoli tip hiše, seveda ne kjerkoli. Lahko se odločiš za atrijsko hišo. Takšno hišo pa je pametno postaviti le v družbi enakih hiš. V takšni hiši si zavarovan pred radovednimi pogledi, obenem pa ti pogleda ne zakrivajo druge, višje hiše.

Lahko se odločiš za pritlično hišo, za enonadstropno, za vrstno ali montažno. Medtem ko so prve vse zidane, je zadnja, montažna, pripravljena že vnaprej v tovarni. Tudi postavijo ti jo strokovnjaki iz tovarne, vse do tapet na zidu in do zadnje pipe v kopalnici. Ker živiš v Nemčiji, in si gotovo videl naselja montažnih hiš (Fertighaus jim pravijo tam gori) od blizu, najbrž nimaš predsodkov, ki jih ima do montažnih hiš še marsikak domač človek. To je toplotno dobro izolirana, trdna hiša, ki te bo preživela. Obe slovenski tovarni, ki se bolj na veliko ukvarjata z izdelovanjem montažnih hiš, Jelovica v Škofji Loki in Marles v Mariboru, imata na razpolago desetine različnih tlorisov. Lastnik bodoče montažne hiše mora sam poskrbeti za vsa dovoljenja in za ploščo, na katero delavci postavijo montažno hišo. S to hišo bi imel še najmanj opravka, zato te posebej opozarjam nanjo.

Težava pa je v tem, da ji niso v vseh občinah najbolj naklonjeni, ponekod jo pušče postaviti, drugje spet ne. Zdaj sva pri tvojem vprašanju, kje postaviti hišo. Misli ti moraš na to, da ne bo predač od tvojega in ženinoga službenega delovnega mesta, pa tudi šola in trgovine ne smejo biti predač. Nekateri želijo postaviti svojo hišo sredi travnika, daleč proč od drugih hiš, torej tudi daleč od električne napeljave, vodovoda, kanalizacije, ceste. To je drago in nesmiselno. Tudi naši predniki kmetje so gradili svoje hiše v gručah ali v vrsti, redkeje pa razmetano. Takšne gradnje na samem navadno zgrade ljudje na črno, brez dovoljenj. Takšno gradnjo ti odsvetujem, saj se lahko zgodi, da boš gradil sredi zelenega pasu ali morda na trasi bodoče ceste. Vse bolj pogosto se zgodi, da občine takšne črne gradnje ne usmiljeno podro, pa naj se to sliši še tako hudo. Za gradnjo vsekakor potrebuješ dovoljenje. Ni vredno tvegati, izgubljati težko zasluženega denarja in si kvariti živce. Najbolj preprosto je kupiti parcelo za gradnjo pri občini ali specializiranem podjetju, ki ga je občina ustanovila nalašč v ta namen. Tamkaj so naprodaj parcele z vso potrebno dokumentacijo, z vsemi dovoljenji, z načrtom za hišo. Treba je le podpisati pogodbo, plačati in že lahko začneš graditi. Plačati je treba veliko — res pa je, da dobiš poleg zemlje tudi asfaltirano cesto do hiše, pločnik, navadno tudi vse komunalije, res je, da je to po navadi urejeno naselje s predvidenimi trgovinami, šolami in da je načrtovano tako, da je življenje v njem kar najbolj mirno, nemoteno in prijetno.

Lahko pa, da v kraju, kjer bi želel graditi, ni takšnih parcel. Tedaj boš moral pač stopiti na občino in vprašati, kje so zazidljiva zemljišča. Ko boš kupoval zemljišče, ki ti bo všeč, si skrbno oglej okolico in premisli, ali te bo kaj v prihodnosti lahko motilo.

Šele potem zaprosi za **lokacijsko dovoljenje**, ki ga izda občina. Iz tega dokumenta je razvidno, da je na zemljišču mogoča gradnja takšne ali drugačne hiše. Če hočeš dobiti lokacijsko dovoljenje, moraš vložiti na občino pismo prošnje. V prošnji moraš napisati svoj naslov, številko parcele in katastrsko občino, razložiti moraš, kakšno hišo želiš, priložiti pa moraš tudi izpisek iz zemljiške knjige. Morda boš moral priložiti še druga soglasja. O vsem tem te bodo poučili na občini. Sledil bo lokacijski ogled, ki se ga bo udeležil tudi sanitarni inšpektor. Na nekaterih občinah je mogoče dobiti lokacijsko dovoljenje tako rekoč v nekaj dneh, dru-

gje pa boš moral krepko priganjati, če ga boš hotel dobiti v tričetrt leta.

Lokacijsko dovoljenje pa je šele prvi in osnovni dokument gradbenega dovoljenja. Za to glavno dovoljenje potrebuješ predvsem načrt za hišo. Načrt mora izdelati pooblaščen projektivni biro in nikakor kak posameznik, bog ne daj kak šušmar. Načrt za hišo je dandanes zelo obsežen dokument. Vsebuje tehnični opis hiše, pa tlorise, prereze, risbe fasad, statične izračune, predračun in popis del, načrte električnih in vodovodnih instalacij, pa načrt za centralno kurjavo, včasih še načrt detajlov. Vse to potrebuješ v štirih izvodih. Pri naših projektivnih birojih imajo že precejšnjo izbiro tako imenovanih serijskih načrtov. Ne dvomim, da ne bi med njimi našel ustreznega načrta tudi zase. Denar, ki ga boš odštél za takšen načrt, kakih tisoč novih dinarjev, bo zares še najmanjši izdatek. Če pa bi hotel imeti hišo, ki bi bila projektirana nalašč zate, potem ti lahko v projektivnem biroju izdelajo tudi takšen načrt, seveda te bo stal veliko več.

Tudi prošnji za gradbeno dovoljenje boš moral priložiti soglasja vodovodnega podjetja, električne distribucije, kanalizacije, izpisek iz zemljiške knjige in morda še kaj.

Ko boš dobil gradbeno dovoljenje, bodo strokovnjaki zakoličili vogale bodoče hiše. Potem pa lahko začneš graditi. Hišo ti lahko zgradi gradbeno podjetje, lahko pa gradiš v lastni režiji, tako kot večina zasebnih graditeljev. V tem primeru pa smeš graditi le pod strokovnim vodstvom gradbenega delovodje, tehnika ali inženirja.

Kolikor te poznam, boš gradil v lastni režiji. Dovolj mi, da te že vnaprej opozorim na nekaj stvari, s katerimi se boš srečal. Preden se lotiš gradnje, temeljito preštudiraj načrt, izračunaj, koliko materiala boš potreboval in kakšnega, pravočasno si zagotovi obrtnike, ki imajo pri nas vsi čez glavo dela. Nikar se ne zatekaj k šušmarjem, ki ti lahko naredo veliko škode.

Zidarji in sorodniki bodo med gradnjo radodarni z najrazličnejšimi nasveti. Nikar jim ne nasedaj. Zidarji naj grade po načrtu, nikakor ne smeš načrta med samo gradnjo spreminjati. Važno je tudi, da bo trdnost betona natanko takšna, kot je predpisano v načrtu, in da boš vgradil prav toliko in takšnega betonskega železa. V zadnjih letih se je večkrat zgodilo, da so se plošče, pa celo hiše podrle, ker je bil beton preslab ali pa je bilo železa

premalo. Tudi hidroizolacije in toplotne izolacije niso vrisane v načrt zaradi lepšega. Nikar ne spreminjaj naklona strehe. Predvsem pa te opozarjam, da gradiš takšne zidove, kot jih zahteva načrt. Vse preveč graditeljev se pri nas odloči varčevati prav pri zidovih. Namesto štiri-deset centimetrov debelih opečnih zidov, ki so predpisani za vso Slovenijo, razen za Primorsko, se zadovolje s petindvajset centimetrov debelimi zunanji zidovi. To je zelo nespametno. Hiša s tako tankimi zidovi bo v naših mrzlih zimah rabila veliko preveč goriva. Pametneje je dati danes nekaj več, da te bo jutri stalo precej manj.

Izbira materiala je pri nas že kar velika. Dobe se tudi stvari, ki jih pred leti še ni bilo dobiti: uvožena keramika, elementi za dimnike, celo šamotni, plastične cevi za električno napeljavo, uvožene peči za centralno kurjavo, gorilniki itd. V zadnjem času pa je nekaj težav z najbolj potrebnim materialom. Na trgu pogosto primanjkuje cementa in betonskega železa. Zagotoviti si ga je treba pravočasno, tudi opeko velja naročiti vnaprej.

Še nekaj: raje začni graditi pozneje, toda gradi hitreje. Graditi hitro pomeni graditi poceni. Ko bo vse končano, boš potreboval še **uporabno dovoljenje**. Gradbeni strokovnjak bo ugotovil, ali je hiša zgrajena po načrtu in ali je požarno varna. Če bo vse v redu, boš to dovoljenje dobil brez večjih težav.

Končno bo prišel čas, da zadostiš tudi svojim sanjam po zelenem vrtu. Sam se boš odločil, ali boš zasadil vrt okrog hiše s sadnim drevjem ali pa boš posadil okrasno drevje in grmičevje. Prepričan sem, da bi znal drevje zasaditi tudi sam. Pametneje pa bo, če boš tudi to delo prepustil strokovnjaku, oblikovalcu vrtov. Samo ta bo znal drevje posaditi tako, da bo vrt harmonična celota, samo ta bo vedel, kaj posaditi, da bo v vrtu cvetelo skozi vse leto.

Stanovanjska hiša je pravzaprav zelo zapletena naprava pa tudi najdražji predmet, ki ga kupimo v življenju. Vredno je torej zaupati delo strokovnjakom, zlasti je važno, da vse načrte naredo strokovnjaki, čeprav se tudi za tako strokovna dela radi vsiljujejo šušmarji in vsakršni nevedneži.

Dragi Jože, upam, da sem ti vsaj skromno odgovoril na zastavljena vprašanja. Želim, da se tebi in tvoji družici izpolnijo sanje o lastnem domu. Oba lepo pozdravlja

vajin Janez

Na blagajni za otroške dodatke

An der Kindergeldauszahlungsstelle

1. Do odhoda na delo v vašo državo sem prejemal otroške dodatke pri svojem podjetju v Jugoslaviji.
2. Kaj moram storiti, da bom prejemal od vaše blagajne dodatke za svoje tri otroke, ki živijo v Jugoslaviji?
3. Predložite, prosim, potrdilo pristojne jugoslovanske občine, v kateri otroci živijo.
4. Navedite, koliko so stari in katere šole obiskujejo.
5. Na istem dokumentu mora še jugoslovanski komunalni zavod za socialno zavarovanje potrditi, da v Jugoslaviji nihče ne prejema otroških dodatkov za vaše otroke.
6. Kje lahko dobim obrazec za tako potrdilo?
7. V katerem jeziku mora biti obrazec izpolnjen?

1. Bis zu meiner Abfahrt zur Arbeit in Ihrem Staat bekam ich das Kindergeld von meinem Unternehmen in Jugoslawien.
2. Was muss ich tun, um für meine drei Kinder, die in Jugoslawien leben, von Ihrer Kasse Kindergeld zu bekommen?
3. Legen Sie bitte eine Bescheinigung der zuständigen jugoslawischen Gemeinde vor, in der Ihre Kinder leben.
4. Geben Sie an, wie alt sie sind und welche Schulen sie besuchen.
5. Auf derselben Bescheinigung muss ausserdem die jugoslawische Kommunale Socialversicherung anstatt bestätigen, dass in Jugoslawien niemand das Kindergeld für Ihre Kinder erhält.
6. Wo kann ich das Formular für eine solche Bescheinigung erhalten?
7. In welcher Sprache muss das Formular ausgefüllt werden?

8. Obrazec dobite pri nas.
9. Je dvojezičen — v nemškem in slovenskem jeziku.
10. Vendar zadostujejo podatki v slovenskem jeziku.
11. Kam naj pošljem obrazec?
12. Najbolje je, da ga pošljete svoji družini v Jugoslavijo.
13. Ta naj oskrbi obe potrdili in vam jih vrne.
14. Potrdili boste predložili naši blagajni sami ali preko personalne službe vaše firme.
15. Kdo mi bo izplačeval otroške dodatke?
16. Če bodo vaše navedbe točne, vam bomo otroške dodatke izplačevali preko vaše firme.
17. Seveda boste morali javiti naši blagajni vse spremembe, ki bi vplivale na pravice do otroških dodatkov.
18. Za vašo pojasnila najlepša hvala!

8. Das Formular erhalten Sie bei uns.
9. Es ist zweisprachig — in deutscher und slowenischer Sprache.
10. Es genügen jedoch die Angaben in slowenischer Sprache.
11. Wohin soll ich das Formular schicken?
12. Es ist am besten, Sie schicken es Ihrer Familie nach Jugoslawien.
13. Diese soll beide Bescheinigungen besorgen und sie Ihnen zurückschicken.
14. Sie werden die Bescheinigungen an unserer Kasse vorlegen oder durch die Personalabteilung Ihres Unternehmens.
15. Wer wird mit das Kindergeld auszahlen?
16. Falls Ihre Angaben als richtig nachgewiesen werden, werden wir Ihnen das Kindergeld durch Ihre Firma auszahlen.
17. Natürlich werden Sie alle Veränderungen, die Einfluss auf Ihren Kindergeldanspruch haben könnten, unserer Kasse anzeigen müssen.
18. Besten Dank für ihre Auskünfte!

A. Izgovor črk v nemških besedah:

Bralci naj upoštevajo pravila o izgovoru in razlago nemških besed v Rodni grudi, št. 2—9!

h se **ne** izgovarja v besedah:

1. Abfahrt, Ihrem, Unternehmen

2. Ihrer
3. Ihre
5. Ihre

12. Ihrer
13. Ihnen
14. Ihres Unternehmens

15. auszahlen
16. Ihre, Ihnen
17. Ihnen

B. Pomen nemških besed:

1. das Kindergeld — otroški dodatek
die Abfahrt — odhod
2. der Staat — država
bekommen — dobiti
3. die Bescheinigung — potrdilo
vorlegen — predložiti
zuständig — pristojen
die Gemeinde — občina

4. angeben — navesti
besuchen — obiskovati
5. ausserdem — poleg tega
die Anstalt — zavod
bestätigen — potrditi
niemand — nihče
erhalten — prejmati, dobiti
6. das Formular — formular

7. ausfüllen — izpolniti
9. zweisprachig — dvojezičen
10. genügen — zadostovati
jedoch — vendar
11. schicken — poslati
12. am besten — najbolje je
13. beide — oba
besorgen — oskrbeti
zurückschicken — nazaj poslati

14. die Personalabteilung — personalni oddelek
15. auszahlen — izplačati
16. falls — v primeru, če
richtig — pravilen
nachweisen — dokazati
17. die Veränderung — sprememba
der Einfluss — vpliv
der Kindergeldanspruch — pravica do otroških doklad
anzeigen — javiti

ZDA

SNPJ za zdravniško in bolniško oskrbo »od zibelke do groba«

Na počitniškem centru Slovenske narodne podporne jednote v Enon Valley v Pennsylvaniji je bila letos v začetku septembra 19. redna konvencija te organizacije. Kot gost se je konvencije udeležil tudi glavni predsednik Hrvatske bratske zajednice John Badovinac, ki je sporočil pozdrave in dobre želje v imenu svoje organizacije.

Na konvenciji so razpravljali o delu organizacije v prihodnjih štirih letih. Sprejetih je bilo več pomembnih resolucij, med njimi resolucija, s katero SNPJ ponovno potrjuje svobodomiselnost in napredna načela Jednote. Med pomembnimi resolucijami je tudi tista, ki se zavzema za sprejetje zakonskega načrta, ki bi vsem Američanom zagotovil zdravniško in bolniško oskrbo od »zibelke do groba«. Resolucija o popolnem zdravstvenem zavarovanju je izrednega pomena zaradi naglo naraščajočih stroškov za zdravnike, zdravila in oskrbo v bolnišnicah. Za njo se je zavzel tudi delegat Federacije klubov slovenskih upokojencev profesor Kenrick na konvenciji National Council of Senior Citizens, ki je bila v letošnjem juniju v Washingtonu.

Za glavnega predsednika je bil ponovno izvoljen Joseph Culkar, ki predseduje tej organizaciji že od leta 1948, torej že dvaindvajset let. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen Edvard Tomšič, za drugega pa John Fabec. Frank Groser je bil ponovno izvoljen za glavnega tajnika, Joseph Umeck pa za njegovega namestnika. Posle glavnega blagajnika bo tudi v prihodnjih štirih letih opravljal Frank Zordani, za urednika in upravnika Jednotnega glasila je bil izvoljen dolgoletni urednik Louis Beniger, za mladinskega direktorja pa Frank Janiga.

Dom za ostarele bodo povečali

Slovenski dom za ostarele na Neff Road v Clevelandu bodo morali povečati, ker je vedno več interesentov zanj. Zdaj je v domu 24 oskrbovancev, nujnih prošenj za sprejem pa je še nad štirideset. Uprava je pri strokovnjakih naročila načrte, da bi dozidali domu dodatne prostore.

Tako bo povečani dom lahko v prihodnje sprejel skupno 60 oskrbovancev. Dozidave bodo veljale, kakor so izračunali, pol milijona dolarjev.

60-letnica Ameriške dobrodelne zveze

V soboto 14. novembra so v Slovenskem narodnem domu na St. Clair cesti v Clevelandu proslavili 60-letnico Ameriške dobrodelne zveze. Ceremoniar večera je bil drugi glavni podpredsednik in clevelandski mestni svetnik Edmund Turk, glavni govornik pa popularni radijski komentator Bill Randle.

Ameriška dobrodelna zveza se je do maja 1966, ko je zasedala njena 16. konvencija, imenovala Slovenska dobrodelna zveza. Na tej konvenciji pa je bil sprejet sklep, da se preimenuje v Ameriško dobrodelno zvezo. Organizacija ima 51 društev, ki so vsa v državi Ohio. V društvih je včlanjenih nad dvajset tisoč Slovencev in njihovih potomcev. Od leta 1920 deluje pri Ameriški dobrodelni zvezi tudi mladinski oddelek, ki ima svoje kegljaške, rokometne in nogometne klube. Od skupnega števila članstva je včlanjenih v mladinskih oddelkih nad osem tisoč članov. Dolgoletni glavni predsednik SDZ je clevelandski trgovec John Sušnik. Od leta 1939 izdaja organizacija svoje glasilo Our Voice.

Nove glavne odbornice pri SZZ

Na letošnji petnajsti konvenciji Slovenske ženske zveze je bilo izvoljenih šest novih glavnih odbornic. Častna predsednica Zveze in predsednica njenega šolninskega sklada Marie Prislantova je odložila funkcijo finančne tajnice, ki jo je pri Zvezi opravljala nad štiri desetletja. To mesto je prevzela Olga Ancel, delegatka in tajnica podružnice št. 20 v Jolietu. Iz zdravstvenih razlogov je odstopila glavna tajnica Albina Novakova, ki je bila nad štiri desetletja izredno delovna pri organizaciji. Zelo popularna in priljubljena je bila tudi kot voditeljica izletniških skupin v Slovenijo. Na njeno mesto je bila izvoljena Fanika Humarjeva, ki že od oktobra lani pomaga v tajništvu glavnega urada SZZ. Ga. Humarjeva je doma iz Slovenskih Konjic. Na

Udeleženke letošnjega tekmovanja za Miss SNPJ

Predsednik SNPJ Jože Culkar podeljuje pokal letošnji miss aktivnosti Karen Bokal iz Clevelanda

chicaški slovenski šoli poučuje petje. Je zelo aktivna družbena delavka. Zaradi slabega zdravja je prosila za razrešitev tudi glavna blagajničarka Josephine Železnikarjeva. Zamenjala jo je Elizabeta Žefran, načelnica Zvezinih športnih aktivnosti. Iz nadzornega odbora je izstopila Mary Otoničar, ki je bila 26 let zelo delavna v glavnem odboru. Zamenjala jo je Jennie Femc, prizadevna odbornica največje Zvezine podružnice št. 25 v Clevelandu. Načelnica mladinskih aktivnosti je Frances Sietz, predsednica podružnice

št. 50, nekdanja voditeljica mladinskih krožkov. Za novo predsednico podružnic v državi Illinois in Indiana pa je bila izvoljena marljiva društvenica Anna Lustig.

Nova kuharska knjiga Progresivnih Slovenk

Progresivne Slovenke Amerike v Clevelandu so izdale lepo opremljeno kuharsko knjigo »Treasured Slovenian & International Recipes«. Kakor že naslov pove, je knjiga napisana v angleščini, ker je predvsem namenjena našim mladim v Ameriki rojenim gospodinjam. Na 208 straneh so kuharski zapisi za pripravo 168 slovenskih in 329 mednarodnih jedi.

Sam sebi je voščil za 88. rojstni dan

Rojaka Franka Ruperta iz Clevelanda tudi v starem kraju dobro poznamo, saj je bil že kar precejkrat na obisku in vselej prinesel s seboj ves šegav, kakršen je, obilo smeha in dobre volje. Letos 15. septembra je praznoval že svoj 88. rojstni dan in o tem pomembnem življenjskem dogodku sam napisal poročilo v ameriško Prosveto. S šegavo besedo se je predstavil in povedal, kaj je preživel in kako živi danes. Že pred 58 leti je iz Vevč pri Ljubljani odšel v Ameriko, kjer je kmalu našel »pravo družbo« pri društvu »Lunder-Adamič« SNPJ in od takrat se Slovenske narodne podporne jednote zvesto drži. Veliko veselih in manj veselih dogodkov se je v letih zvrstilo, a manj veselih on sploh ne šteje. Čestitke k jubileju, ki jih ni bilo malo, sta sprejemala z ženko Rozi, ki je že njegova tretja soproga. Da je krepak, zdrav in veselo šegav, je dokaz tudi njegov članek v Prosveti. Veseli smo tega tudi vsi njegovi prijatelji iz starega kraja. Čeprav prihajamo z voščili in dobrimi željami malo pozno, so iz srca: Še na mnoga leta!

Kanada

Slovenski pesnik v kanadski reviji

V zadnji številki revije za sodobno literaturo »Prism International«, ki jo izdaja trikrat letno University of British Columbia v Vancouvru so objavljene tri

pesmi mlajšega slovenskega pesnika Nika Grafenauerja. Doslej je izdal že več pesniških zbirk, zbirko pesmi za otroke (Pedenjped), uveljavil pa se je tudi kot prevajalec. Grafenauerjeve pesmi je za to kanadsko revijo prevedel naš rojak Jože Lazar, ki je na vancouverški univerzi diplomiral z nalogo o Grafenauerjevi poeziji. Zanimivo je, da Jože Lazar pripravlja tudi doktorat iz slovenske poezije — v angleščino bo prevedel antologijo slovenskih pesmi in ji seveda dodal daljšo študijo.

Slovinci v Windsorju, Ont.

Windsor je mesto z dvesto tisoč prebivalci, ki leži na najjužnejšem delu Kanade in meji z Detroitom v ZDA. Med prebivalci je okrog 150 slovenskih družin, ki žive v raznih mestnih predelih. Že pred časom je bilo tu ustanovljeno slovensko društvo »Zvon«, ki je organiziralo nekajkrat na leto družabne prireditve, ki so jih Slovenci radi obiskovali. Dvorano za prireditve so morali najeti. Lani je bila ta dvorana na prodaj in naše ljudi je začelo skrbeti, kje bodo imeli odslej svoje prireditve. Za odkup te dvorane niso imeli dovolj sredstev. Končno so sprejeli predlog nekaterih, da bi v ta namen zavedni člani prispevali posojilo, oziroma da bi vložili denar kot delnice za nakup dvorane. Tako se je tudi zgodilo. Junija lani smo s pomočjo teh članov Slovenci v Windsorju končno dobili svojo dvorano

za prireditve, na katero smo dali velik napis »Slovenski dom«.

Zelo smo bili veseli in tudi ponosni ob slovesni otvoritvi našega Slovenskega doma. Zdaj imamo tu vsak mesec plesne zabave, ki imajo veliko obiskovalcev tudi med Slovenci iz Detroita. Poleg plesnih prireditev imamo v našem Slovenskem domu tudi druge družabne prireditve, vaje pevskega zbora in drugo. Zdaj pa nam bo dom začasno služil tudi za slovenske cerkvene obrede. Dokler ne bomo dobili druge primernih prostorov, bo tu vsako četrto nedeljo v mesecu tudi slovenska maša.

Praznik jugoslovanskega tiska

Jugoslovansko-kanadski tednik »Jedinstvo — Unity« je v soboto 31. oktobra in v nedeljo 1. novembra sklical tiskovno konferenco, katere so se udeležili predstavniki bralcev tega lista iz vseh kanadskih mest. Razpravljali so o problemih v zvezi z izhajanjem in širjenjem lista. Istočasno so proslavili 39-letnico izhajanja naprednega jugoslovanskega tiska v Kanadi. Novembra 1931 je v Torontu izšla prva številka Borbe, ki je bila predhodnik Jedinstva. V okviru proslave jugoslovanskega tiska v Kanadi je bila v Torontu posebna prireditve.

Mary Kolar

Zahvala

Po uspešno zaključeni turneji narodno zabavnega ansambla Lojzeta Slaka po slovenskih naselbinah v ZDA in Kanadi se toplo zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je turneja tako izredno uspela.

Naša zahvala velja vsem Slakovim prireditvenim odborom (Slak Committees), slovenskim podpornim organizacijam, društvom in klubom, slovenskim ameriškim listom, slovenskim radijskim uram ter vsem številnim posameznikom, ki so sodelovali pri organizaciji posameznih nastopov in nudili bratsko pomoč ansamblu in obema predstavnikoma Maticice, ki sta ansambel spremljala.

Vaši izredno topli sprejemi in priznanja, ki jih je bil ansambel deležen povsod, kjer je gostoval, so živ dokaz, da je bil namen tega gostovanja popolno dosežen; da so vam, dragi rojaki, vašim otrokom in vnukom in vašim prijateljem ti naši odposlanci dobre volje in prijateljstva s pesmijo in glasbo res prinesli košček slovenske dežele in še učvrstili vezi med vami in domovino.

Slovenska izseljenska matica

Izbrali so lepotico SDM za leto 1970

Na veliki družabni prireditvi Slovenskega društva Melbourne je bila najprivlačnejša točka izvolitev Lepotice SDM za leto 1970. Dvorana je bila nabito polna. Za ples in dobro voljo sta igrali kar dve godbi: popularni ansambel »MR 5« in orkester »Soča«. Slednji je igral predvsem domače polke in valčke.

Pri izvolitvi Lepotice je tekmovalo deset deklet, ki so bile seveda vse zelo prikupne in je bila izbira kar precej težavna. V komisiji, ki je pri tem odločala, so bili člani večidel drugih narodnosti, da so lahko izbirali in razsojali nepristransko. Prvo mesto so priznali ljubki Majdi Mesarjevi, za njeni spremljevalki pa sta bili izbrani Branka Jeleničeva in Majda Uršičeva. Vse tri so prejele lepe nagrade.

Finalistke pri izbiri lepotice plesa Slovenskega društva Melbourne

Kdo bo najboljši nogometaš?

Člani nogometnega društva »Kew Slovene« v Melbournu nestrpnost ugodijo, kateri med njimi bo ob koncu leta nagrajen od Slovenskega društva Melbourne kot letošnji najuspešnejši in najbolj disciplinirani nogometaš tega moštva. Lepo spominsko darilo je v ta namen poklonil društvu podpredsednik Pavle Česnik. Že od prve letošnje tekme trener moštva F. Sajovic in kapetan D. Hribernik vsak zase pridno beležita imena posameznih članov, ki so se najbolj izkazali na tekmah. Ta imena hranijo v posebnih zalepljenih ovitkih. Konec leta bodo ovitke odprli. Tisti, ki bo med uspešnimi največkrat imenovan, bo prejel nagrado.

Francija

Umrl je Franc Železnikar

Vsem prijateljem in znancem doma in na tujem sporočamo žalostno vest, da je neusmiljena usoda iztrgala iz naše sredine zvestega tovariša in delavca **Franca Železnikarja iz Stiring Wendla**.

Rodil se je 27. marca leta 1899 v vasi Vино pri Grosupljem kot sin kmečkih staršev. Mlad, zdrav in krepak je odšel z doma po svetu služiti kruh. Tako je še mlad spoznaval svet in ljudi in vselej je ostal kar je bil — kremenit Slovenec. V tukajšnjem rudniku je delal 32 let, poleg tega pa še sedem let zunaj rudnika. V

rudniku si je nakopal poklicno bolezen — silikozo, kateri je po petletnem mučnem bolehanju podlegel 1. oktobra letos.

Njegova smrt je bridko prizadela poleg njegove družine tudi vse njegove prijatelje, ki so ga zelo številno spremljali na njegovi zadnji poti. Vsem svojcem in prijateljem Franca Železnikarja izrekamo iskreno sožalje!

Argentina

»Ljudski oder« v jubilejnem letu

Letos smo praznovali 45-letnico ustanovitve Ljudskega odra in na splošno lahko rečemo z nadvse lepim uspehom. Nekaj mesecev prej smo začeli z gradnjo novih prostorov, kjer nameravamo urediti športna igrišča, zdaj pa smo jih uporabili za praznovanje društvene obletnice. Tako smo po več letih imeli letos spet proslavo v našem domu, in to kar dve: prvo 8. avgusta in zaključno 29. avgusta. Organiziranje vsake prireditve je terjalo precej truda. Pri tem je treba predvsem upoštevati, da so društvo pred 45 leti ustanovili naši delavci, od katerih danes večine ni več. Mnogi so se vrnili v domovino, mnogi pa so tudi že odšli od nas na svojo zadnjo pot. Tu rojena mladina se v splošnem ne zanima toliko za društveno življenje, kakor so se naši ljudje pred desetletji. Kljub temu pa imamo pri društvu skupino mladih, ki čutijo in po-

žrtvovalno sodelujejo pri delu društva. Mnogo društvenih članov živi tudi zelo daleč od društvenega centra. Ljudski oder ni znan le v naši naselbini. Zlasti Tamburaški zbor in »Voces del Kunanpa« sta že znana po svojih nastopih na prireditvah drugih slovenskih in argentinskih društev.

Program obeh letošnjih prireditev Ljudskega odra je bil bogat in dobro izveden. Na prireditvi dne 8. avgusta je po uvodnem govoru tajnika R. Štekarja nastopila instrumentalno vokalna skupina Ljudskega odra, argentinski folklorni balet, tamburaški zbor Ljudskega odra pod vodstvom M. Kausiča, španska skupina in argentinski pevski zbor »Agrupacion Coral Buenos Aires« pod vodstvom R. Kubika. Na prireditvi 29. avgusta pa so po uvodni besedi tajnika R. Štekarja, ki je govoril o pomenu društvene obletnice, nastopili: plesna skupina Ljudskega odra pod vodstvom D. Čarmana, mešani pevski zbor Ljudskega odra pod vodstvom D. Lukača, dramska skupina Ljudskega odra pod vodstvom A. Sartori. Dalje so sodelovali: Plesna skupina »Bratstva« iz Urugvaja, plesna skupina »Bielinski« ter tamburaški in pevski zbor »Zagreb« iz Rosaria.

Vsi nastopi so bili dobro izvedeni, kar je potrdil tudi nepretrgan aplavz, ki je sledil vsaki točki programa. To je samo površen opis prireditev, o katerih vam bomo poslali tudi nekaj slik.

R. S. Š.

Albina Novakova, sedemdesetletnica

Malo manj kot dve desetletji že poznamo pri Matici rojakinjo Albino Novakovo, ki je bila rojena v Ribnici v družini Angele in Matija Križmana, podjetnega trgovca in gostilničarja. Na Ribnico jo vežejo najlepší spomini, čeprav je v njej preživela le eno desetletje, po izselitvi v Združene države pa jo je obiskala kar trinajstkrat. Šestdeset ameriških let ni moglo izbrisati deset ribniških pomladi, pa čeprav je v Ameriki dozorela v dekle, se tam izobrazila, našla življenjskega tovariša, si ustanovila družino, ter postala odlična in ugledna društvena delavka ter organizatorica med ameriški Slovenci in tudi v ameriškem javnem življenju. Mesto Chicago jo je z odlikovanjem uvrstilo med svoje zaslužne občane. Le malo slovenskih žena v izseljenstvu se lahko pohvali s takim odličjem. Biti priseljenka pomeni, da moraš dvakrat več svojih sil vložiti v svoje delo, da rodi sadove in da te nova domovina opazi.

Mala Albina je bila že v Ribnici nadarjena učenka in tudi v ameriških šolah se je odlikovala po znanju, zlasti še ker je znala zelo dobro nemški jezik, ki je bil v Ribnici obvezen predmet.

V Ameriki jo kmalu najdemo sredi dela v Slovenski dobrodelni zvezi in leta 1919 že kot delegatko na konvenciji ameriške podporne organizacije »Woodmen«. Leta 1928 je prevzela funkcijo pri Slovenski ženski zvezi in odtlej vsa leta opravljala najodgovornejša dela. Bila je glavna nadzornica, predsednica in ustanoviteljica mladinskih krožkov, urednica Zvezinega glasila »Zarje«, bila je izvoljena tudi za glavno predsednico, od leta 1952 pa vse do letos pa je bila glavna tajnica Slovenske ženske zveze.

Med zadnjo vojno je kot Zvezina funkcionarka in kot človek izpričala svojo veliko ljubezen do rojstne Slovenije in je z drugimi domoljubnimi ameriški Slovenci sodelovala pri zbiranju pomoči za Jugoslavijo. Že leta 1941 je postala članica Jugoslovanskega pomožnega odbora, po ustanovitvi Slovenskega ameriškega narodnega sveta v letu 1942 pa je bila aktivna tudi v tej organizaciji, ki se je vsa vojna leta borila za moralno in gmotno pomoč novi Jugoslaviji.

Na Matici smo prijazno gospo Albino spoznali leta 1953, ko je pripeljala prvo skupino Zvezinih članic na obisk v Slovenijo. Odtlej pa je pripeljala kar trinajstkrat lepo število slovenskih žena, ki

jih je spodbudila, da obišejo rodne kraje, ki jih tudi sama nadvse ljubi. Pogovora z njo smo se na Matici vedno pristržno razveselili. Po njej smo spoznali tudi druge zaslužne odbornice in članice te velike organizacije slovenskih žena v Ameriki. Gospe Albini Novakovi želimo ob njenem življenjskem jubileju vse najboljše — in da bi nas še večkrat obiskala!

Mila Senk

Osem desetletij Krista Stokla

Letos 13. septembra je znani ameriški rojak Krist Stokel iz Euclida praznoval svoj osemdeseti rojstni dan. Vsi, ki rojaka Stokla to in onstran Oceana poznamo, vemo, da je bila vsa ta doba njegovega življenja en sam delovni dan. V Velikih Žabjeh v Vipavski dolini je bil doma. V Solkanu se je izučil za mizarja, delal nekaj časa v Trstu, ko pa bi moral obleči vojaško suknjo, je leta 1913 odrinil v Ameriko.

Delal je med drvarji v Pennsylvanskihostah, zatem se je v Veroni zaposlil med železarji, končno se mu je pa le malo

Krist Štokel (v sredini) na izletu po Sloveniji med njegovim zadnjim obiskom v domovini

Zlatoporočenca Jacob in Ana Jesenko iz Clevelanda

nasmehnila sreča, ko je v Clevelandu dobil mizarско delo pri White Motor Co. Tam si je ustanovil družino, tam sta zrasla in se izsolala njegova sinova, a hčerko je žal izgubil v cvetu njenih 15 let. Že leta 1916 se je vključil v društveno življenje, k društvom Slovenske narodne podporne jednote in nekaj kasneje k Slovenski dobrodelni zvezi. Deloval je v glavnih odborih organizacij, bil nešteto-krat delegat na njihovih konvencijah. Pri društvu »Lunder-Adamič« št. 28 SNPJ je bil predsednik 45 let. Bil je med ustanovitelji Slovenskega doma, ki je bil odprt v Clevelandu leta 1919, in je bil prvi naš narodni dom v Clevelandu. Delj časa je bil podpredsednik direktorija in tudi pri upravniki tega doma; bil je med soustanovitelji pevskega zbora Soča in dramskega društva Lilija, ki še vedno deluje. Več let je bil tudi član dramskega društva »Ivan Cankar« na St. Clair cesti. Pri Slovenskem narodnem domu na St. Clair cesti je aktivno deloval od leta 1919 do 1968 — to je skoraj pet desetletij. Med drugo svetovno vojno je bil predsednik st. clairske podružnice št. 39 SANS, ki je gmotno in moralno pomagal Jugoslaviji. Leta 1955 je bil upokojen v Fisher Body Co., kje je bil zaposlen od leta 1921. Zdaj je že devet let predsednik Kluba slovenskih upokojencev ter predsednik Federacije clevelandskih upokojencev. Še vedno je ves dejaven, ves sredi misli in načrtov za društva — kljub

temu, da ga je pred tremi leti nekoliko prizadela kap.

Štirikrat smo se z njim po vojni srečali v domovini. Ni prišel sam. V Slovenijo je pripeljal veliko skupino slovenskih upokojencev iz Amerike. Vodil jih je na izletih po domačih krajih ter jim navdušeno in neumorno razlagal in odkrival današnjost domače dežele.

Zares en sam nepretrgan delovni dan je bilo osemdesetletno življenje rojaka Krista Stokla. Zdaj naj si odpočije v krogu svojih dragih z zavestjo, da je veliko in bogato sejal.

Znana clevelandska društvena delavca Jakob in Anna Jesenko sta 10. oktobra letos proslavila 50-letnico skupne življenjske poti. V prelepih Žireh na Gorenjskem sta se pred petimi desetletji poročila, nekaj let kasneje pa odšla iskat srečo v daljno Ameriko. Dolga je bila pot iz Slovenije do Montane, kjer je bila njuna prva ameriška postaja. Jakob se je zaposlil pri rudniku. Po sedmih mesecih pa sta odšla v Cleveland, kjer je Jakob našel zaposlitev v usnjarni. Zatem so prišla leta velike krize in brezposelnosti. To in ono je Jakob delal, da je družinica skromno živela. Ni čakal in iskal brezposelne podpore, prijel je za vsako delo. Ko so minila kritična leta, se je zaposlil pri General Motors Company, kjer je delal do upokojitve.

Jesenkova sta dobro znana, dolgoletna društvena delavca. Jakob Jesenko je že 23 let predsednik pevskega zbora Triglav, njegova soproga Anna pa je poročevalka pri tem zboru. Njene dopise v slovenskih ameriških listih rojaki dobro poznajo. Oba še vedno nastopata na koncertih in bosta prav gotovo še lepo vrsto let.

Sama pravita, da je njuno največje bogastvo zdravje, njuni trije otroci in številni prijatelji. Njuni otroci, hčerki Annie in Ruth ter sin Myron imajo že svoje družine. V veselje so jima tudi že štirje vnuki.

Toplo čestitamo zlatemu paru — še mnogo let in še jubilejev!

Na koncertu »Triglava« je igrala tudi godba »Sloga«. Solo poje Marie Pirih

Dve Ančki iz Waukegana

Septembra nas je obiskala tudi naša draga dobra znanka iz preteklih let, gospa Ančka Zelenčeva iz Waukegana. Prišla je spet pogledat svojo drago Vrhniko. Letos poteka deset let od smrti Ančkinega moža Jožeta Zelenca. V spomin na to obletnico je gospa Ančka pri Matici kupila za svoje vnuke Tečaj pouka sloveščine na ploščah. Ponosna nam je pokazala slike svojih vnukov, ki jih nosi vedno s seboj, saj so njena sedanja in jutrišnja sreča. Gospa Zelenčeva je s seboj pripeljala tudi svojo prijateljico Ančko Svete iz Waukegana, ki je tudi Vrhničanka. Gospa Svete se je vpisala med nove naroč-

nike Rodne grude. Želimo, da bi se z obema našima vrlima Vrhničankama iz Waukegana kmalu spet srečali na domačih tleh.

Značka koroških borcev za rojaka Štrumbela

Clevelandski rojak Feliks Štrumbel je ob lanskem obisku Slovenije med drugim pripovedoval novinarju lista Delo o svojih doživetjih med prvo svetovno vojno, ko se je boril med našimi borci za severno mejo pri Pliberku in Velikovcu, kjer je bil nato tudi ranjen. Med drugim je rojak Štrumbel tudi dejal, da bi za spomin na čase bojev za slovensko Ko-

roško zelo rad imel značko koroških borcev. Članek, ki je bil nato objavljen, je zbudil zanimanje posebej še med nekdanjimi borci za našo severno mejo. V zvezi s tem člankom je Republiški odbor Zveze prostovoljcev-borcev za severno mejo 1918—19 poslal uredništvu Dela za rojaka Feliksa Štrumbela spominsko značko z naslednjim dopisom:

»Z zanimanjem smo brali članek Staneta Lenardiča »Koroški borec bi rad značko«, kjer je opisal spomine našega nekdanjega vojnega tovariša iz bojev za osvoboditev severne meje — Feliksa Štrumbela, izseljenca iz Clevelanda.

V imenu Republiškega odbora naše zveze vam izročam značko koroškega borca s prošnjo, da jo izročite tovarišu Štrumbelu in mu sporočite, da bomo njegovi nekdanji soborci veseli, če jo bo nosil v njegovi daljni novi domovini in se pri tem spominjal naših nekdanjih bojev za svobodo naših rojakov na severu Slovenije. Ker pa smejo po statutu naše organizacije nositi članske značke samo člani, smo tov. Štrumbela včlanili na podlagi podatkov, ki jih je dal Lenardič o udeležbi v bojih na severni meji.«

Dopis in značko je uredništvo dela odstopilo Slovenski izseljenski matici, ki je oboje odposlala rojaku Štrumbelu v Cleveland. Rojaku Štrumbelu čestitamo k lepemu priznanju!

Petnajsti obisk

Med rekorderji pri obiskih rojstne slovenske dežele je vsekakor rojakinja Josephine Šlosarjeva iz West Allisa v državi Wisconsin. Njen letošnji obisk je bil že petnajsti. Vsa mladostna, kljub lepim letom, je vedra in spočita, kakor da prihaja s kratkega sprehoda, stopila na Brniku iz letala in ko je harmonikar zaigral rojakom v pozdrav, je prešerno, prav po fantovsko zavriskala.

Naša dobra znanka je, a vseeno smo jo ob tem njenem jubilejnem obisku še želeli povprašati to in ono. Kar težko smo jo ujeli za kratek pomenek, saj je imela neprestano veliko opravkov, pa dogovorov in srečanj s sorodniki in prijatelji.

Po rodu je Dolenjka. Doma iz Malega Slatnika pri Novem mestu, Šlejkovčeve družine. V šolo je hodila v Šmihel, kar precej daleč. Danes pa imajo otroci iz Malega Slatnika šolo v domačem kraju. Za-

Josephine Šlosar

tem se je učila šivanja, a leta 1909 je osemnajstletna šla iskat dela in sreče v Ameriko. V West Allisu se je ustavila in tam ostala. Tam se je omožila s Šlosarjem, ki je bil po poklicu mizar, doma pa iz Ljubljane. Leta 1925 je v West Allisu odprla modno trgovino, ki jo je uspešno vodila (zadnja leta s hčerko) do leta 1944. Mož ji je umrl že pred 37 leti. Ostala ji je hčerka. Zdaj ima dve vnukinji in pravnučke.

In obiski v starem kraju?

Josephine Šlosarjeva se je zasmejala in povedala, da je od prvih minilo že lepo število let. Leta 1913 malo pred prvo svetovno vojno, se je pripeljala prvokrat s hčerko, ki je bila še majhna, pogledat kako je doma. Zatem pa je bila Josephine Šlosarjeva ena med 98 potniki na skupinskem izletu, ki ga je leta 1937 organizirala Slovenska ženska zveza iz Chicaga. Prav prijetno so se imeli. Bili so tudi na izletu po Sloveniji in Dalmaciji. Po drugi svetovni vojni pa nas je obiskala prvokrat leta 1954, zatem pa na vsakih nekaj let do letošnjega petnajstega obiska.

Všeč so ji domači kraji in domači ljudje. To rada pove tudi znancem v Ameriki in je že marsikoga pridobila za obisk v Slovenijo. Tudi člane svoje družine je že pripeljala s seboj in prepričani smo, da jih bo še. Navajena je že teh potovanj in prav rada pomaga z nasveti rojakom sopotnikom, ki potujejo prvokrat.

Ob slovesu nam je Josephine zaupala, da je letos 12. februarja, minilo že trideset let, odkar sta se srečala z Abrahamom. Pa izračunajte, koliko let bo to. Vsak, ki jo pozna, nam bo gotovo potrdil, da je najmanj za desetletje povedala preveč.

Delovna doba v Švici

Z ženo sva že dalj časa zaposlena v Švici. V »Rodni grudi« sem bral, da imata Jugoslavija in Švica sklenjeno med seboj konvencijo o socialnem zavarovanju in da je s to konvencijo urejena tudi delovna doba v času, ko smo zaposleni v Švici. Pred nedavnim pa mi je prijatelj, ki je delal v Švici dve leti, rekel, da je moral po vrnitvi v Jugoslavijo plačati precej denarja, da so mu priznali delovno dobo, prebito v Švici. Slišal sem celo, da nekateri pošiljajo denar v Jugoslavijo oziroma plačujejo v Jugoslaviji pokojninsko zavarovanje, da jim tako teče delovna doba v Jugoslaviji. Da ne bi bil v dvomih, vas prosim, da objavite odgovor na to vprašanje, ki bo gotovo zanimalo tudi druge naše rojake, zaposlene v Švici.

P. J., Gommiswald, Švica

Postavili ste nam precej neprijetno vprašanje, kajti moramo vam priznati, da niti v Jugoslaviji ni enotno urejeno. Nekateri republike (npr. Hrvaška) namreč dopuščajo, da si lahko naši rojaki v času zaposlitve v Švici ohranijo tudi pravice iz jugoslovanskega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, čeravno se jim v primeru potrebe prišteje za pravice iz jugoslovanskega zavarovanja tudi doba zavarovanja v Švici, druge republike pa tega ne dovoljujejo, češ da se ista doba ne more šteti dvakrat za pravice iz jugoslovanskega zavarovanja. Konvencija med Jugoslavijo in Švico namreč pravi, da vzame jugoslovansko zavarovanje takrat, kadar zavarovanec ne izpolnjuje pogojev zavarovalne dobe po jugoslovanskih predpisih (praviloma vsaj 20 let zavarovalne dobe), v poštev tudi švicarsko zavarovalno dobo, prebito v t.i. AHV zavarovanju (starostno in družinsko zavarovanje) oziroma IV. zavarovanju (invalidsko zavarovanje). Vendar se prišteje švicarska zavarovalna doba samo za ugotovitev pravice, medtem ko se ne šteje za višino jugoslovanske pokojnine spričo tega, ker dobi zavarovanec za švicarsko dobo ustrezno švicarsko rento.

Ko smo se o tem pozanimali na republiškem zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, so nam povedali, da bo Zvezni zavod za socialno zavarovanje v kratkem predpisal enotno prakso o tem vpraša-

nju za celotno Jugoslavijo. O tem bomo pisali tudi v naši rubriki, saj to vprašanje zadeva večino naših rojakov, ki živijo v Švici.

Koliko - za življenje doma?

V bližnji prihodnosti se nameravam vrniti v Jugoslavijo, da bi moji otroci ostali Slovenci. Zdaj, ko so še manjši, bi se ne poznalo toliko, da so živeli v tujini in se bodo lažje navadili na življenje v Sloveniji.

Zanima me, koliko denarja bi potreboval v Sloveniji za vzdrževanje štiričlanske družine. Prav tako me zanima, kako bi se dalo priti do stanovanja, do socialnega zavarovanja, kako je v pogledu državljanstva. Imam skoraj 40 let, vojaščino sem odslužil že doma. Svoje prihranke nameravam vložiti v domačo banko, z obrestmi pa vzdrževati družino.

J. K., Terelone Heights, P. Quebec, Kanada

Veseli smo vaše odločitve, posebno še glede prihodnosti vaših otrok. Morda bi jim že zdaj, pred vrnitvijo podarili za kak praznik slovensko slikanico, se pogovarjali z njimi le slovensko, da bodo kasneje lažje ujeli stik z otroki v Sloveniji. No, prepričani smo, da so ti naši nasveti skoraj odveč — gotovo ste to storili že sami.

Zdaj pa kar po vrsti k odgovorom, ki vas najbolj zanimajo:

za preživljanje štiričlanske družine bi po podatkih statističnega zavoda potrebovali kakih 2.000 novih dinarjev mesečno, kar odgovarja za družino s poprečnimi dohodki. Seveda pa bo vse odvisno od vaših želja in zahtev in tudi od gibanja cen. Življenjski stroški, tako kot v večini dežel po svetu, tudi pri nas nenehno rastejo. Morda pri nas celo nekoliko hitreje kot drugod (v zadnjih letih za okrog 15 odstotkov na leto).

Družino in sebe boste lahko zdravstveno zavarovali s plačevanjem rednega mesečnega prejema, ki zdaj znaša 57,00 din. Težje je vprašanje, kako priti do stanovanja. Najemniških stanovanj pri nas praktično ni, možen je le nakup stanovanja ali hiš. Z nakupom stanovanja pa je

tako: večina jih je prodanih že skoraj prej, preden jih začno graditi, pa četudi pridete z gotovim denarjem. Lažje je seveda priti do že rabljenega stanovanja prek oglasov v časopisih. V naših dnevnikih listih redno opazamo oglase, ko ljudje iz kakršnihkoli razlogov prodajajo stanovanja v blokkih ali zasebne hiše. Možen pa je še nakup preko realitetne pisarne, kjer imajo po navadi na izbiro več vrst stanovanjskih hiš ali stanovanj. Če želite, se lahko pozanimamo za podrobnosti.

Sprašujete tudi glede državljanstva. Če se jugoslovanskemu državljanstvu niste posebej odrekli oziroma če niste zahtevali izbrisa iz jugoslovanskega državljanstva, potem ste verjetno še državljan SFRJ. To pa boste morali ugotoviti prek jugoslovanskega predstavništva, ki je pristojno za področje, kjer živite. To je: Ambasad of the SFR of Yugoslavia, 17 Blackburn Ave., Ottawa.

Jugoslovanske banke običajno dajejo obresti od 5 do 7 odstotkov, pač glede na to, ali je vloženi denar vezan na določeno obdobje ali je »vloga v vpogled«. No, morda boste zdaj lahko sami izračunali, koliko približno bi morali vložiti, da bi se z obrestmi lahko preživljali. Seveda bo treba več deset tisoč dolarjev oziroma dinarjev. Prepričani pa smo, da ne bo tako težko najti še kak drug dodaten vir za preživljanje, saj je živeti od rente pri nas zdaj že malce neobičajno. Seveda pa je mogoče.

Rojaki v PENNSYLVANIJ, ZDA,

sporočamo vam, da Slovenski izseljenski koledar 1971 dobite tudi pri naši zastopnici:

Mrs. Anna KLUN
206 First St.

PITTSBURGH, Pa. 15215

Pri njej lahko naročite tudi mesečno revijo RODNA GRUDA in poravnate naročnine za obe publikaciji.

Rojaki v WISCONSINU, ZDA.

Rodno grudo in Slovenski izseljenski koledar lahko naročite in plačate pri naši zastopnici:

Mrs. Fanny STROY
1109 So. 60TH Street
WEST ALLIS, Wisc. 53214

Družba in družabnost

Človek si želi družbe od rojstva do smrti! So tudi izjeme, ki to pravilo potrjujejo, toda velika večina ljudi bi si težko zamislila življenje brez svojih najbližjih, prijateljev in znancev. Vprašanje je le, ali je želja po družbi prirojena ali pridobljena. Strokovnjaki, ki so se ukvarjali s tem vprašanjem, ne mislijo enako.

Azra Kristančič
dipl. psiholog

Starši dobro vedo, da se v njihovih otrocih, ki so stari tri ali štiri leta, dogajajo pomembne spremembe; začnejo se zanimati za druge osebe iz svojega okolja, zlasti za svoje vrstnike. Prav v tej dobi se začne proces vključevanja v družbo, proces socializacije, ki v kritičnih letih pubertete doseže svoj vrhunec. Nasprotja med starši in otroci, ki so v teh letih tako pogosta in značilna, so posledica čedalje večjega izenačevanja doraščajočega mladega človeka z vrstniki in osvajanja njihovih vrednot in norm. Proces socializacije pa se ne konča v puberteti. Nadaljuje se vse življenje. Seveda odrasel in zrel človek v družbi ne zadovoljuje samo svojih nagonskih potreb, ampak predvsem psihične in socialne. Gre za čustveno navezanost, uveljavljanje, priznanje, sprejemanje ali zavračanje drugih in celo za sproščanje agresije. Takšne in podobne potrebe lahko uresničimo samo v družbi. Kako navadno potolažimo prijatelja ali znanca, ki ima kakršnekoli težave ali pa je v čustveni stiski? Svetujemo mu: »Nikar se ne izoliraj! Pojdi v družbo, pa se boš razvedril in pozabil na težave!«

Res je! Družba, ki zadovoljuje mnoge psihične potrebe, blagodejno vpliva na duševno zdravje. Zaupanje svojih težav drugim in izmenjava izkušenj — pozitivnih ali negativnih — sta dve izmed oblik zdravljenja različnih vrst nevroz.

Potreba po družbi je odvisna od mnogih dejavnikov. S procesom socializacije (vključevanja v družbo) se gradi osebnost vsakega posameznika. Osebnost pa razen drugih elementov sestavljajo tudi intere-

si nagnjenj in navad, ki določajo način zadovoljevanja odnosov z drugimi in celo stopnjo družabnosti. Osebnostne značilnosti so pomemben oblikovalec odnosov z drugimi ljudmi; nekateri imajo močno razvito željo po združevanju in jim navadno rečemo, da so družabni, medtem ko drugim pravimo, da so nedružabni, da so vase zaprte osebnosti. Pri le-teh so družbeni odnosi omejeni le na ožje člane družine ali pa so še celo te vezi močno zrahljane.

Želja po družbi pa je odvisna tudi od kulturnih razmer. Kultura zahteva navade in običaje, ki določajo način in obliko medosebnih odnosov. So pa tudi področja, kjer so družabno-kulturne razmere sila skromne; ne dajejo možnosti, da bi se razvilo več oblik družabnosti. Tako je v mnogih vaseh in manjših mestih gostilna edini prostor, pa tudi priložnost, da človek ni sam. Res pa je tudi, da se ta oblika spremeni v navado, ki jo marsikdo obdrži tudi pozneje, ko se preseli v drugo kulturno okolje, kjer je mnogo drugih možnosti. Če še enkrat zapišem znano resnico, da večina ljudi težko ali sploh ne more živeti osamljena, potem ta resnica še bolj velja takrat, ko človek zapusti domače okolje. Sprejme ga tuj in neznan svet s svojimi navadami, spremljata ga domotožje in osamljenost. Kam torej, da mu bo lažje? Odgovor je preprost: v gostilno, katere vrata so odprta za vse, ki imajo denar, kjer ni treba pokazati določene pripadnosti ali spoštovati določenih pravil kot na primer v organiziranem življenju v raznih klubih. Občutki negotovosti, neprilagojenosti, osamljenosti in odvečnosti v novem družbenem okolju so psihični mehanizmi, ki botrujejo, da naši začasni ali stalni delavci v tujini najraje iščejo družabnost v gostilniškem vzdušju. Tem povsem subjektivnim psihičnim občutkom se navadno pridružijo še neurejene stanovanjske in družinske razmere. Spodbud in vzrokov za pogosto zahajanje v gostilno je torej dovolj.

Vloga, ki jo vsak delavec »igra« na delovnem mestu in v delovnih odnosih, ga sili, da išče bolj sproščene oblike družab-

nosti. Močan pritisk pravil in norm, ki veljajo v novem okolju, duši osebno svobodo in omejuje dosedanje življenjske navade. Nakopičena napetost se mora sprostiti. Pogosto zahajanje v gostilno med druge ljudi je zato tudi varnostni ventil.

Uživanje alkohola, seveda v manjših količinah in v družbi, je prav tako pogosta oblika sproščanja in odpravljanja napetosti. Zmerno uživanje alkohola v prijetni družbi, ob hrani in zanimivem pogovoru nikomur ne škoduje. Nasprotno, pogosto koristi, saj vzdušje medosebnega razumevanja, sprejemanja in pripadnosti zmanjšuje občutek osamljenosti in utesjenosti. Treba je poznati samo pravo mero! Če pa se povsem normalna potreba po družabnosti, pa čeprav v gostilniškem okolju, sprevrže v različne oblike agresivnega vedenja, potem ne gre več za iskanje družbe in družabnosti. Preglasno pogovarjanje, vpitje, nedovoljeno petje, prepiri ali celo pretepi so znaki osebne neprilagojenosti, nedoraslosti in nezrelosti. Kažejo nesposobnost posameznika, da drugače odpravi osebnostne konflikte in spravi v sklad čustveno življenje in zdrav razum. Na koncu naj omenim, da nikakor ne kaže pozabiti na okolje in navade, ki veljajo v deželi, kjer živimo: gostilne ne smemo spremeniti v prostor, kjer si lahko dovolimo vse. Sicer pa je gostilniško kramljanje in posedanje s kozarcem v roki za mnoge šele prvi klin na lestvi k popolnejši in bogatejši družabnosti. Kdor je obtičal, ugotavlja, da je za nekaj časa pregnal osamljenost in marsikatero težavo, da pa so se spet vrstile, največkrat v mnogo hujši obliki. Če uporabim jezik zdravnikov: gostilna je tableta, ki trenutno ublaži bolečino, vzrok bolezni pa ne ozdravi.

DOPISUJTE

V

RODNO GRUDO

Kako bomo praznovali

Prazniki so prijetni dnevi našega življenja, ob katerih se sprostimo in spočijemo. Seveda niso vsi enaki. Nekateri nam pomenijo mnogo več. Kakor lučke nam sijajo skozi naše spomine še daleč v prihodnja leta.

To so dnevi naših družinskih praznovanj, pa tudi nekateri veliki prazniki v letu. Mnogokje se ob teh dnevih zbere doma vsa družina, tudi tisti pridejo, ki živijo daleč po svetu. Ponekod praznujeta samo dva, mnogi pa praznujejo tudi čisto sami. Kako praznujete?

Razumljivo so ta praznovanja različna. Marsikje začno s pripravami zelo zgodaj. Izdatkov pa je toliko, da morajo poiskati še skrite rezerve, seveda če te imajo. To je morda pri večjih družinah, ki živijo razkropljene po svetu in se srečujejo le od časa do časa ob praznikih. A kakšna so ta praznovanja? Imenitna seveda. Vse je tako lepo pripravljeno in urejeno. Od praznično pogrnjene mize do izbranih jedil in novih mešanic pijač in do imenitnih novih plošč, ki se nenehno vrte na gramofonu. Vsak od družinskih članov, ki več ne živi doma, je prinesel tudi darilo. Vsak zase se je pri izbiri seveda potrudil, da bo to darilo nekaj posebnega, dragocenega, modernega, da se bo z njim izkazal doma in pred drugimi.

Po vsem tem pa bodo nekateri od tistih, ki ne praznujejo pogosto doma, vseeno imeli občutek, da je bila prav za prav to imenitno pripravljena prireditev, na kateri so se sicer dobro imeli, a vendar ni bilo vse tako, kakor so si želeli. To ni bil domači praznik, praznik družine, ki se je spet srečala po dolgem času.

Prav boste imeli.

Saj se da lepo praznovati tudi drugače. Le na srce je treba potrpati in ga vprašati za nasvet. Morda vas doma pričakuje mati, vsa sredi načrtov in zadreg, kako bi svojega sina in njegovo mlado ženo lepo sprejela, postregla in počastila za praznik. Pomagajta ji pri tem z razumevanjem in ljubeznijo, katero ji pokažite že ob objemu, ob srečanju. Morda je mati vsa sredi zadreg zaradi snahe, ki je še dobro ne pozna, z vašo mlado ženo pa je prav podobno. Vi ste tisti, ki boste premostili ta mostiček zadreg — enostavno, pristržno in preprosto tako, da boste objeli svojo Francko in z drugo roko mater in povedali: »Tako zdaj smo doma in bomo praznovali po domače, tako kakor včasih...«

Prijetno je takšno domače praznovanje, na katerem se res lahko čisto sprostijo in veš, da je enako prijetno tudi drugim: ne samo tebi, ki si prišel od daleč in si v tem svojem nekdanjem domu takorekoč samo dobrodošel gost. Prijetno naj bo tudi tistim, ki s teboj praznujejo, ki so tvoji gostitelji — pa naj je to tvoja mati, sestra ali žena ali pač kdorkoli od tvojih sorodnikov.

Če je družina manjša, se da prav lepo praznovati tudi v domači kuhinji, kjer gospodinja mizo primerno uredi in okraši morda z lepo »ikebano« s smrekovimi vejicami, storžki in rdečo svečo, ki jo prižgo za praznik.

Vseeno je, ali vas skupaj praznuje veliko ali le dva ali morda celo en sam. Z razumevanjem, dobro voljo lahko veliko storite. Mnogo več, kakor pa si mislite, da bodo vaši prazniki za vas in za tiste, ki z vami praznujejo zares prijetni in domači. Tudi nekdo, ki je za praznik sam, lahko prav prijetno praznuje, če hoče. Seveda se mora na to pripraviti. Morda je njegov dom le tesna sobica, nič zato. Tudi ta se da prav prijetno urediti za praznik. Morda zadostuje le nov veselo pester prt na mizi in v vazi okrašena smrekova vejica. A obenem se je treba za praznik tudi notranje pripraviti. Če sta v srcu zagrenjenost in zaskrbljenost, ju je treba nekam odstraniti, saj s to »navlakom« ni mogoče sproščeno praznovati. Za praznike morajo biti praznične tudi naše misli. Čeprav je včasih to težko uresničiti vendarle velja poskusiti.

Pa še beseda o darilih, ki jih boste ob praznikih dali svojim dragim. Tisti, ki živijo zunaj v »velikem svetu«, se ob takšnih prilikah prav radi (kar roko na srce) malo pobahate. Dal bom nekaj takšnega, kar tam nimajo — darilo, ki bo lepše in dražje od daril, ki jih bodo dali drugi.

Pa se dostikrat zgodi, da se prav s tem lahko opečete. To se pravi, da bo z mnogo manjšim veseljem in »velikim odmevom hvaležnosti« sprejeto vaše dragoceno darilo kot preprosto, praktično darilce, ki ki ga bo poklonil nekdo drugi.

Zato raje tudi pred nakupom daril dobro razmislite. Ko jih kupujete, ne mislite na to, kakšen vtis boste z njim naredili, temveč mislite predvsem na posamezne obdarovance in na to, kaj bi vsakemu od teh lahko bilo v posebno veselje.

Želimo vam srečno, veselo praznovanje!

Ina

Če vas presenetijo

Če vas presenetijo obisk in bi želeli svojim gostom ponuditi nekaj domačega in seveda hitro pripravljene, se odločite morda za ocvrte hrenovke ali za jabolčne ocvrtke.

Ocvrte hrenovke

Morda imate že doma v hladilniku, sicer pa skočite v bližnjo trgovino po nekaj hrenovk. Vsako polovičko hrenovke narežite na tri koščke. Te potem povaljate v moki, raztepenem jajcu in drobtiinah ter ocvrte na vroči maščobi. Ponudite tople na plitvem krožniku. Poleg postrežite s kruhki narezanimi na majhne kocke ter z gorčico. Namesto pribora dajte poleg kar zobotrebce.

K ocvrtim hrenovkam postrežite z belim vinom in s sadnimi sokovi.

Jabolčni ocvrtki

Za goste, ki imajo raje kaj sladkega, pa pripravite jabolčne ocvrtke. Dve jabolki olupite in nastrgajte. Zatem jih osladkajte ter po okusu pokapajte z nekaj kapljicami dobrega ruma ali odišavite z nastrgano limonino lupinico. Iz jajca (enega ali dveh, odvisno koliko ocvrtkov želite), mleka ali smetane in moke naredite malo bolj gosto testo kakor za palačinke. V moko vmešajte za noževico konico pecilnega praška. V testo zatem vmešajte nastrgana jabolka in vse dobro premešajte. V kozici dobro segrejte maščobo (olje, margarino ali maslo) ter vanjo vlagajte testo, ki ga zajemajte z žlico. Ocvrtke nato zložite na velik krožnik, potresite z vanilijevim sladkorjem ter še tople ponudite.

K jabolčnim ocvrtkom lahko postrežete z belim vinom (pozimi tudi kuhanim, sadnimi sokovi, ali pa tudi s čajem.

Magyarove nenavadne pokrajine

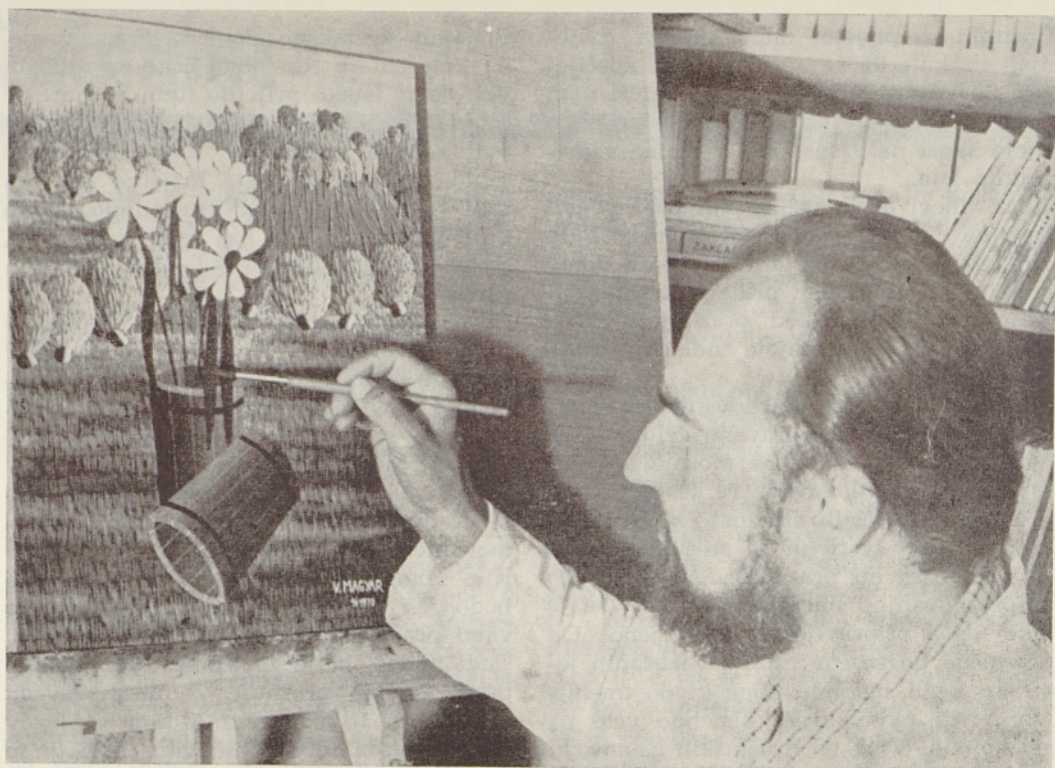
Peter Breščak

Slika na naslovni strani je delo Viktorja Magyarja, nenavadnega upodobljevalca še bolj nenavadnega, v skrivnostno mehko zelenila potopljenega sveta Dolenjske. Kam so se napotili njegovi svatje in — ali to v resnici so? So morda koledniki, ki jih je zaneslo v beli, strnjeni hod med krogi belih gričev, iz katerih se prebija kot slutnja prihodnjih pomladi zelenilo bledih, pomladnih trav. Ni nam jih pokazal v obraz in vselej jih slika tako, te svoje ljudi, vpete v začaranost krožnih poti gričev, ki kar naprej rastejo svoje življenje, kot da bi drug iz drugega pogajali, in jih ni konca. Še luna, ki se je pokazala za njimi, je videti kot grič. Med drevesa, ki so razsuta po njih, jo je vsadil za to zimsko noč svojih potovcev.

Zeleni so griči, razsuti po krajini, in zelene so poti med njimi. Tudi življenje je tako, od veka v vek udrtu med poti med njimi; in kakorkoli bi se rado izkopal iz te, v otožnih in včasih kar kurentovsko bolešno zasanjane krajine, se pred zadnjim vzponom ozre vase in se zagleda v zelenem ogledalu svoje podobe. In ne more iz sebe.

Tudi ti, slovenski izseljenec ali zdomec, še vidiš tak svet, ki je ostal za teboj. Ta svet ni povsem resničen in kot iz zelene ga sna je vzet. Tvoji otroci ga ne bodo več znali sanjati.

Toda vrnimo se k avtorju naslovne slike. Viktor Magyar je po poklicu učitelj na Čatežu pri Trebnjem. Bržkone je bilo za njegov prodor »v svet«, kot smo temu vajeni reči, odločilno njegovo srečanje z novinarjem Gerhardom Ledičem, ki je

Slikar Viktor Magyar pri delu

po poklicni dolžnosti na svojih popotovanjih po Hrvaški in Sloveniji odkrival slikarske talente; tako med preprostimi Hlebinci, kjer je iskra zavzetosti tlela s starim Generaličem še od predvojnega, pa tudi v obrobni slovenskih pokrajinah, kjer je videl tisto, česar sami nismo znali, ali pa tudi nismo hoteli.

Magyar so pritegnili v društvo hrvaških likovnih umetnikov, kar je bilo zanj odločilno: učitelj, ki je deloval osamljeno na področju, kjer se v likovni kulturi desetletja ni nič premaknilo, je začel spoznavati problematiko v delih svojih prijateljev iz društva iz sosednje republike, s katerimi je tudi razstavljal doma in v tujini; ko pa je Kostanjevica na Krki z razstavo hrvaške naivne umetnosti vzbudila zanimanje za tovrstno likovno tvornost tudi pri nas, je Magyar navezal stike s slovenskimi slikarji samorastniki in s slovenskimi kulturnimi delavci. Nenadoma so se vrata njegovega zelenega sveta odprla: tisti izobraženci, ki so iskali v njegovih delih v začetku predvsem komponente naivnega, so kaj kmalu spoznali, da gre pri Magyaru bolj za slikarja »primitivca« za človeka, ki poglobljeno ter s pretanjenim liričnim občutjem oblikuje z oljnimi podobami nekakšno izjemno pe-

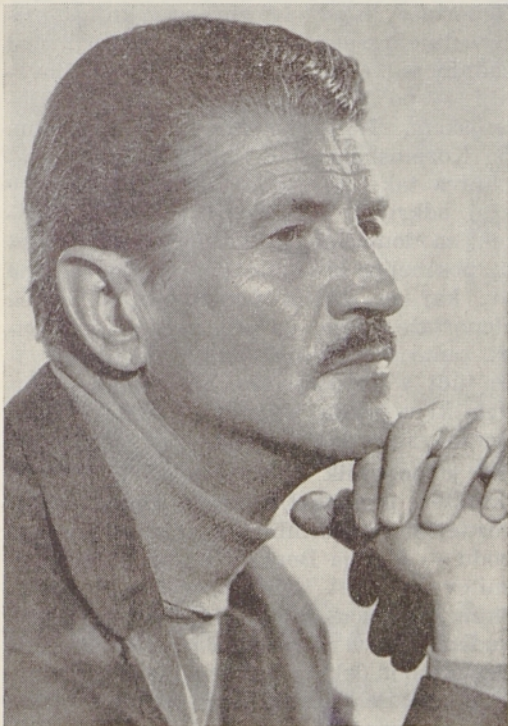
sniško zbirko o krajini in njenih ljudeh. Njegova dela so bila razstavljenaj kmalu v sosednji Italiji, v Novari, pa na razstavah jugoslovanskih naivnih slikarjev v Zagrebu, v Kostanjevici na Krki, v vili Bled, reprezentančnem razstavišču slovenske Moderne galerije; še več, prav v Trebnjem, v neposredni bližini kraja, kjer Magyar učiteljuje, so ustanovili tabor slovenskih likovnih samorastnikov, katerega pobudnik je bilo prav gotovo tudi Magyarovo delo, ki je tod nastajalo. Slika z naslovne strani je eden izmed listov pesniške zbirke o zelenem svetu Slovenije. In ni je težko prebrati. V njej odzvanja naša zemlja.

Popravek

V novembrski številki Rodne grude je v članek o pisatelju Danilu Lokarju na str. 36—37 zašla neljuba tiskarska pomota v odstavku, kjer navajamo, kdaj so izšla posamezna pisateljeva dela. Konec tega odstavka (tretja kolona str. 37) se pravilno glasi: »zatem sta leta 1968 izšli pri založbi Borec »Antologija partizanske proze«, pri Državni založbi pa novele »Bela cesta«, letos pa pri Cankarjevi založbi njegovo delo »Silvan«. Pisatelju in bralcem se opravičujemo za to res neljubo pomoto.

Uredništvo

Uspešen »upor črvov«

Pisatelj ing. Vitomil Zupan

S pisateljem Vitomilom Zupanom sva se začela pogovarjati o njegovi radijski igri »Upor črvov«, za tem pa je stekel pogovor tudi o najnovjšem scenariju in njegovih novih knjigah.

»Tudi mene je presenetil uspeh radijske igre »Upor črvov«, ki si je tako hitro utrla pot na radijske postaje Zahodne Evrope. Prva premiera te igre je bila 12. oktobra letos na hessenskem radiu (Hessischer Rundfunk — Frankfurt am Main) v nemškem jeziku. Zatem je bila ta igra na kölnski zahodnonemški radijski mreži (Westdeutscher Rundfunk — Köln), naslednja uprizoritev pa bo na Norveškem, datum pa trenutno še ni znan,« mi je povedal Zupan.

Pokazal mi je tudi pismo iz Bruslja, v katerem mu pišejo, da bo »Upor črvov« na programu belgijske radijske mreže v sezoni 1971—1972. Tudi radio Danske bo vključil v svoj spored to igro, zanjo pa so se začeli zanimati tudi v Parizu.

»Kaj je posebnost te radijske igre?«

»V razgovoru o »Uporu črvov« mi je dejal nek Nmec, da je glavni junak v tej

Pogovor s pisateljem Vitomilom Zupanom

igri Boris Dolinar tako značilna osebnost za svoj čas kot je bil v Goethejevih časih Werther. Delen odgovor je verjetno tudi v tem, da je to delo konstruktivno kritično do sedanjega razvoja v Jugoslaviji in pravično obravnava generacijski problem.«

Zupan je nadalje omenil, da je igra dobila prvo jugoslovansko nagrado na letošnjem festivalu radijskih iger v Ohridu in pripomnil: »Prepričan sem, da sem dobil nagrado, ker je ta igra poštena, odkritosrčna in konstruktivna kritika.«

»Si imel zaradi tega morda kakšne težave?«

»S tem v zvezi nisem imel nobenih nepravil in kot je videti je naš demokratičen razvoj prišel že do take stopnje, da lahko pisatelj svobodno ustvarja. Družba sama naj razsodi katero delo bo sprejela ali zavrnila. Prepričan sem, da se družbi na zdravih temeljih ni treba bati dobronamernih pisateljev, ki pišejo kritično ter objavljajo tudi neprijetne, včasih celo boleče stvari.«

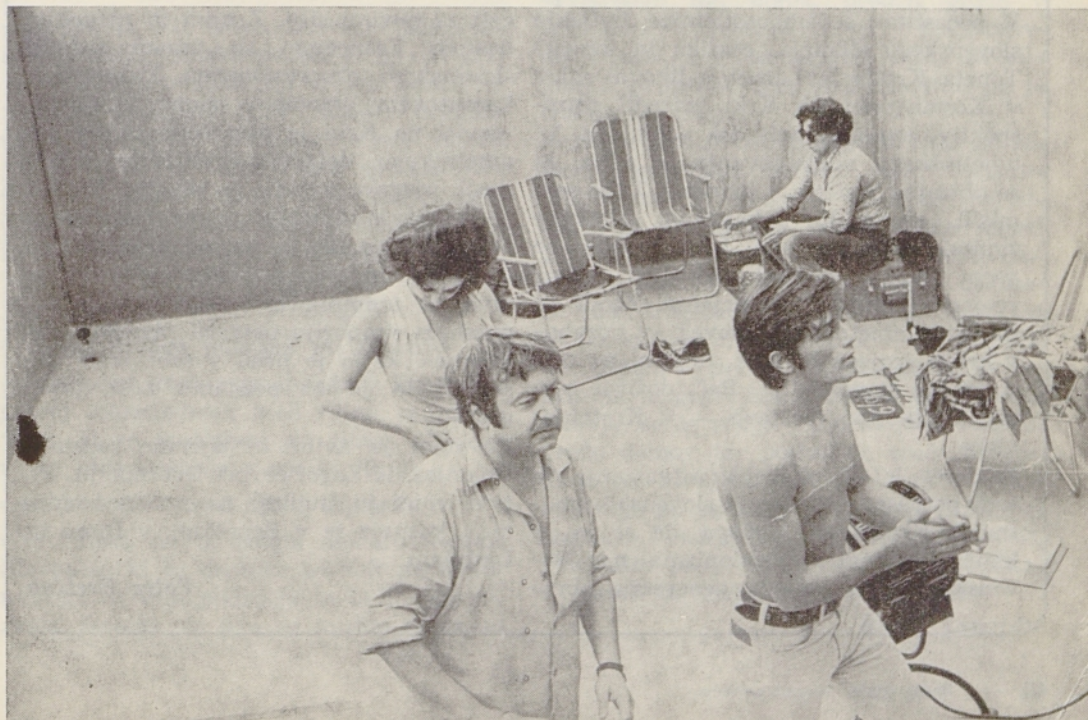
O svojem najnovjšem odrskem delu »Aleksander praznih rok«, ki bo še v letošnji sezoni na sporedu ljubljanske Drame pa ni želel kaj več govoriti, češ, bomo videli, kakšen bo odmev pri gledalcih. Prav tako je tudi samo bežno omenil, da v Ljubljanskih filmskih studijih zdaj končujejo celovečerni film »Maškarada«, ki so ga posneli po njegovem scenariju.

»Kaj pa knjige?«

»Pred nedavnim je izšla moja knjiga pravljic »Trije konji«, ki sem jo posvetil sinu Dimitriju. Ta knjiga je pravzaprav »dvojček« knjige »Potovanje v tisočera mesta«, ki je izšla že leta 1957.«

Vitomil Zupan je zdaj sredi dela na scenariju za »zelo zanimiv film«, o katerem pa še ni želel posebej govoriti. Upravni odbor Društva slovenskih filmskih delavcev pa ga je pred nedavnim imenoval za upravnika novoustanovljenega servisa »Slovenija film, servis DSFD«, ki bo skrbel v glavnem za pospeševanje filmske proizvodnje pri nas.

Režiser Boštjan Hladnik pri snemanju filma »Maškarada«

Tone Kralj: Družina (olja), 1932

Kraljevih sedemdeset let

V počastitev sedemdesetletnice življenja slovenskega slikarja, grafika in kiparja Toneta Kralja je Lamutov likovni salon v Kostanjevici na Krki priredil retrospektivo umetnikovih del. »Petdeset let umetniškega udejstvovanja je doba, ki se običajno podčrta v javnosti. Tako sem mislil,« je te dni s kančkom grenkobe zapisal umetnik, »da bom morda po vsem tem le doživel objavljen prikaz svojega celotnega ustvarjanja. Zgodi se, da pride umetnik kot človek »v pozabo« v kraju svojega bivanja, tako ni ne razstave ne monografije. Pač, doživel sem svojo jubilejno razstavo — v Kostanjevici.«

Petdeset let Kraljevega ustvarjanja je tudi petdeset let razvoja slovenske umetnosti. Kralju gre zasluga, da se je po končani zmagi impresionizma na Slovenskem začela mlada generacija obra-

čati za novimi cilji. Z njim in njegovim bratom Francetom so vezani začetki slovenskega ekspresionizma. Razstava v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki je posrečeno zajela vse umetnikovo dolgoletno služenje umetnosti, njegove vzpone in iskanja. Dodala je še več; v idiličnem okolju cistercijanskega samostana, ki ga sedaj obnavljajo in kjer je galerija na prostem — Forma viva, je umetnik na mednarodnem kiparskem simpoziju ustvaril plastiko »Življenje«, ki jo je nosil v sebi vrsto desetletij in jo že poznamo z njegovih grafik.

Po rodu je avtor te izjemne razstave Dolenjec, iz Zagorice pri Dobropolju. Po prvi vojni je študiral na praški akademiji, kasneje še v Benetkah, v Rimu in Ljubljani.

Peter Breščak

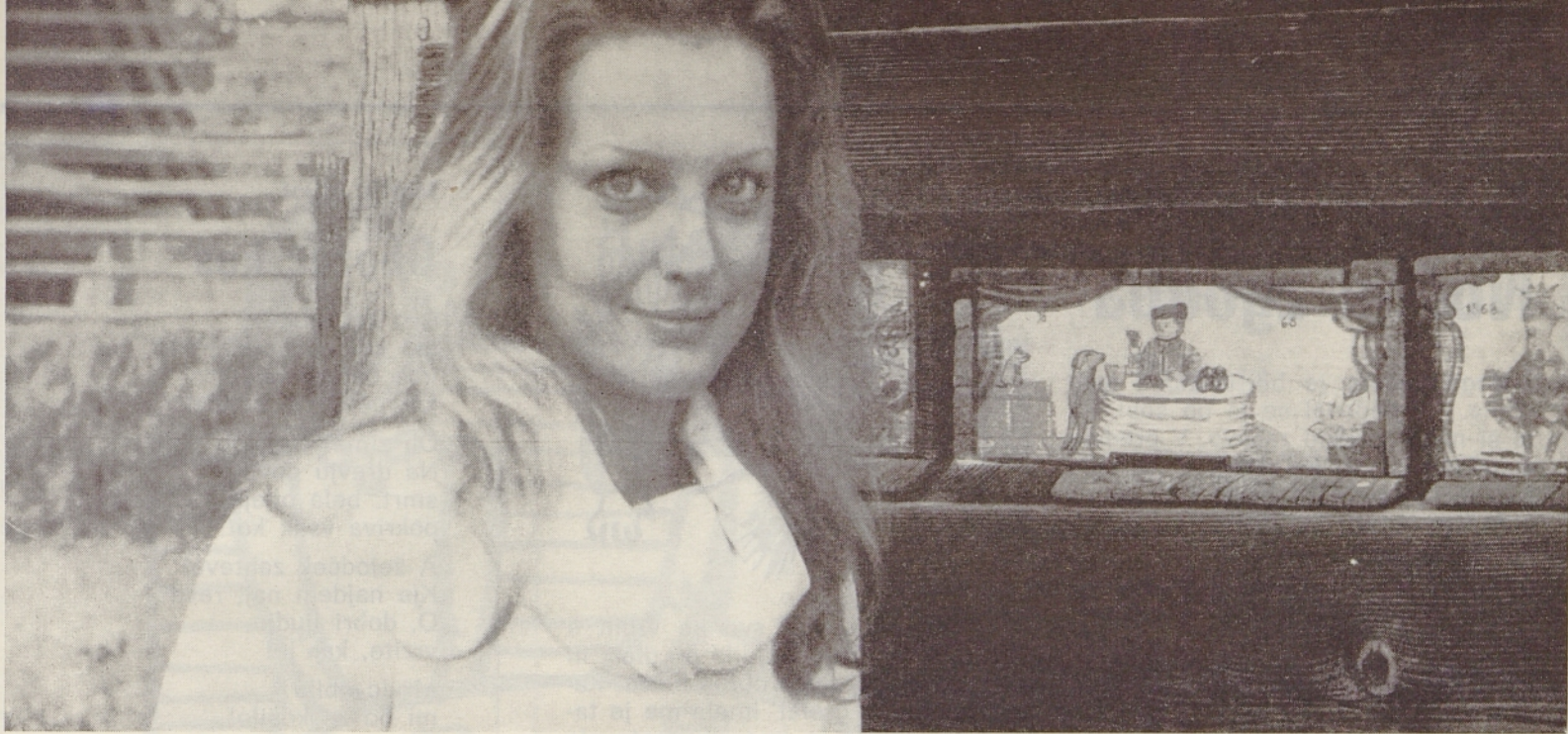
Med novimi knjigami

Požgane slovenske vasi — Založba Borec je pred nedavnim knjigo s preprostim naslovom Požgane slovenske vasi izdala. To je knjiga reportaž, ki so v letih 1968 in 1969 izhajale v Nedeljskem dnevniku in vzbudile med bralci veliko pozornost. Reportaže, ki so zdaj zbrane v knjigi, pripovedujejo o tem, kako so okupatorji med zadnjo vojno požigali vasi po vsej Sloveniji — po Krasu in Vipavskem, na Dolenjskem, Notranjskem, na Štajerskem, po Kozjanskem in Brkinih. Knjiga je zanimiva tako za zgodovinarje, ki lahko v njej odkrijejo marsikateri neznani podatek, za domačine, ki so dogodke doživljali, posebej pa še za mladino, ki pogosto ne ve, kaj so morali prestati njeni starši. Reportaže pa ne govore samo o zgodovini, samo o spominih, ampak živo zadevajo tudi v današnji čas, saj govore o ljudeh, ki v nekdanj požganih in zdaj obnovljenih vaseh danes živijo.

Šel je popotnik skozi atomski vek — Ta pesnitev predstavlja enega izmed najizrazitejših literarnih ustvarjalcev našega rodu — Mateja Bora. V knjigi je zdaj pesnitev prvokrat izšla vzporedno z angleškim prevodom, pred tem pa je bila prevedena že v srbohrvaščino, francoščino, nemščino in delno v več drugih tujih jezikih. Pesnitev Šel je popotnik skozi atomski vek je označena kot »najsodobnejši krik malega naroda zoper to, kar nas potencialno vse ogroža, zoper možnost, da se veliki uspehi današnje znanosti in tehnike s plamenom sovraštva spremenijo v katastrofo na našem planetu«. Knjigo je izdala Državna založba Slovenije v Ljubljani.

Slovenski jezik — Frane Drolc, prejšnji lektor za slovenščino na zagrebški univerzi, je sestavil učbenik slovenskega jezika za hrvaške osnovne šole, ki ga je izdala hrvaška založba »Školska knjiga«. Ta učbenik je brez dvoma odsev želja pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov, z njegovim načinom življenja in njegovo kulturo. Slovenski jezik je izmed vseh slovanskih jezikov najbližji hrvatskemu oziroma hrvatsko-srbskemu, pa vendar so ga do zdaj drugi jugoslovanski narodi vse premalo poznali. Morda bo k boljšemu poznavanju pomagal prav ta najnovejši učbenik.

Učbenik »Slovenski jezik« v začetku razloži slovenske glasove, v kasnejših lekcijah pa hrvaški učenec spoznava različne življenjske situacije, se seznanja z nekaterimi odlomki iz slovenske književnosti, na koncu knjige pa je tudi kratek slovensko-hrvatskosrbski slovar.

Špela Rozin

Foto: S. Lenardič

Špela Rozin: Kako uspeti v tujini

Filmska igralka Špela Rozin živi že osem let v tujini, največ v Rimu, doma pa je iz Ljubljane, kamor pride vsaj enkrat na leto na počitnice. Špela Rozin je kot filmska igralka cenjena v evropskih filmskih krogih in je doslej igrala približno v 32 filmih in od tega več kot polovico v Italiji. Tudi letos je prišla na obisk kot običajno, obiskali smo jo in vprašali:

»Ali tudi vas muči v tujini domotožje?«

»Pa še kako. Komaj čakam, da končam film in se odpeljem domov v Ljubljano. Že vnaprej se veselim tistega prostega časa med enim in drugim filmom, da ga lahko izkoristim za obisk v domovini. Drugače bi me to domotožje gotovo premagalo.«

Pogovarjala sva se o filmu, o življenju v tujini in našem tisku, ki ga tudi v tujini stalno prebira. Na vprašanje, kaj meni o reviji »Rodna gruda«, je dejala, da ji ugaja, ker kaže veliko skrb in ljubezen do naših ljudi po svetu. »Večkrat sem že omenila, da mi ne ugaja, ker nekateri naši časopisi objavljajo včasih čisto nepomembne filmske zvezdice samo zato, ker so »uspešne pri slačenju«. V »Rodni gru-

di« pa sem opazila, da s simpatijami piše o ljudeh, ki so v tujini nekaj dosegli, in čutiti je, da ste ponosni, če naš človek kjerkoli uspe.«

»Ali je v tujini lahko uspeti?«

»Mislim, da zelo težko. Govorim lahko samo za svoje filmsko področje. Igralci zelo težko uspejo v neki tuji deželi, predvsem morajo obvladati jezik dežele, drugače sploh ni vredno poskušati. Jezik moraš razumeti in se tudi dobro sporazumeti. Če hočeš igrati njihove ljudi, moraš prodreti v njihovo miselnost, poznati navade in še mnogo drugih podrobnosti. Poleg tega so pa še tudi mnoge druge ovire, ki jih je treba v tujini premagati.«

»Ali jih mnogo poskuša pri filmu?«

»V zadnjem času sem srečala v Rimu kar precej Jugoslovanek, med njimi tudi Slovenk, ki so poskušale pri filmu. Nekatere so tudi statirale v mojih filmih.«

»Ali je katera med njimi uspela?«

»Na žalost, ne bi mogla omeniti nobene Slovenke, ki bi dosegla karkoli pomembnejšega na tem področju in bi jo jaz poznala. Seveda pri tem ne mislim na znani

imeni, kot so Beba Lončar in Dunja Rajter, ki sta priznani filmski igralki v Evropi.«

»Kaj bi svetovali mladim dekletom?«

»Predvsem naj doma, preden gredo v svet, dobro razmislijo in naj ne bodo naivne. Uspeti je treba najprej doma in šele potem poskušati drugje. Poglavitno pa je znanje in talent.

V Rimu sem videla mnogo deklet, ne samo Jugoslovanek, marveč tudi Francozink, Nemke, Švedinje in še druge narodnosti, ki skušajo na razne načine uspeti pri filmu. Mnoge od teh deklet razni špekulanti zapletejo v svoje mreže in nekatere tudi tragično končajo. Tudi tista pot — no, saj veste, kaj mislim — ne pripelje do uspehov pri filmu. Dekleta, ki so brihtna in pravi čas spoznajo, kako je sto stvarjo, se še rešijo. Pospravijo kovčke in gredo domov ter poskušajo srečo drugje. Tiste pa, ki kljub temu trmasto vzrajajo in rinejo po zgrešeni poti, pa prej ali slej nesrečno končajo. Ni treba iskati avantur. Predvsem pa je treba ob vsaki priložnosti ceniti in spoštovati samega sebe.«

Stane Lenardič

Jana Milčinski

Nočna zgodba

Tistega večera je bil Matiček sam doma. Razgledoval se je po sobi, da bi si našel kakšno zabavo. V predalu mamine omare je zagledal okroglo škatlo, iz katere je kukal črn rep, z belo liso na koncu. Začudil se je: Čigav je ta rep?

Previdno ga je potegnil iz škatle. Za repom je privlekel na dan še črn kožušček s štirimi tacami in nazadnje še glavo s pravim šiljastim gobčkom in pravimi, živimi očmi.

Zdaj je ležala pred njim cela žival. Zadovoljno se je pretegnila, si pogladila dlake v kožuhu, si poravnala rep, potem pa je rekla:

»Zelo sem ti hvaležna, da si me rešil iz zadržljive škatle. Precej pusto je bilo čepeti v njej.«

»Povej mi, kdo si in kaj delaš v mamini omari,« je začudeno spraševal Matiček.

»Srebrna lisica sem in kolikor vem, ena najimenitnejših živali na svetu.« Matiček jo je premeril od glave do belega čopa na črnem repu. S sploščenim životom in oguljeno dlako srebrna lisica ni bila videti kdo ve kako imenitna. Toda Matiček je vljuden fant; zato ji ni ugovarjal. Vseeno pa je hotel vedeti, zakaj so jo zaprli v črno škatlo v mamini omari. Ali je bila poredna?

Srebrna lisica je svetlo pogledala: »Jaz — pa poredna? Kolikor vem, sem ena najbolj pridnih srebrnih lisic na svetu. Vsaj tvoja babica je rekla

tako. Vsakokrat, ko sva se vrnila s sprehoda, me je pogladila po dlaki in rekla: 'Moja pridna srebrna lisica! Kako lepo me je grela!' Imela me je tako rada, da me je zmerom pestovala ali pa me je položila čez rame, da sem se tiščala njenih lic in jo ščegetala po vratu. Zdaj pa je vsega lepega konec. Odkar ni babice, se živa duša ne zmeni zame. Nihče me ne poboža, nihče me ne mara.«

Matička so njene besede ganile. »Nič ne bodi žalostna,« jo je tolažil, »jaz te imam rad in, če hočeš se bova včasih skupaj igrala.«

Srebrna lisica je proseče zavzdihnila: »Rajši bi za zmerom ostala pri tebi. Vsako jutro bi šla s tabo v šolo, popoldne pa bi se skupaj učila. Obljubim ti, da bom zelo pridna.«

Matiček je odkimal. Če bi šla z njim v šolo — kaj bi rekla učiteljica? In če bi se skupaj učila — le česa se bo Matiček naučil?

Srebrna lisica ga je milo pogledala. »Potem pa mi vsaj dovoli, da bom smela ležati v tvoji postelji.«

To ji je Matiček rad dovolil. In tako se je srebrna lisica iz temne, tesne škatle preselila v svetlo Matičkovo posteljo. Zadovoljno se je stisnila k Matičku in pomislila:

'Če sem ga prelisčila za nocoj, ga bom tudi za jutri. Kar zdi se mi, da bova za zmerom ostala skupaj!'

Matiček pa se je z licem naslonil na mehko lisičino dlako in pomislil:

»Prav za prav je srebrna lisica res imenitna žival. Kar želim si, da bi za zmerom ostala skupaj.«

In tako sta oba zadovoljno zaspala.

Marija Mijot

Ubožec kos

Črn kot zlodek,
lep kot gospodek,
ima tak kljunček,
kot poleti je sonček.

Oh zima! Gola je veja!
Na drevju povsod
smrt, bela odeja
pokriva vsak kot!

A želoček zahteva!
Kje najdem naj, reva?
O, dobri ljudje,
vrzite, kar je!

Mrvic obilo
mi bo za kosilo!
Saj za plačilo
bom žvižgal poleti
vsem na tem sveti!

PREBIJALI SMO SE SKOZI METEŽ

Doma sem iz majhne vasice z imenom Barka. Hodim v tretji razred osnovne šole Misliče. Do šole je pol ure hoda. Vozim se z avtobusom, včasih pa moram tudi peš. Najbolj mi je v spominu dogodek iz prejšnjega leta. Zaradi snega avtobus ni vozil. V šolo smo še nekako prišli, pot nazaj pa je bila zelo težka, saj je medtem zapadlo še več snega. Jokajoč smo se prebijali skozi zamete. Ko smo zagledali mojega očeta, smo bili zelo veseli. Prišel nam je naproti. Ko sem se čez nekaj časa znašla na peči, sem bila srečna, da imam topel dom.

Boženka Felicijan
Vremski Britof

Vera Albreht

UGANKA

Hišo z vratci je zapahnil,
da bi v zimi se oddahnil.
Ko pa prišla bo pomlad —
kje bo našel ključ od vrat?
(Polž)

France Bevk

Počasi

Jutri bo zarana
vstala tetka Mana.
In ob sedmi uri
bo odprla duri.
Ura osem bila,
peč bo zakurila.
Ko bo že deveta,
pricaplja še Meta.
Ko deset bo štela,
kava bo zavrela.
Bo enajst odbila,
kavico nalila.
Ko dvanajst udari,
bosta tetki stari
kavo posrebali,
se sladko držali.

Zdravko Omerza:

Zimska zgodba

Moj dedek je bil doma na Kočevskem. Rad je igral na citre. Ko je bil pa še mlajši, je večkrat igral bas.

Kadar je bil dobre volje, mi je pripovedoval pravljice in razne zgodbe, katerih se še danes rad spominjam. Najbolj mi je ostalo v spominu njegovo doživetje z volkom.

Bilo je pozimi. Polje in gozd je prekrivala debela snežna odeja. Noč je bila zelo mrzla. Dedek in njegov brat sta hodila po snegu. Vračala sta se z neke gostije, kjer sta igrala do pozne noči. Pot jima je razsvetljevala luna. Brat je nosil po pazduho klarinet, spravljen v škatli; dedek pa svoj bas, dobro ovit v platneni vreči.

Nenadoma sta se ustavila kot na povelje. Je zavijal volk? Napeto sta prisluhnila. In spet je napolnilo tiho zimsko noč grozeče zavijanje volka.

Dedek in njegovega brata je spreletaval srh od strahu, kajti tuljenje se jima je bližalo. Kmalu sta zagledala volka na griču nedaleč od svoje poti. Pospešila sta korak. Volk jima je sledil.

»Teciva, teciva!« je zaklical dedkov brat. »To naju ne bo rešilo,« mu je odvrnil dedek. »Ne bi mogla teči tako hitro, da bi mu ušla.«

»Zleziva na drevo,« je predlagal brat. »Lahko bi vrgla na volka klarinet ali ga udarila po glavi in ga prestrašila, da bi se umaknil.«

»Ne, ne,« je rekel dedek. »Nočem razbiti svojega basa.«

Volk se jima je prihuljeno približeval. Oči so se mu iskriale. Bil je zadnji čas, da nekaj storita. Brat je v obrambo dvignil škatlo s klarinetom, dedek pa je potegnil iz vreče bas in lok. Pritisnil je bas k svoji nogi in krepko potegnil z lokom po strunah in v nočno tišino je zadonel močan glas basa.

Volk je trznil in se nenadoma ustavil, se obrnil in zbežal v noč.

Nena Mlinar

O ŽVIŽGANJU

Nekega dne je mama stresla na mizo velik kup sladkih rozin, poklicala nas otroke in rekla:

»Potico bomo pekli. Preglejte rozine in jim odtrgajte peclje, da bo potica lepa in dobra!«

Brž smo se lotili dela. Trgali smo rozinam peclje in jih očiščene dajali na kupček. Zraven pa smo rozine tudi tako pridno hrustali, da smo še govoriti pozabili. Mama je postala na to tišino pozorna. Pritekla je na prag, nas pogledala in videla zadovoljne obraze in usta, ki so mlela, mlela.

»Oho!« je rekla, »tako pa že ne bomo imeli potice. Le kaj ste tako tiho! Žvižgajte, dokler ne bodo rozine očiščene!«

Potem smo žvižgali, da je šlo skozi ušesa. Ampak mama nas je razumela. Ko smo delo opravili, je dala vsakemu ščepec sladkih, zlatih, očiščenih rozin.

Rad se potikam po tujih deželah in nekako imam srečo, da se mi to še precejkrat primeri. Pri tem se vestno držim nekaterih receptov, ki jih vsakomur toplo priporočam.

1. Če prideš v tujo deželo, se družiš čimmanj s Slovenci. Saj jih je zadosti doma; včasih še celo preveč. Od njih boš izvedel le del tega, kar bi rad. Seveda to ne drži vedno in povsod: včasih izveš od rojaka v pol ure več, kot bi sicer s težavo nabral skupaj v celem tednu. Toda v glavnem moj recept velja.

2. Preden greš v neznane kraje, se iz učenih knjig nauči čimveč o njih. Nariši skico najvažnejših ulic, kolo-

Marjan Kozina

Kako je treba potovati

dvorov, znamenitosti in sploh vsega, kar bi si rad ogledal, in se vse to nauči na pamet. Ne bo ti žal; prihraniš si časa in denarja in se bolje počutiš, če neznano mesto že »poznaš«.

3. Ne sramuj se govoriti v tujem jeziku, čeprav ga morda samo za silo ločiš. Nič ne de: plavaj in ne utoni. V tvojih mukah naj te tolaži to, da trpi tvoj sobesednik prav toliko kot ti. Po končanem pogovoru si boš utrl potno čelo z zavestjo, da si prilezel spet za milimeter naprej. Nekaj si le pridobil in, kakor pravi narodni pregovor, kamen do kamna pogača.

4. Ob vsaki priliki zapleti domačina v razgovor. Če ne zlepa, pa z zvižaco. Angleža vprašaj, kakšni so nogometni rezultati; Francoza, kakšna bo vinska letina; Norvežana, kdaj je zadnjič sijalo sonce; Čeha, ali se je res pivo podražilo; Nemca, kakšni so najnovejši podatki o bančnih vlogah itd. Če si v gostilni, ne bulji neumno v svojo čašo, temveč se bolj ali manj nasilno vtakni v pogovor. Če se voziš z vlakom, ne zijaj venomer skozi okno, raje poslušaj, kaj ljudje govorijo. Doma sem kar siten, če moram poslušati pomenke o gospodinjstvu, stereotipno zabavljanje čez ljudsko oblast, zabavljanje čez cene in standard in trolejbus. Na tujih tleh so pa takšni ušesu mojemu vino.

5. Po cestah ne hodi kakor teliček na gmajni ali kakor divjaš po ljubljanskih avenijah. Hodi lepo počasi, študiraj napise na trgovinah, lokalih, kavarnah in drugih javnih hišah. Preberi vestno vsako reklamo in naj te ne bo sram preštudirati plakata, ki ga domačin še povoha ne. Vse to so zakladnice novih besed in pojmov; čez leto in dan pride vse prav, kakor je rekel tisti, ki je na cesti pobral odlomljeno žensko peto.

6. Povsod, kamor prideš, si kupi tamkajšnje Delo ali TT. Zakaj če si v Parizu, moraš vedeti, ali je vladna kriza; če si v Angliji, moraš vedeti za najnovejše roparske umore.

7. Če nimaš drugega dela in se ne moreš slučajno zabaviti z enim izmed dosedanjih receptov, če ne moreš ne brati, ne pisati, ne govoriti, si v tujem jeziku v mislih sestavi nagovor na gospoda župana, ali pa v mislih razloči nekemu (ki ga ni), kako se kuha turška kava, ali pa se v duhu skregaj z neko nevidno žensko, ki ti je napačno opisala pot do najbližje oštarije. (Čudno je, da ženske vedno vse vedo, le te prevažne reči pa ponavadi ne.)

Če se boš vestno držal vseh navedenih receptov, pa še kakšnih dvajset, ki jih zaradi pomanjkanja prostora nisem utegnil obravnavati, se boš nemara v desetih ali dvajsetih letih naučil tujega jezika toliko, da ga boš za silo razumel in govoril.

Zakaj potujejo ljudje okoli sveta

Razlogi so različni: prvi je hotel priti Kolumb, kmalu bo petsto let tega. Pa mu ni uspelo; mislil je sicer, da je prišel, toda v resnici je prišel samo v Ameriko, to ni niti pol pota (pa še tega ni nikoli zvedel). Za njim se je tega posla lotil Magellan. Čeprav smo se učili v šoli, da je prvi objadral zemljo, se to v resnici ni posrečilo njemu, temveč njegovim pomorščakom. Bajje je šel na pot zato, ker se je v neki družbi stavil, da bo obplul zem-

ljo in s tem dokazal, da je okrogla. Za njim je še nekaj ljudi obkrožilo zemljo, pa menda samo iz radovednosti, saj so se tedaj celo že v šolah učili, da je zemlja okrogla. Neki Anglež, Fileas Fogg je prišel okoli in okoli v osemdesetih dneh, ta spet zaradi stave. Jaz sem se za isto pot odločil tako rekoč slučajno. Sicer sem povedal nekemu prijatelju, da me je na to misel spravil moj avto, Martin Spak po imenu (kakor je ime Jurčičevemu »desetemu bratu«). Pa je dal prijatelj to reč v časopise in od tedaj sem jih veliko preslišal: češ da avtomobili ne znajo govoriti in da je to mistika, ki je prepovedana in da me bodo naznanili ljudski oblasti, ki me bo verjetno zaprla. Ker ne bi bil rad zaprt, preklicujem vse, kar sem govoril o Martinu in bom raje povedal po pravici.

Sedeli smo v prijazni gostilni. Z menoj so bili sami preizkušeni morski gadje, ki se o Afriki, Indiji, Ameriki pogovarjajo tako kakor ti in jaz o Kopru in Ljubljani in Gorici. Jaz sem bil slabe volje in hud na morje in na barke. Malo pred tem sem bil name-raval z ladjo »Splošne plovbe« potovati okrog Italije in Grčije, pa mi je šlo potovanje po vodi. In to celo dvakrat. Prvič je tista ladja zameštrala datume in so odločili, da gre v druga pristanišča in ne v tista, kamor sem hotel jaz. Torej je šlo potovanje po vodi, oziroma po morju, v zame napačno smer in ob nepravem času. Take so pač ladje: ni jim mar, kam gredo, in tudi glede voznega reda so nezanesljive kot ženske. Drugič pa mi je ušlo potovanje tudi v potokih potu, ki sem ga pretočil ob hudi gripi, torej je šlo tudi po vodi.

»Nikar se ne drži kisle,« me je tolažil kapitan, ki mu je Džakarta tako domača kakor meni Piran, in New York kot meni Ljubljana. »V Italijo in Grčijo lahko pride vsak začetnik, čeprav lepo udobno z avtobusom »Sektanta« (ali kako je že ime tisti potovalni agenciji). Za takle kratek sprehod res ni treba razburjati ene izmed naših lepih, velikih ladij, ki so za kaj boljšega na svetu. Pojdi vsaj v Egipt, tam rastejo piramide, ali pa na Bližnji vzhod, v Carigrad, Damask, to je čisto nekaj drugega!«

»Ne grem!« sem se uprl. »V Egiptu sem že bil, na piramide sem tudi že lezel, ki pa, mimogrede povedano, ne

Bela cerkev na Dolenjskem

Foto: Janez Klemenčič

rastejo več, ker so že odrasle. V Carigrad me ne spraviš, tam so Turki, in teh se bojim, odkar so se pred tristo leti tako nedostojno obnašali v naših krajih.«

»Prav imaš,« se je vmešal v pogovor drugi strokovnjak, ki se kot inženir potepa po svetovnih morjih, kadar ni slučajno na dopustu. »Bi ti že bolj svetoval Daljni vzhod. Da vidiš Bombay, Colombo, Džakarto! To ti je nekaj!«

Že sem bil ves v ognju in kar s prvo barko sem jo nameraval ucvreti na Cejlon. Pa je bil kapitan drugega mnenja:

»Ne rečem, da so to prav čedni kraji, vsekakor prav zabavni. Toda če si tam, zakaj ne bi skočil še na Japonsko? Saj ni daleč, samo kakih 4000 milj. Potem bi imel res nekaj od potovanja, zakaj Japonska je še vse kaj drugega kot Cejlon. Zmaji, praznik cvetočih češenj, gejša, imeniten vulkan, kamor skačejo zaljubljeni parčki, in še drugih mikavnosti nič koliko.«

V meni je dozorel sklep: na Japonsko grem, pa če se svet podre! Videti hočem žive gejša in zmaje, kaj bi z naslikanimi! Tu se je spet oglasil inženir: »Toda če si že na Japonskem — to je na globusu prav tam nasproti — nima smisla, da bi se cijazil še enkrat po isti poti nazaj. Pojdi lepo kar v isti smeri naprej, pa boš mimogrede videl še Ameriko, Panamo, New York, Gibraltar in boš okoli sveta spet nazaj v

Kopru, kot bi mignil. Skoraj še vedel ne boš, da si šel z doma.«

To mi je bilo popolnoma jasno; če že grem na pot, potem kar okoli sveta. Ruski in ameriški kozmonavti opravijo to pot v poldrugi uri, torej svet res ne more biti posebno velik.

Koj drugi dan sem stopil v »Splošno« povedat, da hočem z njihovo ladjo okoli sveta. Bili so z menoj prav prijazni in so rekli, da je to zelo pametna misel. Da gre okoli sveta (poleg drugih) v zame pravem času njihova imenitna ladja, ki ima deset tisoč — zdaj pa res ne vem ali kilogramov ali hektolitrov — in da ji je ime »Trbovlje«.

»Aha,« sem rekel, »gotovo jo kurijo s trboveljskim premogom, odtod ime.«

»Nikakor ne,« so me poučili, »Trbovlje' pije samo nafto in olje, premoga tam ni najti za žegen. Tako je pač ladji ime. Saj imamo npr. tudi »Ljubljano«, pa je ne napajamo s »šiško«, temveč prav tako z nafto.«

Sicer se mi »Trbovlje« ne zdi posrečeno ime za ladjo, ki žre nafto; jaz bi jo prekrstil recimo v »Lendavo«, kjer res delajo nafto. No, pa naj bo zastran mene »Trbovlje«, ne bom ugovarjal.

Še sem vprašal, kako je ime kapitanu. Rekli so mi, da se piše Podgornik. Tudi to ime se mi ne zdi primerno za kapitana, ki ima opraviti z morjem, ne pa z gorami. Boljše ime bi bilo na primer »Nadmornik« ali »Nadvodnik«. Kadar vidim kapitana, mu bom predlagal, naj se prekrsti.

Jože Lom

Moj prvi plašč

Mislili so, da sem znorel, ko sem položil plašč na plamene. Oguljeno blago je zacvrčalo in nekoliko zadušilo ogenj, a kmalu je zažarelo in njegove iskre so se začele dvigati iz plamenov. Zavpil sem. Obrnil sem se proti njim, nekaj trenutkov zrl v ogenj in zbežal sem v noč.

Ne, ni bila norost, ki me je pripravila do tega in tudi vzhičenje ne. Hotel sem le razpršiti njegove iskre, kakor bi rad razpršil dobroto nje, ki mi ga je podarila. S svojo prvo plačo bi si bila lahko kupila mnogo stvari zase. A čutila je, da sem dovolj velik za plašč in tisti večer, ko sem se vrnil s sestanka, je visel na nadpražniku v mojo sobo: temnorjav, dolg in tako debel, da se je njegov pliš svetlikal celo v medlo razsvetljenem hodniku. In medtem, ko ga je ona obesila tjakaj, sem jaz na sestanku dvigal roko za njeno izločitev. Voditelji so odločili in volitve so se soglasno obrnile proti njej. (Zarjovel bi tako na glas, da bi odmevalo od pečin, kakor je moral odmevati takrat, ko je človek bil prvič posiljen.)

Čez nekaj tednov sem ga začel nositi in grel me je mnogo let. Sprva sem ga oblačil samo ob nedeljah, potem sem ga nosil tudi v šolo in čez leta, ko mi je postal premajhen in je bil že ves oguljen, sem ga daljal nase le ob posebnih priložnostih. Nisem se mogel pripraviti do tega, da bi ga komu dal, niti ga nisem mogel samo gledati v svoji omari. Ko mislim zdaj nanjo, mislim tudi na mehki pliš in na plamene. Njo vidim posebno v **Aki**-ju: imela je vlogo kurirja, ki je padel v akciji in njeni dolgi kodri so ji med igro ves čas uhajali izpod male čepice. Potem vidim ogenj. Moj prvi plašč žari v njem in iz plamenov se dvigajo njegove iskre; veter jih raznaša, potem ugašajo in lahko padajo na množico.

— Škoda, da nimava časa. Še veliko bi ti lahko povedala.

**-ZAKAJ PA IZPREMINJAMO SMER?
-NEKDO JE ZAVPIL: NA KUBO!**

— Prav ti je, kolikokrat sem ti že rekla, da zate ni konj brez ročajev.

— Čestitam, gospa! Svojemu možu lahko sporočite veselo novico, da bo še letos zibal.
— Ne vem, če bo razumel. Sploh je postal čudaški, saj ga že tri leta ni iz Nemčije.

Rojaki, ki potujete v Jugoslavijo in Evropo,
zaupajte se nam!

TRANSTURIST

vam nudi vse vrste turističnih uslug — prevoze in izlete z lastnimi najmodernejšimi avtobusi, hotelske rezervacije v lastnih in tujih hotelih, vse vrste vozovnic, karte za prireditve, lov in ribolov in druge.

CENTRALA: LJUBLJANA, Subičeva ulica 1, telefon 20 136, telex YU ALPEX 34528

POSLOVALNICE: Ljubljana, Bled, Bohinj, Radovljica, Škofja Loka, Domžale, Piran.

Podrobnejše informacije v ZDA pri

KOLLANDER WORLD TRAVEL, INC. 6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103, USA

Zahtevajte prospekte!

VSEM ROJAKOM IN BRALCEM RODNE GRUDE V ZAMEJSTVU

želi **nama**

SREČNO IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA POLNO NOVO LETO 1971

VELEBLAGOVNICA »NAMA« LJUBLJANA
s poslovalnicami:

- TRGOVSKA HIŠA, Tomšičeva ul. 2
- TROMOSTOVJE, Wolfova ul. 1
- KONFEKCIJA ELITA, Čopova ul. 5
- BLAGOVNICA, Škofja Loka
- BLAGOVNICA, Kočevje

Hotel Slavija Maribor

Moderno opremljen hotel, vse sobe s telefoni, restavracija, konferenčne sobe, TOTI-BAR, slaščičarna, na zastekljeni terasi vsak dan glasba s plesom.

Srečno in uspehov polno novo leto 1971
vam želi in se priporoča

Hotel

„Slovan“

Vransko

Cenjenim rojakom priporočamo

INEX RENT A CAR

Ljubljana, Titova 48, tel. 313-366, 322-581

Poslovalnice v Beogradu, Zagrebu, Karlovcu, Mariboru, Sarajevu, Mostarju, Bosanskem Brodu, Dubrovniku, Splitu, Zadru, Novem Sadu in na Reki.

Koteks-Tobus

Telefon: h. c. 323 241
gen. direktor: 311 353
Brzjav: KOTO Ljubljana
Teleprinter: 31-298
Poštni predal 415

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH FIRM

Obiščite našo trgovino visoke mode »BOUTIQUE«, Miklošičeva c. 5

Predmet poslovanja podjetja je trgovanje na debelo.

Surove in predelane kože, vse vrste usnja, obutve, usnjena galanterija in konfekcija, umetno usnje, ščetine, dlake, volna, gumirana žima, krzna, kožni in usnjeni odpadki, industrijske maščobe, strojila in pomožna sredstva za usnjarsko in čevljarstvo industrijo.

TOVARNA REZALNEGA ORODJA
PREVALJE — SLOVENIJA — JUGOSLAVIJA

Izdekl:

orodja za obdelavo kovin:

- rezkarji, povrtala, grezila

orodja za obdelavo lesa:

- svedri in rezkarji — HSS, HM, utorni, brazdni in spahovalni rezkarji, garniture za ladijski pod, opaž, parket, rolete HSS, HM, rezkalne garniture za stavbno pohišstvo HSS, HM, razne glave za brazdanje in skobljenje HSS, HM, vse vrste nožev HSS, HM, krožne žage in segmentni drobilci HM,
- pile, rašplje.

Priporočamo se in želimo vsem rojakom po svetu — Srečno 1971!

GEOLOŠKI ZAVOD LJUBLJANA, DIMIČEVA ULICA 16

GEOLOŠKA, HIDROGEOLOŠKA IN GEOFIZIKALNA RAZISKOVANJA —VRTANJE — RUDARSKA IN INŽENIRSKO-GEOLOŠKA DELA — KONSOLIDACIJA TAL — KONSTRUKCIJE VRTALNIH STROJEV

Hotel **UNION** Ljubljana

vam v novem letu 1971 želi mnogo zdravja in uspehov ter se še vnaprej priporoča za cenjeni obisk!

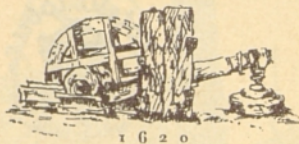
Združeno podjetje
slovenske železarne
S. O. P. O.

Železarna RAVNE

Tovarna plemenitih jekel
Ravne na Koroškem

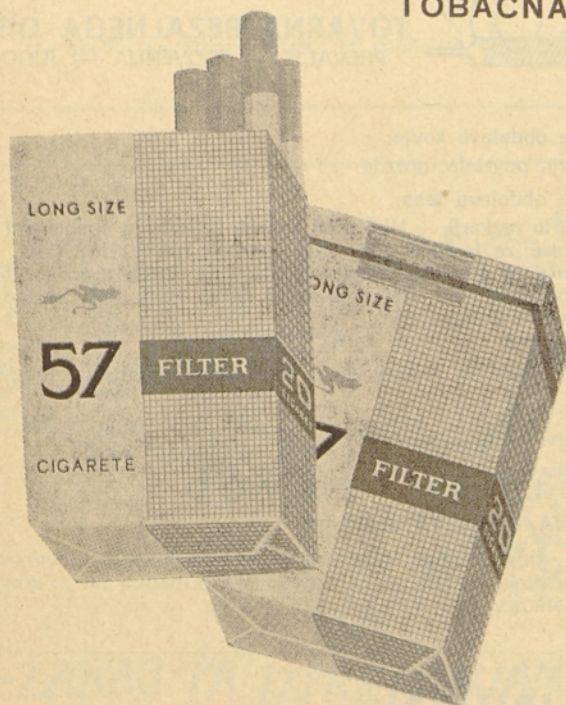
Izdelujemo:

- lita
- kovana in
- valjana jekla

350 let koroškega fužinarstva — 350 let tradicije v izdelavi
žlahtnih jekel!

TOBAČNA

LJUBLJANA

GRADBENO PODJETJE

TEHNIKA

LJUBLJANA

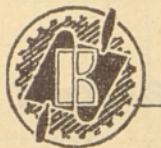
GRADI VSE VRSTE INŽENIRSKIH OBJEKTOV,
KAKOR TUDI NAJSODOBNEJŠE STANO-
VANJSKE, INDUSTRIJSKE IN TURISTIČNE
OBJEKTE; PO ŽELJI PODJETJE SPREJEMA
GRADNJO OBJEKTOV PO »INŽENIRING«
SISTEMU.

MODERNI OBRATI:

- BETONSKI V STOŽICAH, Z AVTOMATIZIRANO BETONARNO NE
KRIJE LE LASTNIH POTREB, TEMVEČ PRODAJA PRIPRAVLJENE
BETONE TUDI DRUGIM POTROŠNIKOM,
- ŽELEZOKRIVSKI IN OPAŽARSKI V KAJUHOVI ULICI, IZVRŠUJE-
TA USLUGE TUDI TUJIM NAROČNIKOM.

PODJETJE IMA SVOJ LASTNI PROJEKTIVNI BIRO.

SODOBNA TEHNOLOGIJA, DOVRŠENA PRIPRAVA IN VISOKA STRO-
KOVNOST SO RAZLOGI, ZARADI KATERIH DOSEGA PODJETJE
VELIKE USPEHE DOMA IN V TUJINI.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

Konstruktor

MARIBOR — SERNČEVA UL. 8

izvaja doma in v tujini vse vrste gradbenih del

gradimo za trg in prevzemamo inženiring

v sklopu podjetja so še kovinski obrati, mizarski obrat, obrat
betonskih elementov in projektivno-tehnološki biro.

HOTEL LEV

LJUBLJANA

Vošnjakova 1

telefon 310 555

telex 31-350

VABI ROJAKE NA OBISK IN SE PRIPOROČA

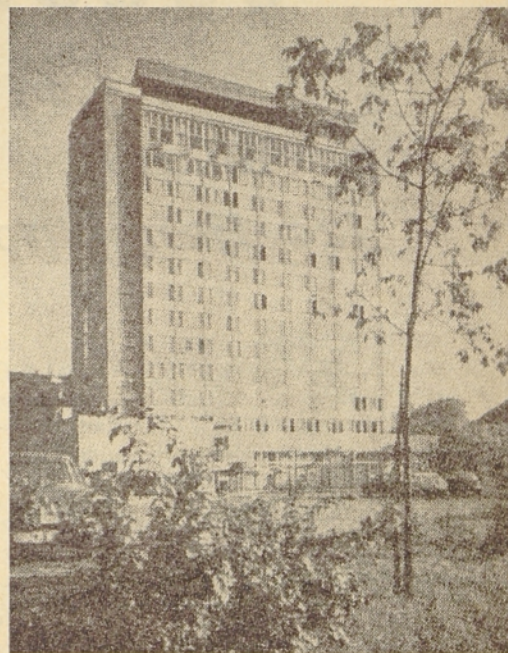
Moderno opremljene sobe in apartmaji

Velika izbira kulinaričnih specialitet

Nočni bar s plesno glasbo in programom

Prijeten vrt in restavracijska terasa

Parkirni prostori in garaže

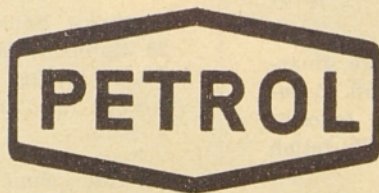

GOSTOLJUBNO VAS BOMO POSTREGLI

HOTEL LEV

PETROL

PETROL

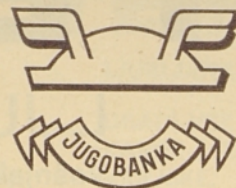
Vsi, ki potrebujete proizvode naftnih
derivatov, obračajte se na naše podjetje.

Postreženi boste hitro, solidno in pravočasno.

PETROL

PETROL

JUGOBANKA

Jugoslovani, izseljenci po svetu!

Izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi JUGOSLOVANSKA BANKA ZA ZUNANJO TRGOVINO s svojimi enajstimi poslovnimi enotami v vseh republiških in poslovnih središčih Jugoslavije, z devetimi predstavništvi v inozemstvu ter z omrežjem korespondentskih odnosov z več kot tisoč inozemskimi bankami.

Ce svoja devizna sredstva, namenjena za pomoč družini ali za kaj drugega, pošljete prek Jugobanke, bodo le-ta na najhitrejši in najbolj gotov način izplačana koristniku.

Ob povratku v domovino se za vse deviznodenarne posle kot odkup in prodajo denarja, travelers in drugih bančnih čekov ter kreditnih pisem obrnite na katerokoli poslovno enoto Jugobanke, na tisto, ki vam je krajevno najbližje in vaša zahteva bo hitro in kvalitetno izpolnjena.

Ce želite svoje prihranke ekonomično hraniti, odprite devizni račun pri eni od bančnih poslovnih enot, ki daje naslednje obresti:

- 4 % v devizah in 2 % v dinarjih na vloženo glavnico.
- 6 % v devizah in 1 % v dinarjih za glavnico, vezano dlje od 13 mesecev,
- 6 % v devizah in 1,5 % v dinarjih za glavnico, vezano več kot 24 mesecev.

Vloge so tajne in nedotakljive, zanje jamči Federacija. Devizni račun lahko odpro jugoslovanski izseljenci ne glede na to, kakšno državljanstvo imajo.

Na podlagi svojih deviznih prihrankov, lahko dobite dinarske kredite za nakup stanovanj pod ugodnimi pogoji. Z denarjem vašega deviznega računa lahko plačujete v Jugoslaviji in inozemstvu tako, da obvestite banko o vaših željah ali da pridete osebno.

**Izkoristite bančne usluge,
ki vam jih nudi Jugoslovanska banka za zunanjo
trgovino s svojimi poslovnimi enotami
v Jugoslaviji in inozemstvu**

Ce imate redne obveznosti za plačevanje (vračanje posojila, zavarovanje, alimentacije itd.) izvolite dati nalog Jugobanki in ona bo za vas opravila izplačila z vašega deviznega računa redno v danih rokih.

Za vse potrebne informacije se obrnite na eno od poslovnih enot Jugobanke ali na njena predstavništva v tujini.

Centrala je v Beogradu, Ul. 7. Jula br. 19 do 21.

Podružnica v Beogradu, Maršala Tita 11.

Podružnica v Zagrebu, Jurišićeva 22.

Podružnice so v Ljubljani, Titova cesta 32, kakor tudi v Sarajevu, v Skopju, v Novem Sadu, na Reki, v Splitu, v Titogradu in Kosovski Mitrovici.

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office, 500 Fifth Avenue, Room No 2123, New York. N. Y. 10036, Phone BRYANT 9-4251-2, Mr. Petar Ilić.

Mr. Branko Dragović, 19, Rue de la Tremoille, Paris 8-e Phone 256-11-19.

Yugoslav bank for Foreign Trade, Representative Office, 4th Fl., Winchester House, 77 London Wall, London E. C. 2 Phone 01 588-7860, Mr. R. Aćimović.

Zastupitelstvi Jugobanky, Havanska 8/III, Praha 7 Phone 376-618 Mr. D. Četković.

Mr. Ismet Kukić, Trade Promption Office, Embassy of Yugoslavia Tripoli, Libya, Phone 39-556.

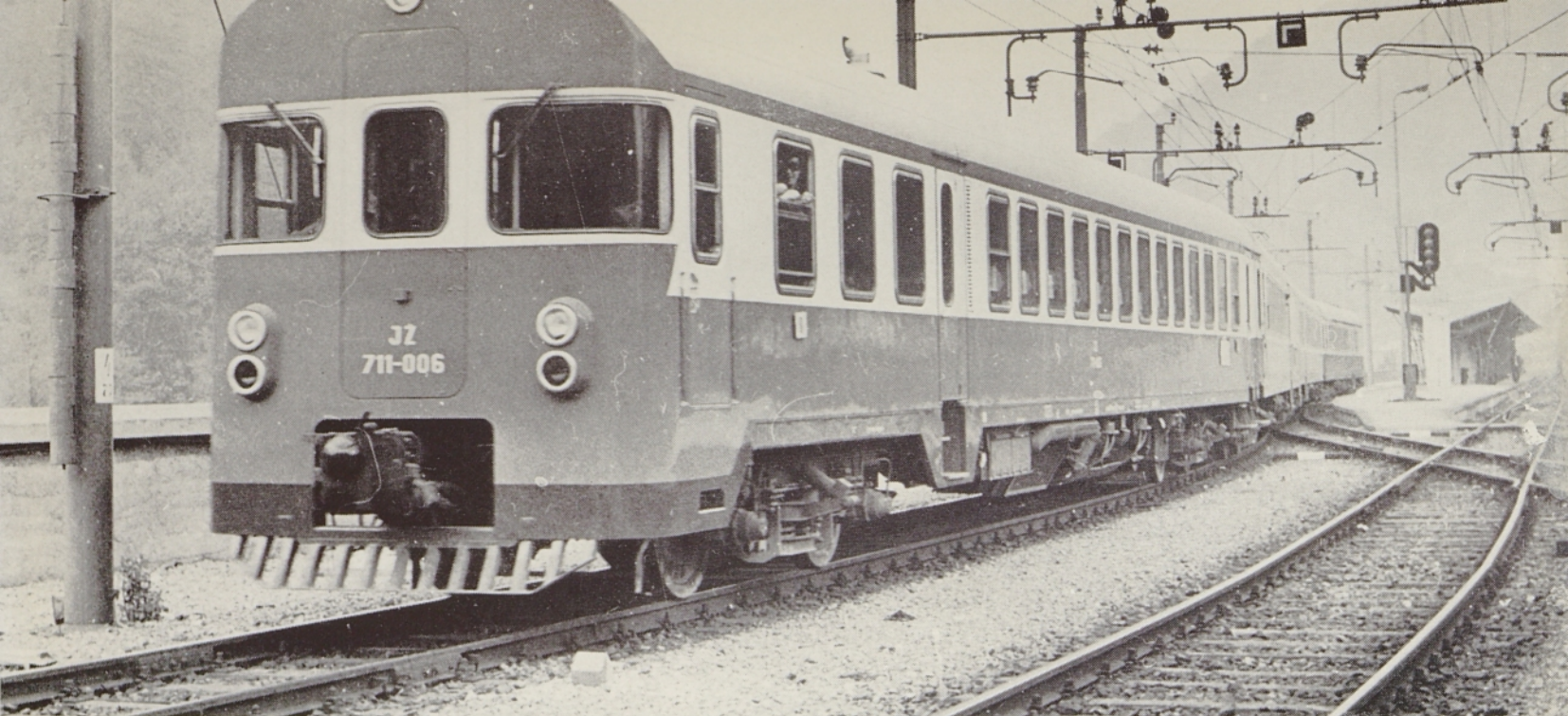
M. Andrejević Dragoslav, Via Fatebenefratelli 15/IV, Milano. Phone 66-66-95.

Naslov predstavništva Jugobanke v Moskvi: B. Ordinka 72, Moscow. Phone 56-491.

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office, 28 Mahmoud Bassyouni Street, (Antikhana) 8th floor, Cairo. Phone 56-491. Jugoslawische Bank für Aussenhandel, Vertretung für DDR Oberhall Strasse 6-7, Berlin. Phone 222-761 - 200-571.

Devizni računi in njegovo vodenje sta brez stroškov.

TURISTIČNO TRANSPORTNI BIRO

ZDRUŽENO
ŽELEZNIŠKO
TRANSPORTNO
PODJETJE
LJUBLJANA

s poslovalnicami v Ljubljani, Mariboru, Celju, Pulju in Postojni

- posreduje vse informacije o železniškem transportnem prometu,
- prireja skupinske izlete po Jugoslaviji in v inozemstvo,
- organizira posebne vožnje z motornimi vlaki, posebni vlaki in s posebnimi vagoni,
- prodaja železniške vozne karte, spalnike in ležalnike na domačih in tujih progah,
- rezervira sedeže in oddelke v vlakih,
- preskrbi potne liste in vizume ter menja tujo valuto,
- nudi vse ostale turistične storitve.

FERŠPED, specializirana železniška špedicija

- posreduje vse informacije za prevoze blaga,
- organizira vse špediterske storitve pri blagovnih prevozih.

POSEBEJ VAM PRIPOROČAMO:

- naše poslovne vlake, ki vam zagotavljajo zelo hiter in udoben prevoz na relacijah Ljubljana—Beograd, Pula—Zagreb, Maribor—Rijeka, Ljubljana—Split. Ti vlaki imajo pri vožnji prednost pred vsemi drugimi;
- avtovlake, ki povezujejo severno Evropo z Ljubljano, v notranjem prometu pa še Ljubljano s Splitom, Beogradom in Pločami.
Potovanje z avtovlaki je udobno in hitro, na cilj pa boste prišli brez truda in spočiti.

Pri obisku svoje domovine prepustite skrb za organizacijo prevoznih, turističnih in špediterskih storitev našim za to specializiranim organizacijam.